

BILTEN SUDSKE PRAKSE

VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

OSNIVAČ:

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine,
Sarajevo, Valtera Perića 15

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Dušan Obradović

REDAKCIJSKI ODBOR:

Dušan OBRADOVIĆ
Suada SELIMOVIĆ
mr. Tadija BUBALOVIĆ
Malik HADŽIOMERAGIĆ
Miomir JOČIĆ

IZDAVAČ:

Javno preduzeće
Novinsko-izdavačka organizacija
Službeni list Bosne i Hercegovine
Sarajevo, Magribija 3

ZA IZDAVAČA:

Mehmedalija HUREMOVIĆ, direktor

bilten

**sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine**

broj 2

**Sarajevo,
juli-decembar
srpanj-prosinac 2001. godine**

S A D R Ź A J

KRIVIČNO PRAVO	7
- sudske odluke	
GRAĐANSKO - PRIVREDNO PRAVO	13
- sudske odluke	
UPRAVNO PRAVO	35
- sudske odluke	
ABECEDNI STVARNI REGISTAR	53
- za krivično pravo	53
- za građansko i privredno pravo	53
- za upravno pravo	55
REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA	57
- za krivično pravo	57
- za građansko i privredno pravo	57
- za upravno pravo	58

KRIVIČNO PRAVO

KRIVIČNI ZAKON FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

1.

Član 10. stav 3. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

RADI SE O PREKORAČENJU GRANICA NUŽNE ODBRANE KAO MJERE ODBRANE KOJA JE NEOPHODNO POTREBNA ZA ODBIJANJE PROTIVPRAVNOG NAPADA, KADA OPTUŽENI VIDEĆI DA RADI FIZIČKOG NAPADA PREMA NJEMU TETURAJUĆI SE IDE PIJANI OŠTEĆENI SA UZDIGNUTIM RUKAMA U OVOGA ISPALI HITAC IZ PIŠTOLJA I LIŠI GA ŽIVOTA, IAKO JE NJEGOV NAPAD MOGAO ODBITI NA DRUGI NAČIN (ODGURIVANJEM).

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj Kž-214/01 od 11.9.2001. godine)

2.

Član 119. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

1. NA TEMELJU PISMENOG ZAHTJEVA OSUĐENOG ZA BRISANJE KAZNE KONFISKACIJE IMOVINE IZ KAZNENE EVIDENCIJE, NE MOGU SE PREISPITIVATI RIJEŠENA PRAVNA PITANJA IZ PRAVOMOĆNE PRESUDE KOJA SE ODOSE NA TU KAZNU.

2. OSUĐENI NE MOŽE USPJEŠNO PODNIJETI ZAHTJEV ZA BRISANJE KAZNE KONFISKACIJE IMOVINE IZ KAZNENE EVIDENCIJE.

Iz obrazloženja:

Rješenjem Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kv-253/98 od 28.12.1998.godine odbijen je zahtjev osuđenog N.A. za brisanje kazne konfiskacije imovine, koja je nakon ponavljanja krivičnog postupka prema pravomoćnoj presudi Višeg suda u Sarajevu broj K-91/95 od 08.11.1995.godine ostala na snazi.

Protiv navedenog rješenja žalbu je izjavio osuđeni i predložio, da ga Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine (Vrhovni sud Federacije) preinači i odredi brisanje izrečene kazne konfiskacije imovine.

Vrhovni sud Federacije je odbio žalbu osuđenog iz sljedećih razloga:

U žalbi protiv pobijanog rješenja osuđeni ističe, da je Viši sud u Sarajevu propustio cjeniti okolnost da u vrijeme ponavljanja krivičnog postupka i donošenja presude broj K-9/95 od 08.11.1995.godine nije bila predviđena zakonska mogućnost izricanja kazne konfiskacije imovine. Na temelju takvog tvrdjenja smatra, da je Viši sud u Sarajevu to trebao uzeti u obzir i

prilikom donošenja navedene presude primjeniti tada važeći zakon u pogledu ove kazne.

Tako koncipirana žalba prije svega pokazuje da osuđeni ustvari ne iznosi razloge za brisanje osude, već zaobilaznim putem osporava ranije donesenu pravomoćnu sudsku presudu u dijelu gdje je navedeno da izrečena kazna konfiskacije imovine ostaje na snazi. Ovako nešto nije moguće, jer se takvi žalbeni navodi protivne načelu pravomoćnosti sudske presude u kojoj su pravna i činjenična pitanja primjene Krivičnog zakona moraju smatrati riješenim na nesumnjiv i konačan način. Samim tim ova presuda kao takva i nije mogla biti predmet preispitivanja prilikom rješavanja zahtjeva osuđenog za brisanje kazne konfiskacije imovine.

I ne samo to, žalba osuđenog podnesena protiv rješenja kojim je odbijen njegov zahtjev za brisanje kazne konfiskacije imovine ne

uvažava, da prema stanju spisa predmeta nije dozvoljeno ponavljanje krivičnog postupka između ostalog i u dijelu presude Višeg suda u Sarajevu broj K-75/84 od 18.09.1995.godine koji se odnosi upravo na tu kaznu. To se vidi i po tome što je u pravomoćnoj presudi Višeg suda u Sarajevu broj K.91/95 od 08.11.1995.godine navedeno da izrečena kazna konfiskacije imovine ostaje na snazi. Dakle, ni u djelimično ponovljenom krivičnom postupku predmet razmatranja nije bila izrečena kazna konfiskacije imovine, kako to želi da prikaže osuđeni u svojoj žalbi i nametne tezu o nekim navodnim propustima Višeg suda u Sarajevu. Za razliku od toga, nižestepeni sud je sve ovo pravilno uočio i tome u obrazloženju pobijanog rješenja dao odgovarajući značaj, pa se svi žalbeni prigovori osuđenog u tom pravcu ukazuju kao neosnovani.

Nadalje, ovaj sud nalazi, da je osuđeni u žalbi izbjegao da se suoči sa pravnim institutom brisanja osude i njegovom pravnom prirodom, iako je podnio zahtjev da se primijeni. Ovo je

očigledno uradio radi toga, što naš Krivični zakon tradicionalno prihvata tzv. ograničeno brisanje osude. To praktično znači, da brisanje osude ne obuhvata sve osude odnosno da se neke osude nikada ne brišu. Kako u Krivičnom zakonu nije predviđena mogućnost brisanja kazne konfiskacije imovine, mora se zaključiti da se ni u konkretnom slučaju iz kaznene evidencije ne može izbrisati takva kazna kojom je u korist drugog konstituisano stvarno pravo nad konfiskovanom imovinom osuđenog i upisano u zemljišne knjige. Stoga je prvostepeni sud pravilno postupio kada je sve ovo respektovao i odlučio kao u izreci pobijanog rješenja.

Na temelju svega izloženog, valjalo je u smislu člana 388. stav 3. ZKP žalbu osuđenog izjavljenu protiv pobijanog rješenja odbiti kao neosnovanu.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Kž-29/99 od 5.6.2001. godine)

3.

Član 290. stav 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

KRIVIČNO DJELO PRIKRIVANJA IZ ČLANA 290. STAV 1. KZ FBiH SVRŠENO JE TEK AKO JE STVAR PRIBAVLJENA IZVRŠENJEM KRIVIČNOG DJELA PREŠLA IZ PRITEŽANJA DOTADAŠNJEG PRITEŽAOCA U PRITEŽANJE DRUGOGA, PA SAM SPORAZUM IZMEĐU LICA KOJE JE STVAR PRIBAVILO KRIVIČNIM DJELOM I DRUGE OSOBE O KUPOVINI TE STVARI (O PREDMETU KUPOPRODAJE I KUPOPRODAJNOJ CIJENI), BEZ PRELASKA STVARI IZ PRITEŽANJA PRODAVCA U PRITEŽANJE KUPCA, NE MOŽE SE SMATRATI KUPOVINOM STVARI KAO NAČINOM NJENOG PRIBAVLJANJA U SMISLU ČLANA 290. STAV 1. KZ FBiH, NEGO TEK PRIPREMNIM RADNJAMA ZA TO.

(Rješenje Kantonalnog suda u Tuzli broj Kž-296/01 od 13.8.2001. godine)

4.

Član 315. stav 3. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 341. Zakona o krivičnom postupku

SUD JE VEZAN ČINJENIČNIM OPISOM DJELA IZ OPTUŽNOG AKTA, PA, U SKLADU SA TIM, KADA SU U PITANJU KRIVIČNA DJELA PROTIV SIGURNOSTI JAVNOG PROMETA, UKOLIKO PONAŠANJE OKRIVLJENO OPISANO U OPTUŽNOM PRIJEDLOGU, UKAZUJE NA POVREDU NEKOG DRUGOG SAOBRAČAJNOG PROPISA A NE ONOG IZRIČITO OZNAČENOG U TOM OPTUŽNOM AKTU, SUD TAKVO PONAŠANJE MOŽE PODVESTI POD DRUGI PROPIS, KOJI ODGOVARA OPISANOM PONAŠANJU.

Iz obrazloženja:

Obrazlažući svoj zaključak o tome da nema dokaza da je okrivljena učinila krivično djelo za koje je optužena, prvostepeni sud u obrazloženju pobijane presude navodi da je okrivljena za kretanje svog vozila koristila kolovoz koji je namijenjen za kretanje vrste vozila kojoj pripada i njeno vozilo i da, prema tome, nije povrijedila odredbu člana 40. Zakona o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima (ZOOBS), koja je kao propis u optužnom aktu izričito

navedena. Međutim, iako je u činjeničnom opisu iz optužnog prijedloga navedeno da je okrivljena prešla na lijevu kolovoznu traku, a kojom se u tom momentu iz suprotnog pravca kretalo motorno vozilo marke "Dacia" i desnim dijelom svog vozila udarila u nailazeće vozilo, te time tako ugrozila javni promet da je dovela u opasnost život ljudi ili imovinu većih razmjera, prvostepeni sud ne cijeni da li takvo ponašanje okrivljene, koje joj

se optužnim aktom stavlja na teret, ukazuje na povredu nekog drugog propisa i da li je eventualno povreda tog drugog saobraćajnog propisa u uzročnoj vezi sa nastupjelom posljedicom.

Naime, prema članu 341. ZKP-a, sud je vezan činjeničnim opisom djela iz optužnog akta, pa, u skladu sa tim, kada su u pitanju krivična djela protiv sigurnosti javnog prometa, činjeničnim opisom ponašanja okrivljenog koje predstavlja povredu saobraćajnog propisa, a ne i samom oznakom saobraćajnog propisa pod koji je to ponašanje podvedeno u optužnom aktu, te, ukoliko ponašanje okrivljene, opisano u optužnom prijedlogu, ukazuje na povredu nekog drugog saobraćajnog propisa, a ne onog izričito označenog u optužnom aktu, sud takvo ponašanje može podvesti pod drugi propis, koji odgovara opisanom ponašanju, s tim što u obrazloženju presude mora navesti razloge o tome.

Kako je prvostepeni sud u obrazloženju presude dao samo razloge o tome zašto nalazi da

okrivljena nije povrijedila saobraćajni propis iz člana 40. ZOOBS-a a ne i da li je ona, s obzirom na dati činjenični opis, svojim radnjama - prelaskom na lijevu kolovoznu traku i udarom u vozilo koje se iz suprotnog pravca pravilno kretalo svojom desnom stranom - povrijedila neki drugi saobraćajni propis i da li je povreda tog drugog saobraćajnog propisa u vezi sa nastupjelom posljedicom, to prvostepena presuda nema razloga o odlučnim činjenicama, pa je time učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 358. stav 1. tačka 11. ZKP-a. Na navedenu povredu žalba Općinskog tužioca ne ukazuje, ali na nju ovaj sud, u smislu člana 370. stav 1. tačka 1. pazi po službenoj dužnosti, pa je, povodom žalbe Općinskog tužioca po službenoj dužnosti, a na osnovu člana 378. stav 1. ZKP-a prvostepena presuda ukinuta i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

(Rješenje Kantonalnog suda u Tuzli broj KŽ-397/00 od 26.4.2001. godine)

5.

Član 325. stav 2. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

IZVRŠILAC KRIVIČNOG DJELA NEPRIJAVLJIVANJE KRIVIČNOG DJELA ILI UČINITELJA IZ ČLANA 325. STAV 2. KZ FBiH MOŽE BITI NE ŠAMO SLUŽBENA ILI ODGOVORNA OSOBA KOJA JE NEPOSREDNO OVLAŠĆENA I DUŽNA DA PODNESE KRIVIČNU PRIJAVU NADLEŽNOM TUŽIOCU KADA JE U VRŠENJU SVOJE DUŽNOSTI SAZNALA DA JE IZVRŠENO KRIVIČNO DJELO KOJE SE GONI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI I ZA KOJE SE PO ZAKONU MOŽE IZREČI PET GODINA ZATVORA ILI TEŽA KAZNA, NEGO I SLUŽBENA ILI ODGOVORNA OSOBA KOJA JE, S OBZIROM NA PRIRODU DUŽNOSTI KOJU VRŠI, PRAVILA SLUŽBE I ORGANIZACIONO USTROJSTVO ORGANA U KOJEM VRŠI TU DUŽNOST, DUŽNA KRIVIČNO DJELO, ZA KOJE JE SAZNALA U VRŠENJU SVOJE DUŽNOSTI, PRIJAVITI PRETPOSTAVLJENOM STARJEŠINI ILI ODGOVARAJUĆOJ RESORNOJ SLUŽBI ORGANA U KOJEM OBAVLJA SVOJU DUŽNOST, PA TU SVOJU DUŽNOST NE IZVRŠI.

Iz obrazloženja:

Utvrdivši da je okrivljeni J.S. dana 3.9.1998. godine u kući C.A., tragajući za nestalom M.B., a po prijavi njenog djeda N.M., saznao da je nad malodobnom M.B. više lica izvršilo krivično djelo silovanja, prvostepeni sud je pravilno zaključio i da je okrivljeni propustio da to krivično djelo prijavi. Neosnovano se u žalbi branioca okrivljenog navodi da je takav zaključak prvostepenog suda pogrešan, jer ovaj sud nalazi da prijavljivanje ne znači samo podnošenje krivične prijave, pogotovo što se u konkretnom

slučaju radi o saznanju za krivično djelo u vršenju radnje iz domena druge resorne službe, pa je pravilan zaključak prvostepenog suda da bi i obavještavanjem svog pretpostavljenog, kao i prijavljivanjem, u skladu sa pravilima službe, resornoj službi za suzbijanje i otkrivanje krivičnih djela u okviru istog organa otkrivanja, bila ispunjena obaveza okrivljenog u pogledu prijavljivanja krivičnog djela, za koje je saznao u vršenju svoje dužnosti.

(Presuda Kantonalnog suda u Tuzli broj KŽ-300/99 od 26.10.2000. godine)

ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU

6.

Član 56. stav 4. u vezi sa članom 358. stav 1. tačka 5. Zakona o krivičnom postupku

PREKLUZIVNI ROK OD TRI MJESECA OD DANA KADA JE NADLEŽNI TUŽILAC ODBACIO PRIJAVU, U OKVIRU KOJEGA OŠTEĆENI, KOJI NIJE IZVIJEŠTEN DA NADLEŽNI TUŽILAC NIJE PREDUZEO GONJENJE, MOŽE PRED NADLEŽNIM SUDOM PRIJE ISTEKA TOG ROKA DATI SVOJU IZJAVU DA PRODUŽUJE POSTUPAK (ČLAN 56. STAV 4. ZKP). OVAJ ROK VAŽI I U SLUČAJU KADA JE NADLEŽNI TUŽILAC IZVIJESTIO OŠTEĆENOG O SVOJOJ ODLUCI DA NEĆE PREDUZETI KRIVIČNO GONJENJE ALI JE PRI TOM PROPUSTIO DA UPUTI OŠTEĆENOG DA MOŽE SAM PREDUZETI GONJENJE U ROKU OD 8 DANA OD DANA PRIJEMA IZVIJEŠĆA.

Iz obrazloženja:

Za krivično djelo povreda groba ili leša iz člana 357. stav 1. KZ FBiH goni se po službenoj dužnosti, pa je ovlašten tužilac nadležni tužilac. Iz podataka u spisu proizilazi da je I.I. Kantonalnom tužilaštvu Tuzla podnio prijavu protiv H.N. i M.E., a da je Kantonalno tužilaštvo tu prijavu prosjedilo Općinskom tužilaštvu u Banovićima kao stvarno i mjesno nadležnom. Također, iz podataka u spisu proizilazi da je Općinsko tužilaštvo Banovići dana 12.7.2000. godine odlučilo da neće preduzeti gonjenje okrivljenih H.N. i M.E. za krivično djelo povreda groba ili leša iz člana 357. stav 1. KZ FBiH.

Shodno odredbi člana 56. stav 4. ZKP-a, ukoliko nadležni tužilac nađe da nema temelja da preduzme krivično gonjenje za djelo za koje se goni po službenoj dužnosti, oštećeni, čak i u slučaju da o tome nije ni obavješten ili da nije poučen o pravu da može on preduzeti krivično gonjenje, može preduzeti krivično

gonjenje samo u roku od tri mjeseca od dana kada je nadležni tužilac donio odluku o nepreduzimanju gonjenja. Kako je oštećeni I.I. kao tužilac optužni prijedlog (koji je on pogrešno označio kao tužbu) protiv okrivljenih H.N. i M.E. zbog krivičnog djela povreda groba ili leša iz člana 357. stav 1. KZ FBiH, podnio tek 16.11.2000. godine, dakle, po isteku roka od tri mjeseca od dana kada je nadležni tužilac odlučio da ne preduzme krivično gonjenje prijavljenih, prvostepeni krivični postupak je vođen bez zahtjeva ovlaštenog tužioca, čime je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 358. stav 1. tačka 5. ZKP-a, a na koju drugostepeni sud, u skladu sa članom 370. stav 1. tačka 1. ZKP-a, pazi po službenoj dužnosti pri ispitivanju prvostepene presude povodom žalbe.

(Presuda Kantonalnog suda u Tuzli broj Kž-524/01 od 23.1.2002. godine)

7.

Član 61. stav 2. Zakona o krivičnom postupku

PUNOMOĆNIK, KOJI JE NA OSNOVU ČLANA 61. STAV 2. ZKP POSTAVLJEN OŠTEĆENOM KAO TUŽIOCU OD STRANE SUDA, MOŽE U IME OŠTEĆENOG KAO TUŽIOČA ODUSTATI OD KRIVIČNOG GONJENJA SAMO NA OSNOVU POSEBNOG OVLAŠTENJA OŠTEĆENOG KAO TUŽIOČA.

Iz obrazloženja:

Rješenjem istražnog sudije Kantonalnog suda u Tuzli broj Ki-27/88 od 19.7.2001. godine, nakon što je punomoćnik oštećenog kao tužioca Š.M. odustao od gonjenja, obustavljena je istraga protiv K.F. i I.O. zbog krivičnog djela ubistva iz člana 36. stav 1. KZBiH u vezi sa članom 22. KZ SFRJ.

Protiv tog rješenja blagovremeno je žalbu izjavio oštećeni Š.M. kao tužilac.

Ovaj sud je ispitao pobijano rješenje u granicama žalbenih navoda i po službenoj dužnosti u smislu člana 388. stav 4. Zakona o krivičnom postupku, pa je odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

U rješenju kojim je oštećenom kao tužiocu postavljen punomoćnik iz reda advokata nije naveden obim ovlaštenja punomoćnika. To nije ni moguće, pošto odnosi oštećenog kao tužioca i zajedno kao

vlastodavca s jedne strane i punomoćnika s druge strane nisu regulisani propisima krivičnog postupka, pa se ti odnosi procjenjuju prema odredbama parničnog postupka. Međutim, po mišljenju ovog suda, u ovakvim slučajevima, dakle, kada oštećeni kao tužilac nije vlastodavac, obim ovlaštenja postavljenom punomoćniku se i ne može određivati jer svrha i smisao postavljanja oštećenom punomoćnika, prvenstveno iz reda advokata, jeste da se oštećenom olakša vršenje njegove tužilačke funkcije. Zbog toga, kada je oštećeni u ulozi tužilačke stranke, u slučaju odustanka od gonjenja, nužna je izričita njegova pismena ili usmena izjava - lično ili sadržana u posebnoj punomoći izabranom ili postavljenom punomoćniku.

(Rješenje Kantonalnog suda u Tuzli broj Kv-192/01 od 11.2.2001. godine)

8.

Član 358. stav 1. tačka 9. Zakona o krivičnom postupku

NIJE UČINJENA BITNA POVREDA ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 358. STAV 1. TAČKA 9. ZKP PREKORAČENJEM OPTUŽBE, KADA JE SUD IZ ČINJENIČNOG OPISA DIJELA ISPUSTIO NAVODE DA JE OKRIVLJENI BIO OČIGLEDNO NESPOSOBAN ZA BEZBJEDNU VOŽNJU I NJEGOVE RADNJE PRAVNO OCIJENIO KAO KRIVIČNO DJELO TEŠKO DJELO PROTIV SIGURNOSTI JAVNOG PROMETA IZ ČLANA 320. STAV 2. U VEZI SA ČLANOM 315. STAV 1. KZ FBiH, POŠTO OPISANA DINAMIKA NASTANKA SAOBRAĆAJNE NEZGODE NE PROIZILAZI UPRAVLJANJE OPTUŽENOG SA VOZILOM NA NAČIN KOJI BITNO ODSTUPA OD VOŽNJE KOJU BI POD DATIM SAOBRAĆAJNIM UVJETIMA PREDUZEVO VOZAČ PROSJEČNIH PSIHIMOTORIČKIH SPOSOBNOSTI, VEĆ GRUBO KRŠENJE SAOBRAĆAJNOG PROPISA O BRZINI KRETANJA IZ ČLANA 46. ZOBSP.

Iz obrazloženja:

Iz činjenične osnovice pobijane presude proizilazi, da je optuženi postupio protivno odredbama čl. 164. i 46. Zakona o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima (ZOBSP) tako što je upravljao sa svojim putničkim vozilom pod dještvom alkohola u krvi od 1,63 promila usljed čega je došlo do znatnog oslabljenja procjene brzine kretanja vozila, oštine vida i reakcije na opasnost, pa je vozeći na uskom kolovozu brzinom od 66,86 km/h koja je znatno veća od dozvoljene brzine od 40 km/h skrenuo vozilom na bankinu i zahvatio jedno djetje koje je od zadobivenih povreda umrlo, pa je takve njegove radnje nižestepeni sud pravno kvalifikovao kao krivično djelo teško djelo protiv sigurnosti javnog prometa iz člana 320. stav 4. u vezi sa članom 316. stav 2. KZ FBiH.

Takav činjenični supstrat djela iz presude prvostepenog suda se razlikuje od onog koji je naveden u izmjenjenoj optužnici u pogledu njenih navoda, da je optuženi u dinamici nastanka ove saobraćajne nezgode bio očigledno nesposoban za bezbjednu vožnju. Pošto u žalbi kantonalni tužilac u Zenici tvrdi, da je nižestepeni sud pogriješio kada je iz činjeničnog opisa djela izmjenjene optužnice ispuštio takve okolnosti od kojih ovisi pravna kvalifikacija djela, trebalo je ispitati opravdanost takvih prigovora. Prije davanja ocjene njihove valjanosti, nužno je ukazati da se pravni pojam očigledne nesposobnosti za bezbjednu vožnju odnosi na upravljanje sa vozilom koje bitno odstupa od vožnje koju bi u makrolokaciji saobraćajnog udesa preduzeo vozač prosječnih psihomotoričkih sposobnosti. Ovo samo po sebi osporava tvrđenje žalbe kantonalnog tužioca u Zenici, da je optuženi bio očigledno nesposoban za bezbjednu vožnju, koja se bitno zasniva na

činjenici da je bio pod utjecajem alkohola određene količine. Takvi žalbeni navodi su posljedica principa automatizma u pravnom zaključivanju, jer se baziraju na navedenoj činjenici da je optuženi bio u alkoholisanom stanju, pri čemu se izgubilo iz vida da nesposobnost za vožnju mora biti očigledna, a ta ocjena mora rezultirati iz konkretne saobraćajne situacije. Polazeći od svega napred izloženog i dovodeći to u vezu sa činjenicama i okolnostima iz izreke pobijane presude, ovaj sud smatra, da u vožnji optuženog kako je prikazana u optužbi nije bilo manifestacija očigledne nesposobnosti za bezbjednu vožnju. Posljedično tome, nižestepeni sud je pravilno postupio kada je iz činjeničnog opisa djela ispuštio navode da je optuženi bio očigledno nesposoban za bezbjednu vožnju, pa se suprotni žalbeni prigovori nisu mogli uvažiti. Ustvari vožnja vozilom optuženog brzinom znatno većom od dozvoljene predstavlja grubo kršenje propisa o brzini kretanja, jer sadrži veću mjeru protivpravnosti od one mjere koju podrazumijeva tzv. uobičajno kršenje saobraćajnog propisa. Pošto ovakva defektna vožnja optuženog i ostale okolnosti iz činjenične osnovice pobijane presude predstavljaju materijalne supstrate zakonskih pojmova krivičnog djela teško djelo protiv sigurnosti javnog prometa iz člana 320. stav 2. u vezi sa članom 315. stav 1. KZ FBiH, to se u žalbi kantonalnog tužioca u Zenici pravilno ističe da se ne radi o nehatnom krivičnom djelu kako je to naveo nižestepeni sud u pobijanoj presudi, ali iz napred pomenutih razloga nije u pitanju ni krivično djelo na koje ukazuje njegova žalba.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj KŽ-289/99 od 10.10.2001. godine)

9.

Član 395. tačka 1. Zakona o krivičnom postupku

1. OVJERENA IZJAVA SVJEDOKA PRED NADLEŽNIM UPRAVNIM ORGANOM U KOJOJ TVRDI DA JE DAO LAŽAN ISKAZ U PRAVOMOĆNO OKONČANOM KRIVIČNOM POSTUPKU NE PREDSTAVLJA DOKAZ (NIJE UOPŠTE DOKAZ) NA OSNOVU KOJEG BI SE MOGLO DOZVOLITI PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA.

2. SUD ĆE U SMISLU ČLANA 395. TAČKA 1. ZKP DOZVOLITI PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA AKO SU KUMULATIVNO ISPUNJENI UVJETI I TO DA POSTOJE DVIJE PRAVOMOĆNE ODLUKE OD KOJIH JE JEDNA ZASNOVANA NA ISKAZU SVJEDOKA, A DRUGA (PRESUDA) KOJOM JE TAJ SVJEDOK OGLAŠEN KRIVIM ZA DAVANJE LAŽNOG ISKAZA U TOM PRAVOMOĆNO OKONČANOM KRIVIČNOM POSTUPKU.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj Kvl-z-16/00 od 9.10.2001. godine)

10.

Član 407. stav 1. Zakona o krivičnom postupku

ZAHTJEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI JE STROGO FORMALNI IZVANREDNI PRAVNI LIJEK, ŠTO ZNAČI DA SE U POSTUPKU ODLUČIVANJA MOGU OCJENJIVATI SAMO ONI PRIGOVORI ODNOSNO ZAKONSKI OSNOVI KOJI SU U NJEMU NAVEDENI, PA JE DOSLJEDNO TOME ISKLJUČENA MOGUĆNOST ISPIŤIVANJA PRAVOMOĆNIH ODLUKA I POSTUPKA KOJI IM JE PRETHODIO PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI U BILO KOM POGLEDU.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj Kvl-z-107/01 od 29.11.2001. godine)

GRADANSKO-PRIVREDNO PRAVO

NADLEŽNOST

11.

Član 16. Zakona o parničnom postupku

Član 80., 83. i 88. Zakona o zdravstvenom osiguranju

Član 14. i 14-a Zakona o doprinosima

SUDOVI NISU NADLEŽNI DA U PARNIČNOM POSTUPKU ODLUČUJU O OBAVEZI PLAĆANJA DOPRINOSA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE.

Iz obrazloženja:

Prvostepenim rješenjem sud se oglasio apsolutno nenadležnim za suđenje u ovom predmetu, ukinuo provedene radnje i odbacio tužbu.

Blagovremeno izjavljenom žalbom tužitelj pobija prvostepeno rješenje.

Žalba nije osnovana.

Tužbom u ovoj parnici tužitelj zahtjeva isplatu doprinosa za zdravstveno osiguranje sa kamatama, obračunatih na plaće radnika tuženog za period maj 1999.godine pa zaključno sa februarom 2000.godine, a tužba je podnesena 19.10.2000.godine.

Doprinos iz plaća radnika koji su u radnom odnosu kod pravnog ili fizičkog lica ulazi u sredstva za finansiranje prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja (član 80. st. 1. t.1. Zakona o zdravstvenom osiguranju "Službene novine Federacije BiH", broj 30/97) i po svojoj prirodi predstavlja zakonsku obavezu i ulazi u kategoriju javnih prihoda (neprihvatljiva je žalbena teza da predstavlja naknadu za pružene usluge, sličnu naknadama iz ugovora o prometu roba i usluga). Pravna priroda ovog doprinosa jasno je vidljiva i iz odredaba člana 83. navedenog Zakona o zdravstvenom osiguranju, po kojima se kod utvrđivanja osnovice, načina obračuna i uplate doprinosa, primjenjuju propisi o porezima građana.

Pomenuti Zakon o zdravstvenom osiguranju nema izričitih odredaba o prinudnom načinu naplate doprinosa, sem djelimično odredbe člana 88. stav 1., iz koje proizlazi da se naplata prijenosom sredstava sa računa obveznika doprinosa na račun kantonalnog zavoda

osiguranja, vrši na zahtjev zavoda, zasnovan na izvršnom platnom nalogu, odnosno izvršnoj sudskoj odluci, no po postupku za prisilnu naplatu doprinosa i poreza građana.

Iz ovakve nejasno i proturječno formulisane odredbe ne može se pouzdano zaključiti da se o postojanju i obimu obaveze uplate ovog doprinosa odlučuje u sudskoj građanskoj parnici.

Ovo tim prije što je odredbama člana 17. Zakona o finansijskoj policiji ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/95) bilo propisano da će inspektor finansijske policije, ukoliko u postupku nadzora utvrdi da nisu plaćene zakonske obaveze izdati rješenje o obračunu i plaćanju tih obaveza (očito u upravnom postupku), na koje se može izjaviti žalba ministru finansija, a odredbama člana 15. t. 4. Zakona o poreznoj upravi FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 18/96) propisano da će ispostave Porezne uprave odlučivati o obavezama plaćanja i provoditi prinudnu naplatu, ne samo poreza, već i doprinosa i drugih javnih prihoda od pravnih i fizičkih osoba.

Nakon stupanja na snagu Zakona o zdravstvenom osiguranju, donesen je i stupio na snagu Zakon o doprinosima ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/98) koji se izričito odnosi i na doprinos iz zdravstvenog osiguranja (član 1. stav 1.) i po odredbama člana 14. ovog zakona, kontrolu obračuna i uplate doprinosa vrše Porezna uprava FBiH i Finansijska policija, svako iz svog djelokruga, što implicite, podrazu-

mijeva i pravo ovih institucija da odluče o postojanju i visini obaveze (svakako u upravnom postupku) i da provedu prinudnu naplatu.

Kasnijom dopunom Zakona o doprinosima, izvršenom Odlukom Visokog predstavnika (objavljena u "Službenim novinama Federacije BiH", broj 54/00) i izričito je propisano da nadležna Porezna uprava u slučaju neplaćanja doprinosa u roku, donosi (i provodi) rješenje o prinudnoj naplati (član 14-a), a ovaj propis u identičnom sadržaju postoji sada kao član 14-a u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima ("Službene novine Federacije BiH", broj 37/01).

U međuvremenu je, i to prije podnošenja tužbe u ovoj parnici, došlo do usklađivanja odredaba Zakona o poreznoj upravi FBiH sa Zakonom o doprinosima, tako što je članom 7. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreznoj upravi FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 32/00) izmjenjen čl. 14. st. 2. t. 3 i propisano da kantonalni uredi Porezne uprave poduzimaju mjere za prisilnu naplatu javnih prihoda od fizičkih i pravnih osoba, a članom 15. mjenjan dosadašnji član 31. i propisano da se izvršenje rješenja

donesenih u upravnom postupku provodi po propisima kojima je regulisana prisilna naplata poreza i drugih javnih prihoda. Ovim izmjenama prestala je ingerencija Finansijske policije u oblasti utvrđivanja obaveze plaćanja doprinosa i prinudne naplate, što je vidljivo i iz odredbe člana 24. kojom je u članu 46. dodat stav 2. da će Porezna uprava preuzeti službenike Finansijske policije koji su do dana stupanja na snagu izmjena (7.9.2000.g.) radili na poslovima nadzora nad javnim приходima.

Iz navedenih propisa, i po mišljenju ovog suda, jasno slijedi da je (bar u vrijeme podnošenja tužbe u ovoj parnici) nadležan za odlučivanje o postojanju i visini obaveze uplate doprinosa za zdravstveno osiguranje, upravni organ (Porezna uprava) u upravnom postupku, pa je prvostepeni sud opravdano, primjenom člana 16. stav 1. i 2. Zakona o parničnom postupku, tužbu odbacio, i stoga je ovaj sud odbio žalbu tužitelja i potvrdio prvostepeno rješenje, na osnovu člana 362. tačka 2. Zakona o parničnom postupku.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Pž-85/01 od 11.9.2001. godine)

PARNIČNI POSTUPAK

12.

Član 52. Zakona o parničnom postupku

IZBERIVA MJESNA NADLEŽNOST U SLUČAJU DA SPOR PROIZILAZI IZ PRAVNOG ODNOSA POSLOVNE JEDINICE VAN SJEDIŠTA PRAVNE OSOBE, NE ZAVISI OD TOGA DA LI I POSLOVNA JEDINICA IMA SVOJSTVO PRAVNE OSOBE.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 52. Zakona o parničnom postupku propisano je da je za suđenje u sporovima protiv pravne osobe koja ima poslovnu jedinicu izvan svog sjedišta, ako spor proizilazi iz pravnog odnosa te jedinice, pored suda opće mjesne nadležnosti, nadležan i sud na čijem se području ta poslovna jedinica nalazi.

Obzirom da citiranom zakonskom odredbom zasnivanje mjesne nadležnosti suda po mjestu u kome se nalazi poslovna jedinica izvan sjedišta pravne osobe, nije uslovljeno činjenicom da poslovna jedinica ima svojstvo pravno lica (zakon upravo i polazi od pretpostavke da takvo

svojstvo nema), već samo činjenicom da spor proizilazi iz pravnog odnosa te jedinice, obzirom na utvrđene činjenice da je tuženi u vrijeme podnošenja tužbe imao PJ u L. (to proizilazi i iz priloženog popisa PJ tuženog) a da spor proizilazi iz pravnog odnosa poslovne jedinice L. (iz zabilješke o saobraćajnoj nezgodi od 8.12.1998.g. proizilazi da je vozilo koje je skrivilo udes bilo 1998.g. osigurano od autoodgovornosti u poslovnoj jedinici L.), za suđenje u ovoj pravnoj stvari stvarno i mjesno nadležan je Općinski sud u L.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj R-86/01 od 20.7.2001. godine)

13.

Član 98. i 171. stav 2. Zakona o parničnom postupku

TUŽBA U KOJOJ JE MORALA BITI NAZNAČENA VRIJEDNOST PREDMETA SPORA SMATRA SE NEUREDNO AKO TAKVE OZNAKE NEMA I TREBA JE ODBACITI AKO OVAJ NEDOSTATAK NE BUDE OTKLONJEN.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je odbacio tužbu kao neurednu jer nije označena vrijednost predmeta spora, a taj nedostatak nije ni naknadno otklonjen, na poziv suda, u smislu odredaba člana 98. Zakona o parničnom postupku.

Odredbom člana 171. stav 2. Zakona o parničnom postupku, propisana je obaveza tužitelja da u tužbi naznači vrijednost predmeta spora kad nadležnost, sastav suda ili pravo na izjavljivanje revizije ovisi o vrijednosti predmeta spora, a predmet tužbenog zahtjeva nije novčani iznos.

Budući da je predmet spora u ovoj pravnoj stvari zahtjev tužitelja da se poravnaje zaključeno između njega i prvotuzenog stavi van snage, dakle, predmet spora nije novčani iznos, a nadležnost i sastav suda ovisi o vrijednosti predmeta spora, tužitelj je bio dužan da u tužbi

istu naznači. Kako to nije učinio, prvostepeni sud je, postupajući u smislu odredaba člana 98. Zakona o parničnom postupku, rješenjem od 26.5.2000.g. koje je tužitelju uručeno lično 18.6.2000.g., pozvao tužitelja da tužbu ispravi u toliko što će u tužbi precizirati vrijednost predmeta spora, i to u roku od 8 dana, uz upozorenje da će u suprotnom tužba biti odbačena kao neuredna. Kako tužitelj nije postupio po pozivu suda odnosno, nije ni u naknadno određenom roku ispravio tužbu, prvostepeni sud je pravilno odlučio kada je, poprimajući da tužba ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njoj moglo postupiti, primjenom odredbe člana 98. stav 5. Zakona o parničnom postupku, tužbu kao neurednu odbacio.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Pž-222/00 od 20.7.2001. godine)

14.

Članak 174. Zakona o parničnom postupku

PROTUTUŽITELJ NE MOŽE U TIJEKU PARNICE PO TUŽBI I PROTUTUŽBI ISTIČATI U ODNOSU NA TRAŽBINU IZ TUŽBE PRIGOVOR PRIJEBOJA SA TRAŽBINOM IZ PROTUTUŽBE.

Iz obrazloženja:

Tuženik je na ročištu od 14.5.1999.godine istakao da je zbog samo djelimičnog ispunjenja ugovorne obveze tužitelja i neurednog ispunjenja u mjeri u kojoj su obveze ispunjene, pretrpio štetu u iznosu od 887.981,11 KM, pa je na tome ročištu podnio protutužbu i istakao protutužbeni zahtjev za taj iznos, od kojega do zaključenja glavne rasprave nije odustao. Protutužba je sa procesnog gledišta samostalna tužba tuženika protiv tužitelja, kojom on pred istim sudom protiv tužitelja ostvaruje svoj samostalni tužbeni zahtjev. Kada je tuženik u ovoj parnici podnio protutužbu na ročištu kojem je prisustvovao tužitelj, otpočela je i po njoj teći parnica, tako da u

ovome predmetu istovremeno teku dvije parnice, koje se radi ekonomičnosti postupka jedinstveno vode i mogu okončati jednom presudom. Kako i o tuženikovoju tražbini teče parnica, on ne može tu istu tražbinu u parnici koju je tužitelj pokrenuo, prebiti (kompenzirati) sa tužiteljevom tražbinom iz te parnice. Ne može dakle, svojom tražbinom ugasiti tužiteljevu i istovremeno svoju ostvariti i u dijelu kojim je tužiteljeva ugašena, jer se ta dva prava međusobno isključuju, pa sve da je tuženik i istakao procesnopravni prigovor kompenzacije, ne bi mogao biti uvažen.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj Rev-119/01 od 23.8.2001. godine)

15.

Član 274. stav 4. i 267. stav 1. Zakona o parničnom postupku

NE MOŽE SE SMATRATI OPRAVDANIM IZOSTANAK PARNIČNE STRANKE ILI NJENOG PUNOMOĆNIKA SA ROČIŠTA I KADA NIJE PROTEKLO VIŠE OD OSAM DANA OD PRIJEMA POZIVA ZA ROČIŠTE DO DANA ODRŽAVANJA ROČIŠTA, PA SE ZBOG OVE OKOLNOSTI NE MOŽE USPJEŠNO ZAHITIJEVATI POVRAT U PRIJAŠNJE STANJE ZBOG PROPUŠTENOG ROČIŠTA.

Iz obrazloženja:

Prvostepenim rješenjem odbijen je prijedlog tužitelja za povrat u prijašnje stanje zbog propuštanja ročišta dana 8.5.2001. g. na kome je doneseno rješenje prvostepenog suda da se smatra daje tužba povučena.

Blagovremeno izjavljenom žalbom tužitelj pobija prvostepeno rješenje.

Žalba nije osnovana.

Ovaj sud prihvata stav prvostepenog suda da ovaj razlog ne opravdava propuštanje. U

smislu člana 274. stav 4. u vezi sa članom 267. stav. 1. ZPP, sud zaista treba voditi računa o tome da odredi ročište tako da ostavi strankama dovoljno vremena za pripremu, a najmanje osam dana od dana primitka poziva, no ako u pojedinom slučaju i ne postupi po ovoj instruktivnoj zakonskoj normi, taj propust ne oslobađa stranku (odnosno njenog zastupnika ili punomoćnika) da na ročište pristupi i eventualno, ako joj je zaista potrebno dopunsko vrijeme za pripremu, zahtijeva odlaganje ročišta. Ovakvo moraju

posebno postupiti stranke, odnosno zastupnici i punomoćnici, u privrednim sporovima (kakav je konkretni) obzirom na odredbe člana 486. ZPP, iz kojih proizilazi da u privrednim sporovima zakazivanje ročišta može i izostati, a predsjednik vijeća je ovlašten da u hitnim slučajevima ročište zakaže i telefonom ili telegramom, odnosno telefaksom.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Pž-111/01 od 30.8.2001. godine)

16.

Član 107. i 492. tačka 1. Zakona o parničnom postupku

PRIJEDLOG ZA POVRAĆAJ U PREDAJŠNJE STANJE U SLUČAJU DONOŠENJA PRESUDE ZBOG IZOSTANKA U PRIVREDNIM SPOROVIMA MORAJ SE PODNIJETI U OBJEKTIVNOM ROKU OD TRIDESET DANA OD DANA PROPUŠTANJA ROČIŠTA NA KOME JE PRESUDA DONESENA, PA I KADA SUBJEKTIVNI ROK NIJE PROTEKAO.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je pravilno postupio kada je prijedlog tuženog za povraćaj u predašnje stanje odbacio kao neblagovremen. Protiv tuženog je donesena presuda zbog izostanka, pa kao dan saznanja za propuštanje ročišta (od 21. 12. 1998. g.) uzima se najkasnije dan kad je tuženom dostavljena (3. 3. 1999. g.) presuda zbog izostanka, a ne dan kada je prestao razlog koji je prouzročio propuštanje.

Tuženi je prijedlog za povraćaj u predašnje stanje podnio sudu 13.3.1999.g., dakle, u

subjektivnom roku od 15 dana, ali ne i u roku od 30 dana od dana propuštanja, a kako je to određeno u čl. 492. tač. 1. Zakona o parničnom postupku.

Posle proteka roka 30 dana od dana propuštanja ročišta (i kada je u pitanju neuka stranka - a nije) ne može se u postupku u privrednim sporovima tražiti povraćaj u predašnje stanje, pa je žalba tuženog odbijena i prvostepeno rješenje u pobijanom dijelu potvrđeno.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Pž-98/01 od 27.7.2001. godine)

PRIZNANJE STRANE SUDSKE ODLUKE

17.

Član 3. i 86. st. 3. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima

Član 20. Sporazuma između Vlada BiH, Federacije BiH i Republike Hrvatske o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima

NE MOŽE SE U POSTUPKU PRIZNAVANJA I IZVRŠENJA STRANE ODLUKE DATI EGZEKVATURA OVRŠNOJ JAVNOBILJEŽNIČKOJ ISPRAVI IZ REPUBLIKE HRVATSKE.

Iz obrazloženja:

Neutemeljeni su žalbeni navodi predlagatelja da je prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je, pozivom na čl. 20. Sporazuma između Vlade Bosne i Hercegovine, Vlade Federacije BiH i Vlade Republike Hrvatske o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima, pobijanim rješenjem odbio zahtjev predlagatelja za nostrifikaciju ugovora o leasingu br. LV 673500, kao neosnovan. Navodi

predlagatelja da je navedeni ugovor solemniziranjem kod javnog bilježnika stekao snagu ovršne javnobilježničke isprave, koja prema odredbi čl. 21. Ovršnog zakona Hrvatske ima snagu ovršne isprave, kao i pozivanje predlagatelja na odredbu čl. 86. st. 3. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima ("Službeni list SFRJ",

br. 43/82 i 77/82 - koji je FBiH preuzela kao svoj zakon), da se stranom sudskom odlukom smatra i odluka drugog organa koja je u državi u kojoj je donesena izjednačena sa sudskom odlukom odnosno sudskim poravnanjem, ne čini pobijano rješenje nezakonitim.

Prema odredbi čl. 3. preuzetog Zakona, odredbe tog zakona ne primjenjuju se na imovinske, odnosno, druge materijalno-pravne odnose s međunarodnim elementom ako su ti odnosi regulisani međunarodnim ugovorima. U konkretnom slučaju, odredbom člana 20. Sporazuma između Vlade Bosne i Hercegovine, Vlade Federacije BiH i Vlade Republike Hrvatske o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima (Sporazum ima karakter međunarodnog

ugovora), regulisano je da države ugovornice, pod uvjetima (čl. 21.) iz ovog sporazuma na svom teritoriju priznaju i izvršavaju (samo) sudske odluke u građanskim stvarima, te sudske nagodbe u takvim predmetima donesene i sklopljene pred sudom druge države ugovornice, a ne i odluke drugih organa iz čl. 86. st. 3. navedenog zakona.

Stoga je prvostepeni sud pravilno primijenio materijalno pravo kada se pozvao na odredbu čl. 20. navedenog Sporazuma i pobijanim rješenjem odbio zahtjev predlagatelja za nostrifikaciju ugovora o leasingu broj LV673500.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Gž-53/01 od 19.11.2001. godine)

18.

Član 56., 59., 60., 86. i 87. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima

ODLUKA STRANOG SUDA I KADA JE DONESENA U OBLIKU SUDSKE NAGODBE MORA BITI SNABDJEVENA POTVRDOM O PRAVOMOĆNOSTI DA BI BILA PRIZNATA U POSTUPKU EGZEKVATURE. NE MOŽE SE, MEĐUTIM, PRIZNATI NI NAGODBA SNABDJEVENA OVOM POTVRDOM, AKO SE ODnosi NA SPOR ZA KOJI JE BIO ISKLJUČIVO NADLEŽAN DOMAĆI SUD, KAO U KONKRETNOM SLUČAJU, ZA SPOR O UTVRĐENJU UDJELA RAZVEDENIH BRAČNIH DRUGOVA U STICANJU PRAVA VLASNIŠTVA NA NEKRETNINAMA U BOSNI I HERCEGOVINI.

Iz obrazloženja:

Prvostepenim rješenjem odbijen je zahtjev za priznanje odluke stranog suda donesene u obliku nagodbe. Iz obrazloženja prvostepenog rješenja proizilazi da je zahtjev odbijen stoga što odluka stranog suda nije snabdjevena potvrdom o pravomoćnosti i izvršnosti. Prvostepeni sud dodaje i da je utvrdio da pred domaćim sudom teče parnica između istih stranaka o utvrđenju zajedničke bračne imovine, dakle o istom predmetu spora.

O priznanju strane sudske odluke odlučuje se u postupku uređenom odredbama članova 86. do 101. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima, kako proizilazi iz člana 496. Zakona o parničnom postupku.

U smislu člana 87. pomenutog zakona, kao jedan od nužnih uvjeta za priznanje strane odluke jeste i da je podnosilac zahtjeva podnio potvrdu nadležnog stranog suda o pravomoćnosti odluke po pravu države u kojoj je donesena. Pod stranom sudskom odlukom smatra se, kako proizilazi iz člana 86. stav 2. navedenog zakona, i poravnanje zaključeno pred sudom (sudsko poravnanje). Opravdano je stoga prvostepeni sud insistirao na potvrdi o pravomoćnosti i za nagodbu pred stranim sudom, čije priznanje u ovom postupku traži predlagateljica, nezavisno od tretmana sudskog poravnanja u postupku pred domaćim

sudovima.

Ovaj sud je potvrdio pobijano rješenje i stoga jer je našao da je zahtjev za priznanje nagodbe morao biti odbijen čak i da je predlagateljica podnijela potvrdu o pravomoćnosti i izvršnosti. U smislu člana 89. stav 1. pomenutog tzv. Kolizionog zakona, strana sudska odluka (što znači i sudsko poravnanje) neće se priznati ako u odnosnoj stvari postoji isključiva nadležnost suda Bosne i Hercegovine. Po odredbama člana 56. navedenog zakona, isključiva nadležnost sudova u Bosni i Hercegovini postoji, između ostalog, u sporovima o pravu vlasništva i drugim stvarnim pravima na nepokretnosti u vlasništvu građana, i ta odredba se primjenjuje i u sporovima o imovinskim odnosima bračnih drugova, u smislu člana 60. u vezi sa članom 59. ovog zakona. U konkretnom slučaju, nagodba čije se priznanje zahtijeva, odnosi se na utvrđenje udjela stranaka na zemljišnom posjedu bliže označenom u nagodbi pod tačkom 3. i o načinu diobe, dakle, nagodbom je odlučeno o pravu vlasništva na nekretninama u Bosni i Hercegovini stečenim u braku, kao originarnom načinu sticanja, prema tome odlučeno je o stvari o kojoj je mogao isključivo odlučiti domaći sud.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Gž-3/01 od 29.6.2001.godine)

19.

Članak 86. i 91. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima.

U POSTUPKU PRIZNAVANJA RJEŠENJA O PRIVREMENOJ MJERI DONESENOJ U PARNICI PRED STRANIM SUDOM NE MOŽE SE ISPITIVATI ZAKONITOST TE ODLUKE SA STAJALIŠTA DOMAĆEG PRAVA.

Iz obrazloženja:

Pravilno sud prvog stupnja nalazi da privremena mjera izdana u parničnom postupku koji se vodi pred stranim sudom predstavlja stranu sudsku odluku, kakvu ima u vidu odredba članka 86. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima - Kolizioni zakon, koja podliježe priznanju, ali griješi kada u postupku priznanja ispituje njezinu zakonitost (očito sa stajališta domaće prava) i svoju odluku o odbijanju priznanja veže isključivo za to pitanje, čime je umjesto postupka egzekvuturne proveo svojevrstni instancijski postupak i

na temelju njega donio svoju odluku, što žalba podnositelja zahtjeva opravdano prigovara.

Ocjenivši privremenu mjeru nezakonitom sa stajališta domaće prava, sud prvog stupnja ide i u dalju grešku kada to smatra zaprekom priznanju propisanom u članku 91. Kolizionog zakona, premda ta odredba zabranu veže samo za protivnost Ustavom utvrđenim osnovama društvenog uređenja.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Gž-12/01 od 26.6.2001. godine)

IZVRŠNI POSTUPAK

20.

Član 265. Zakona o izvršnom postupku

RADI OBEZBJEDENJA NOVČANOG TUŽBENOG ZAHTJEVA MOŽE SE, POD OPĆIM ZAKONOM PROPISANIM PRETPOSTAVKAMA, DONIJETI SAMO TAKVA PRIVREMENA MJERA KOJA JE PODESNA DA OSIGURA REALIZACIJU UTUŽENOG POTRAŽIVANJA.

Iz obrazloženja:

Prvostepenim rješenjem usvojen je prijedlog tužitelja za izdavanje privremene mjere te tuženi obavezan da tužitelju omogući normalnu poslovnu djelatnost i slobodan pristup svih njegovih radnika radnim mjestima i prostoru preduzeća, kao i da omogući slobodan i nesmetan pristup svih njegovih poslovnih partnera sa njihovim motornim vozilima na kojima tužitelj izvodi radove bojenja i ostale tehničke usluge koje su mu u opisu poslova.

Prvostepeni sud je izdao predloženu privremenu mjeru uz obrazloženje da je rad tužitelja otežan pa čak u cijelosti i onemogućen ponašanjem tuženog koji onemogućava ulazak njegovih radnika te poslovnih partnera u poslovni prostor u kojem tužitelj obavlja registrovanu djelatnost, zbog čega trpi nenadoknadivu štetu.

Iz tužbe međutim, proizilazi da je tužitelj postavio zahtjev za naknadu štete nastale krivicom tuženog zbog neispunjenja obaveza preuzetih Ugovorom o poslovno-tehničkoj saradnji te Ugovora o zakupu poslovnog prostora. Tražio je isplatu iznosa od 3.080.279,45 KM po osnovu naknade štete koja, prema navodima iz obrazloženja tužbe, te uz tužbu priloženog nalaza vještaka pribavljenog radi obezbjeđenja dokaza, predstavlja naknadu vrijednosti opreme preduzeća koja se ne iznosi,

vrijednosti ulaganja u tuđa sredstva, vrijednosti ulaganja u kadrove, vrijednosti GOODWILLA preduzeća tužitelja, direktne štete, budućih troškova (isplata određene naknade zaposlenim radnicima zbog prestanka radnog odnosa) te troškova preseljenja preduzeća u drugi poslovni prostor. Ovako postavljeni tužbeni zahtjev koji se svodi na isplatu novčanog iznosa po osnovu naknade štete i to sadašnje i buduće koja je već obračunata, podrazumijeva da rad neće biti nastavljen pa izdata privremena mjera mora biti takvog karaktera da obezbjedi isplatu utuženog novčanog iznosa, jer se ta mjera donosi u cilju obezbjeđenja budućeg ostvarenja tužbenog zahtjeva kome eventualno prijeti opasnost da se osujeti ili znatno oteža, što je svrha privremene mjere. Stoga nije jasno zašto je sud izdao privremenu mjeru za obezbjeđenje nenovčanog potraživanja, a ne privremenu mjeru takvog karaktera da obezbjedi isplatu utuženog novčanog iznosa. Također, nije jasno kako će se tom privremenom mjerom postići cilj obezbjeđenja. Prvostepeni sud nije obrazložio sve ove odlučne činjenice pa je rješenje nerazumljivo i ne može se ispitati.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Pž-131/01 od 10.1.2002. godine)

STEČAJNI POSTUPAK

21.

Član 3. i 48. Zakona o stečaju i likvidaciji

STEČAJNI POSTUPAK SE MOŽE OTVORITI I KADA JE DUŽNIK TRAJNIJE NESPOSOBAN ZA PLAĆANJE DUGOVA, IAKO NIJE PREZADUŽEN. PREUZIMANJE DUGA U TOKU STEČAJNOG POSTUPKA MORA SE ZASNIVATI NA VALJANOJ IZJAVI TREĆEG, TE NIJE DOVOLJNO SAMO PREGOVARANJE SA EVENTUALNIM STRATEŠKIM PARTNEROM U PROCESU PRIVATIZACIJE.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud utvrđuje da dužnik, iako nije prezadužen, po svojoj strukturi sredstava nije u mogućnosti da bude sposoban da izmiruje svoje obaveze u momentu njihovog dospjeća niti ima dobre pretpostavke za održavanje solventnosti, jer nije u mogućnosti da vlastiti kapital uveća a niti očuva, nego ostvaruje negativan finansijski rezultat i trajnije je nesposoban za plaćanje, jer mu je 798 dana neprekidno blokiran žiro-račun.

Na osnovu ovih činjenica i njihove ocjene prvostepeni sud zaključuje da postoje uvjeti za otvaranje stečajnog postupka utvrđeni odredbom čl. 3. Zakona o stečaju i likvidaciji, pa je odlučio kao u izreci pobijanog rješenja.

Ovakav činjenični i pravni zaključak, prvostepenog suda je pravilan i na zakonu zasnovan.

U smislu čl. 3. st. 1. i 2. Zakona o stečaju i likvidaciji, propisano je da se stečajni postupak provodi nad dužnikom koji je trajnije nesposoban za plaćanje ili je prezadužen, kao i u drugim slučajevima određenim zakonom, a dužnik je nesposoban za plaćanje ako u razdoblju od 30 dana neprekidno ne izmiruje sve svoje dospjele novčane obaveze i bez obzira što je podmirio ili može podmiriti u cjelosti ili djelimično potraživanje nekih povjeritelja.

U ovom slučaju dužnik nije prezadužen, ali je trajnije nesposoban za plaćanje, pa kako dužnik na te okolnosti tokom postupka (a ni žalitelji u žalbama) nisu imali prigovora i ovaj sud je mišljenja da su ispunjeni uvjeti da se nad dužnikom otvori stečajni postupak.

U ovom slučaju, nisu postojali uvjeti, propisani odredbom čl. 48. Zakona o stečaju i likvidaciji, da stečajno vijeće donese rješenje kojim se odobrava preuzimanje duga i obustavi stečajni postupak. Na ročištu koje je prethodilo donošenju rješenja o pokretanju prethodnog postupka za utvrđivanje uvjeta za otvaranje stečajnog postupka, a ni na ročištima koje su prethodila donošenju pobijanog rješenja kojim je nad dužnikom otvoren stečajni postupak nije data nikakva izjava o preuzimanju duga. Kako se ni u žalbi o toj okolnosti ne daje više podataka, sem što se navodi da je dužnik u procesu privatizacije "našao strateškog partnera iz Slovenije" koji je spreman preuzeti sve obaveze dužnika i ovaj sud je mišljenja da je taj žalbeni navod paušalan i da nema uticaja na pravilnost i zakonitost pobijanog rješenja.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Gž-69/01 od 16.10.2001. godine)

SUDSKI REGISTAR

22.

Članak 60. točka 5. Zakona o gospodarskim društvima

Članak 6. stavak 1. Uredbe o upisu u sudski registar pravnih osoba koje obavljaju gospodarsku djelatnost

Članak 30. i 32. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar

U POSTUPKU UPISA USAGLAŠAVANJA STATUSA SUBJEKTA UPISA SA ODREDBAMA ZAKONA O GOSPODARSKIM DRUŠTVIMA NIJE POTREBNO PRILOŽITI UVJERENJE POREZNE UPRAVE O IZMIRENIM POREZNIM OBAVEZAMA SUBJEKTA UPISA.

Iz obrazloženja:

Ispitujući formalne uvjete za upis usaglašavanja po podnijetoj prijavi, registarski sud je našao da uz prijavu nisu priložene sve

propisane isprave (članak 30. stavak 1. toč. 3. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar), da bi se po njoj moglo

postupiti, pa je zaključkom od 8.1.2001. godine naložio podnosiocu dostavljanje uvjerenja o izmirenim poreznim obavezama.

Kako podnositelj prijave nije u ostavljenom roku postupio po zaključku (nije dostavio uvjerenje porezne uprave o izmirenim poreznim obavezama), sud je pobijanim rješenjem odbacio po članku 32. stavak 3. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar.

Rješenje nije na zakonu utemeljeno.

Kada registarski sud odbaci prijavu zbog nepostupanja po njegovu zaključku donijetom u postupku ispitivanja formalnih uvjeta za upis u sudski registar (članak 30. navedenog Zakona), zakonitost njegova rješenja u izravnoj je ovisnosti od pravilnosti donijetog zaključka kao njegovoj pravnoj podlozi, pa se u postupku odlučivanja o žalbi protiv rješenja mora

prethodno ispitati pravilnost samog zaključka.

Naime, odbačena prijava odnosi se na upis usaglašavanja subjekta upisa sa odredbama Zakona o gospodarskim društvima, a takav upis nije uvjetovan izmirenjem poreznih obveza ni samog subjekta upisa, a ni njegovih osnivača, po članku 60. točka 5. Zakona o gospodarskim društvima i članku 6. stavak 1. Uredbe o upisu u sudski registar pravnih osoba koje obavljaju gospodarsku djelatnost, koje odredbe se odnose na upis osnivanja subjekta upisa, pa je registarski sud najprije pogriješio kada je zaključkom naložio dostavljanje uvjerenja o izmirenju poreznih obveza, a zatim i kada je zbog nepostupanja po takvom zaključku, odbacio prijavu.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Gž-17/01 od 26.6.2001. godine)

23.

Član 382. Zakona o privrednim društvima

Član 31. tačka 1. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar

NE MOŽE SE ODBACITI PRIJAVA ZA UPIS PROMJENA U SUDSKOM REGISTRU SAMO STOGA ŠTO NIJE U ROKU IZ ČLANA 382. ZAKONA O PRIVREDNIM DRUŠTVIMA ZATRAŽEN UPIS USKLAĐIVANJA PRIVREDNOG DRUŠTVA SA PROPISIMA NOVOG ZAKONA AKO U POGLEDU BITNIH KARAKTERISTIKA NIJE POSTOJALA POTREBA ZA USKLAĐIVANJEM.

Iz obrazloženja:

Ispitujući formalne i materijalne uvjete za upis u sudski registar istupanja ranijih članova društva, promjenu sjedišta društva i razrješenje, osoba ovlaštenih za zastupanje društva, registarski sud je, nakon što je provjerom kroz evidenciju sudskog registra utvrdio da subjekt upisa nije, u smislu čl. 382. Zakona o privrednim društvima, podnio prijavu za usklađivanje sa odredbama navedenog Zakona, zaključio da nisu ispunjeni materijalni uslovi za upis zahtijevanih promjena, pa je odlučio da prijavu odbaci kao nedopuštenu.

Registarski sud pobijano rješenje, dakle, temelji na odredbi čl. 31. tač. 1. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar jer zahtjev za upis navedenih promjena nije sukladan odredbi čl. 382. Zakona o privrednim društvima kojim je utvrđena obaveza subjekta upisa da oblik, firmu, osnovni kapital, osnivački akt i statut uskladi sa odredbama navedenog Zakona.

Registarski sud se nije izjasnio u čemu bi se sastojalo to usklađivanje sa odredbama Zakona, pošto subjekt upisa nije trebao mijenjati statusne attribute (oblik i firmu), ni povećavati osnovni kapital, jer je imao osnovni kapital u novčanom

iznosu u visini određenoj u čl. 314. st. 1. Zakona o privrednim društvima.

Imajući u vidu ove okolnosti, odnosno da oblik i firmu kao statusne attribute i osnovni kapital kao ekonomski sadržaj subjekta upisa nije trebalo ni usklađivati sa odredbama Zakona o privrednim društvima (neophodno je tehničko usklađivanje teksta statuta) i da se u ovom slučaju radi samo o prijavi redovnih promjena koje se upisuju u sudski registar, registarski sud nije, po mišljenju ovoga suda, pravilno postupio kada je samo zbog nepostupanja subjekta upisa u smislu čl. 382. navedenog Zakona, prijavu subjekta upisa odbacio kao nedopuštenu.

Smisao odredaba Zakona o privrednim društvima je uvođenje više reda u uslovima prelaska na slobodno tržišno poslovanje, veća transparentnost, aktiviranje i dalje trajno funkcionisanje na tržištu svih oblika društva, ali ne i prestanak preduzeća koja svoje statusne attribute i osnovni kapital kao svoj ekonomski sadržaj nisu morala usklađivati sa odredbama navedenog Zakona, jer to ne proizilazi ni iz prelaznih i završnih odredaba samog tog Zakona.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Gž-77/01 od 14.1.2002. godine)

24.

Član 30. i 33. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar

Član 36. tačka 2. Uredbe o upisu u sudski registar pravnih osoba koje obavljaju privrednu djelatnost

UZ PRIJAVU ZA UPIS U SUDSKI REGISTAR POVEĆANJA OSNOVNOG KAPITALA UPLATOM U NOVCU MORA SE PRILOŽITI POTVRDA BANKE O IZVRŠENOJ UPLATI. OVU ISPRAVU NE MOŽE ZAMIJENITI PROCJENA SUDSKOG VJEŠTAKA.

Iz obrazloženja:

Ispitujući formalne uslove za upis u sudski registar po ovlaštenju iz čl. 30. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar, registarski sud je, u smislu čl. 36. tačke 2. Uredbe o upisu u sudski registar pravnih osoba koje obavljaju privrednu djelatnost, ocijenio da uz prijavu za upis u sudski registar povećanja osnovnog kapitala nisu priložene sve propisane isprave u izvorniku ili ovjerenom prepisu, pa je naložio svojim zaključkom predlagatelju da u roku od 15 dana od dana prijema zaključka uz prijavu priloži i dokaz o izvršenoj uplati, odnosno potvrdu banke o uplaćenim sredstvima za osnovni kapital koji se povećava u novcu iskazan na obrascu 2. prilog 3. prijave subjekta upisa. Istovremeno je predlagatelj - podnositelj prijave upozoren da će prijava biti odbačena, ako ne postupi po zaključku.

Podnositelj prijave u ostavljenom roku, a ni kasnije, nije postupio po zaključku, pa budući da po mišljenju i ovoga suda nisu ispunjeni formalni, ali ni materijalni uslovi za upis u sudski registar promjene osnovnog kapitala, pravilno je registarski sud, na osnovu čl. 33. st. 3. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar, odbacio prijavu predlagatelja.

Registarski sud je pravilno ocijenio da nalaz i mišljenje stalnog sudskog vještaka od 20. 12. 2000.g. u vezi sa uplaćenim pozajmicama subjektu upisa, koji se zasniva na vjerovatno usmenoj "saglasnosti vlasnika i direktora" bez ikakvih drugih pismenih dokaza, ne može zamijeniti dokaz o izvršenoj uplati, odnosno potvrdu banke o uplaćenim sredstvima.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Gž-33/01 od 20. 7. 2001. godine)

25.

Član 383. Zakona o privrednim društvima

Član 7. Zakona o Agenciji za privatizaciju

Član 38. Zakona o privatizaciji preduzeća

REGISTARSKI SUD JE VEŽAN ZA RJEŠENJE NADLEŽNE AGENCIJE ZA PRIVATIZACIJU O ODOBRAVANJU UPISA IZVRŠENE PRIVATIZACIJE U SUDSKI REGISTAR, PA I U DIJELU O OBIMU I PRIPADNOSTI OSNOVNOG KAPITALA.

Iz obrazloženja:

Rješenjem prvostepenog suda određen je upis usklađivanja statusa d. d. "H." u mješovitoj svojini sa Zakonom o privrednim društvima, po izvršenoj privatizaciji državnog kapitala, tako da subjekt upisa nastavlja sa radom kao dioničko društvo.

Protiv ovog rješenja izjavili su žalbe osobe navedene u uvodu rješenja, uz obrazloženje da su povrijeđena njihova prava u postupku privatizacije i da je upisom izvršena promjena učešća privatnog (50,55694%) kapitala i državnog (49,44306%) kapitala koja je bila po reviziji sa danom 31.12.1991.g.

Ispitujući pobijano rješenje u granicama razloga žalbi, ovaj sud je na osnovu čl. 59. tač. 2. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar, odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

Po čl. 7. Zakona o agenciji za privatizaciju ("Službene novine Federacije BiH", broj 18/96), Agencija za privatizaciju u okviru svoje nad-

ležnosti ima javna ovlaštenja za donošenje pojedinačnih upravnih akata u skladu sa propisima o upravnom postupku protiv kojih se obezbjeđuje pravo na žalbu na način propisan u čl. 8. navedenog zakona. Žalitelji su imali pravo da u skladu sa odredbama navedenog zakona, koji se primjenjuje i kad postupak privatizacije sprovodi Agencija za privatizaciju u kantonu (čl. 21. navedenog zakona), koriste se pravom na žalbu, ako su smatrali da su u tom postupku povrijeđena njihova prava da sudjeluju u postupku privatizacije državnog kapitala u preduzeću.

Eventualne povrede na koje ukazuju žalitelji nije ovlašten da ispituje registarski sud u postupku upisa u sudski registar. Iz istih razloga i ovaj sud rješavajući o žalbi nije ovlašten da ispituje osnovanost navoda žalbe koji se odnose na postupak privatizacije.

Po čl. 38. Zakona o privatizaciji preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 8/99, 32/00 i 45/00) na osnovu izvještaja o provedenom postupku privatizacije agencija donosi rješenje o odobravanju upisa izvršene privatizacije u sudski registar. Iz isprava koje su priložene uz prijavu za upis u sudski registar proizilazi da je Agencija za privatizaciju, dana 22.11.1999.g. svojim rješenjem odobrila program privatizacije i početni bilans sa stanjem 30.6.1999.g. i da je tim rješenjem utvrdila osnovni kapital preduzeća. Rješenjem iste agencije od 12.5.2000.g., (koje je postalo pravosnažno 26.5.2000.g.), odobren je upis u sudski registar izvršene privatizacije 51,43% državnog kapitala, na osnovu čega je registarski sud pravilno ocijenio da su ispunjeni materijalni uvjeti u smislu čl. 31. Zakona o postupku upisa

pravnih osoba u sudski registar i čl. 383. Zakona o privrednim društvima za usklađivanje statusa tog preduzeća sa gore pomenutim zakonom. Pobjano rješenje, kojim je izvršen upis u sudski registar usklađivanja statusa sa Zakonom o privrednim društvima, donijeto je dana 27.3.2001.g., dakle, nakon pravomoćnosti rješenja Agencije za privatizaciju kojim se odobrava upis u sudski registar izvršene privatizacije. Inače, suprotno žalbenim navodima, Zakonom o privatizaciji, a ni nekim drugim zakonom nije propisano da se ne može izvršiti upis u sudski registar prije nego što rješenje agencije kojim se odobrava upis postane pravosnažno.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Gž-50/01 od 31.10.2001. godine)

26.

Član 382. Zakona o privrednim društvima

Član 42. stav 4. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar

RJEŠENJA O PRESTANKU PREDUZEĆA ZBOG NEUSKLAĐIVANJA PODATAKA SA ODREDBAMA ZAKONA O PRIVREDNIM DRUŠTVIMA U PROPISANOM ROKU MORAJU BITI OBRAZLOŽENA.

Iz obrazloženja:

Prvostepenim rješenjem utvrđen je prestanak preduzeća "F." d.o.o. upisanog pod registarskim brojem: 1-7099, zbog neusklađivanja podataka prema čl. 382. Zakona o privrednim društvima.

Istim rješenjem konstatovano je da će na zahtjev povjerioca, podnesen sudu u pismenom obliku, najkasnije 60 dana od dana objavljivanja ovog rješenja, registarski sud pokrenuti postupak likvidacije preduzeća u skladu sa odredbama Zakona o privrednim društvima.

Blagovremeno izjavljenom žalbom subjekt upisa pobija prvostepeno rješenje.

Žalba je osnovana.

Prvostepeni registarski sud je, po službenoj dužnosti, pozivom na odredbu čl. 382. Zakona o privrednim društvima, donio pobijano rješenje kojim se utvrđuje prestanak subjekta upisa zbog neusklađivanja podataka sa odredbama toga zakona.

Iz pobijanog rješenja, međutim, nije vidljivo u čemu bi se sastojalo to usklađivanje podataka, jer registarski sud nije obrazložio pobijano

rješenje.

U smislu odredbe čl. 42. st. 4. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar, rješenje m o r a biti obrazloženo ako se njime odbija zahtjev.

Pobijano rješenje kojim se utvrđuje prestanak subjekta upisa, po mišljenju ovoga suda, po svojim pravnim posljedicama može se upodobiti sa rješenjem kojim se odbija zahtjev.

Kako registarski sud pobijano rješenje nije obrazložio, čime je povrijedio navedenu odredbu koja propisuje da se takva rješenja m o r a j u obrazložiti, a iz spisa suda nije moguće utvrditi koje sve podatke bi trebalo uskladiti, ovaj sud je primjenom čl. 59. tač. 3. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar, ukinuo pobijano rješenje i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovan postupak.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Gž-43/01 od 3.9.2001. godine)

27.

Član 48., 49., 56. i 59. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar

ŽALBOM MOŽE POBIJATI RJEŠENJE O UPISU U SUDSKI REGISTAR SAMO TREĆA OSOBA ČIJE BI PRAVO ILI NA ZAKONU ZASNOVANI INTERES KOJI SU POSTOJALI U ČASU DONOŠENJA RJEŠENJA I UPISA, BILI POVRIJEĐENI.

Iz obrazloženja:

Žalбом izjavljenom 15.2.2001. godine D.M. iz Z., pobija rješenje tadašnjeg registarskog Višeg suda u Z. iz 1993.g., kojim je određen upis pripajanja d.o.o. S. iz Z. tadašnjem društvenom preduzeću P., Zenica.

Žalba nije dozvoljena.

Žalbu protiv rješenja o upisu u sudski registar može izjaviti i osoba koja smatra da su njeno pravo ili na zakonu zasnovani interes povrijeđeni rješenjem o upisu, i to u roku od osam dana od dana dostave rješenja o upisu, a ako joj rješenje nije bilo dostavljeno, u roku od 15 dana od dana objavljivanja izvoda upisa u odgovarajućem službenom glasilu, kako je bilo propisano u članu 60. preuzetog Zakona o postupku za upis u sudski registar ("Službeni list SFRJ", br. 13/83 i 17/90), koji se primjenjivao u vrijeme donošenja pobijanog rješenja i izvršenog upisa (u bitnom identično i u članu 51. kasnijeg istoimenog zakona "Službeni list Federacije BiH", broj 6/95 i člana 56. sada važećeg Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar "Službene novine Federacije BiH", broj 4/00).

Žalitelj tvrdi da pobijano rješenje nije nikada objavljeno u službenom glasilu, a da je za njega on saznao početkom februara 2001. godine (iz zabilješke u spisu se vidi da mu je kopija rješenja data 7.2.2001. godine). Prvostepeni registarski sud nije dao bilo kakvo objašnjenje povodom žalbenih navoda, a kako nije žalbu odbacio kao neblagovremenu, može se prihvatiti da je ocijenio da su žalbeni navodi o neobjavljivanju upisa pripajanja u službenom glasilu, osnovani.

Ako bi se, međutim, i prihvatilo da je žalba blagovremena, ovaj sud smatra da nije dopuštena.

Upisi u sudski registar podataka važnih za pravni promet imaju poseban značaj i stoga pravo na pobijanje upisa (koji, u pravilu, djeluje i prema trećim osobama već od časa upisa u javni registar) žalbom mora se ograničiti samo na osobe koje u momentu upisa imaju već egzistentno pravo ili na zakonu zasnovan interes

koji su rješenjem o upisu povrijeđeni. Iz navoda žalbe proizilazi da je žalitelj stekao pravni interes da pobija rješenje o upisu doneseno još u toku 1993. godine tek zaključenjem ugovora o prodaji dana 1.2.2001. g. kojim je od gospodarskog društva L. d.d. iz Z. R. Hrvatske kupio poslovne prostorije, koje je u času pripajanja S. Zenica posjedovala, tretirajući ih kao svoje, i nakon pripajanja P. Zenica, ovome ih predala u posjed. Dakle, u času donošenja rješenja žalitelj nije imao bilo kakvo pravo niti na zakonu zasnovan interes koji bi donošenjem tog rješenja i upisom u sudski registar bili povrijeđeni. Žalitelj je tek zaključenjem ugovora o prodaji stekao pravni interes (šire shvaćen) da dokazuje da je prodavatelj vlasnik poslovnog prostora, a ne S. Z. za koga u žalbi tvrdi da nije nastao, niti se pripojio, na zakonit način, no ta okolnost ne može dovesti do zaključka da je pobijanim rješenjem u času njegovog donošenja i provođenja njegovo pravo ili na zakonu zasnovani interes bilo povrijeđeno. U žaliteljevom slučaju može se, uostalom, govoriti samo o eventualnoj povredi pravnog interesa, no i tada bi ovaj morao egzistirati već u vrijeme upisa, no u svakom slučaju ne bi se zbog te povrede moglo tražiti brisanje neosnovanog konačnog upisa po proteku 60 dana od dana izvršenog upisa (ovakav upis registarski sud ne bi mogao brisati ni pokretanjem postupka po službenoj dužnosti nakon protoka dvije godine od dana upisa - članovi 69. i 70. preuzetog Registarskog zakona, te 60. i 61. Registarskog zakona iz 1995. g., sada u kraćem roku od 30 dana i godinu dana - čl. 48. i 49. važećeg zakona).

Zbog navedenog, primjenom člana 59. tačka 1. sada važećeg Registarskog zakona, kome odgovaraju član 63. t. 1. preuzetog i član 54. t. 1. Registarskog zakona iz 1995. g., odbačena je žalba kao nedozvoljena.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Gž-22/01 od 30.8.2001. godine)

28.

Član 49. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar

REGISTARSKI SUD MOŽE U ZAKONOM ODREĐENOM ROKU PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI POKRENUTI POSTUPAK ZA BRISANJE NEOSNOVANO IZVRŠENOG KONAČNOG UPISA I POVODOM ZAHTJEVA OSOBA KOJE NISU OVLAŠTENE DA SAME PODNESU TAKAV ZAHTJEV ILI KADA SU ZAHTJEVI OVLAŠTENIH OSOBA NEBLAGOVREMENI.

Iz obrazloženja:

Po odredbama člana 49. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar, registarski sud može pokrenuti postupak za brisanje neosnovano izvršenog upisa po službenoj dužnosti najkasnije u roku od jedne godine od dana upisa, a odredbe ovog zakona ne zahtijevaju

da se prethodno donese rješenje (ili zaključak) o pokretanju tog postupka. Zahtjevi trećih osoba o pokretanju ovog postupka mogu biti samo povod registarskom sudu da provede postupak po službenoj dužnosti, neovisno od toga da li su

ti zahtjevi blagovremeni u smislu člana 48. pomenutog zakona, te da li njihovi podnosioci imaju pravni interes za podnošenje takvih zahtjeva, kao i neovisno od razloga kojima pojedini podnosioci zahtjeva obrazlažu podnesene zahtjeve. Pregledom spisa ovaj sud je ocijenio da je postupak pred prvostepenim sudom vođen neovisno od razloga na kojima se pojedinačni zahtjevi zasnivaju, što znači da je vođen po službenoj dužnosti, a ovaj zaključak ne dovodi u pitanje okolnost da je u uvodu pobijanog rješenja navedeno da je prvostepeni sud rješavao o zahtjevu za brisanje neosnovanog konačnog upisa, ne navodeći ko su podnosioci zahtjeva, jer se ovakva formulacija u uvodu rješenja može pripisati stilskoj pogrešci (u pravilu se postupak

brisanja provodi na zahtjev zainteresovane osobe, što stvara određene navike kod sudija prvostepenog registarskog suda). Ovaj sud, obzirom na izneseno, ne smatra da je zbog toga što prvostepeni sud nije utvrđivao blagovremenost i dopuštenost zahtjeva pojedinih osoba, koji su bili samo povod za pokretanje postupka po službenoj dužnosti, te osnovanost takvih zahtjeva, počinio bitne povrede postupka, a takvu povredu ne predstavlja ni okolnost da nije naveo u izreci da briše, kao neosnovan, konačni upis, jer je očigledno, obzirom da se pozvao na rješenje na osnovu koga je upis izvršen, da se radi o takvom upisu.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Gž-1/01 od 29.6.2001. godine)

29.

Član 49. st.1. t. 3. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar

Član 11. stav 3. i 37. stav 1. Zakona o zadrugama

ŠTEDNO-KREDITNE ZADRUGE NISU MOGLE USKLADITI POSLOVANJE SA NOVIM ZAKONOM O ZADRUGAMA, AKO NISU ISPUNJAVALE UVJETE U POGLEDU NOVČANOG OSNIVAČKOG KAPITALA, A PO SADAŠNJIM PROPISIMA O BANKAMA I NE MOGU POSTOJATI KAO DEPOZITNE FINANSIJSKE ORGANIZACIJE.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je osnovano našao da subjekt upisa nije uskladio svoje poslovanje sa odredbama Zakona o zadrugama ("Službene novine Federacije BiH", broj 28/97), što je bio dužan učiniti u roku od godinu dana od stupanja na snagu tog zakona (član 37.), te da je ispunjen uvjet iz člana 61. stav 1. tačka 3. Zakona o postupku za upis u sudski registar (identična odredba u članu 49. stav 1. tačka 3. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar) da se konačni upis usklađivanja briše.

Po odredbama člana 11. stav 3. pomenutog Zakona o zadrugama, štedno-kreditne zadruge se osnivaju u skladu sa tim zakonom, ali i Federalnim zakonom o bankama, što znači da su i postojeće štedno-kreditne zadruge morale, postupajući po odredbama člana 37. stav 1. Zakona o zadrugama, uskladiti poslovanje i sa odredbama Federalnog zakona o bankama u roku od godinu dana od stupanja na snagu Zakona o zadrugama, dakle do 12.12.1998.godine. Na dan stupanja na snagu Zakona o zadrugama, a i na dan podnošenja prijave o upisu usklađivanja dana 31.7.1998.g., bio je na snazi Zakon o bankama ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/95, 9/96 i 25/97) koji je u članu 64. dozvoljavao postojanje depozitnih organizacija u obliku štedionica i drugih štedno-kreditnih organizacija, ali je u članu 65. propisivao da novčani osnivački kapital za osnivanje štedionice iznosi 1.000.000 KM, a za druge štedno-kreditne organizacije 500.000 KM. Naprijed je već navedeno, da novčani kapital subjekta upisa do zaključenja ugovora o usklađivanju, nije postojao, a tim ugovorom je uplaćen u iznosu od samo

12.312,87 KM, dakle, znatno ispod zakonom propisanog minimuma, pa nisu bili ispunjeni uvjeti za upis uklađivanja subjekta upisa. Ovo tim prije što je na dan donošenja rješenja o upisu usklađivanja već bio na snazi novi Zakon o bankama ("Službene novine Federacije BiH", broj 39/98), koji nije predviđao daljnje postojanje depozitnih finansijskih organizacija mimo banaka, pa su se ove, prema odredbama člana 68. novog zakona, morale ugasiti u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu tog zakona, jer nisu mogle uskladiti svoje poslovanje sa odredbama novog zakona. Subjekt upisa je registrovan pod šifrom 65.22 65.220. Ostalo kreditno posredovanje, a ova šifra, kako proizlazi iz Standardne klasifikacije djelatnosti u FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 28/98) podrazumjeva štedno-kreditnu djelatnost, koja se obavlja po posebnom zakonu. Subjekt upisa po odredbama članova 9., te 46. do 48. Statuta, bavi se prikupljanjem štednih uloga članova zadruge, a ova sredstva predstavljaju osnovni novčani potencijal za davanje kredita članovima, pa se nesumnjivo bavi štedno-kreditnom djelatnošću, kao osnovnom, zbog koje zadruga i postoji, tako da se zadruga mora smatrati depozitnom finansijskom organizacijom (štedni ulozi pa i oni u okviru obavezne štednje uređene članom 44. Statuta subjekta upisa iz 1998.g., su bankarski novčani depoziti, u smislu odredaba Glave XXI-čl.1035. do

1046. u vezi sa članom 1088. Zakona o obligacionim odnosima). Djelatnost subjekta upisa je registrovana i pod šifrom 70.20.70.200 Iznajmljivanje vlastitih nekretnina, ali se ovakva djelatnost može za subjekt upisa smatrati samo dopunskom, obzirom na razloge osnivanja i daljnje egzistencije subjekta upisa kao zadruge i ne može opravdati nastavak postojanja subjekta upisa samo radi obavljanja ove djelatnosti, jer se ne može podvesti pod definiciju zadruge datu u članu 2. naprijed spomenutog Zakona o zadrugama. Žalitelj neopravdano ističe da bi se on mogao smatrati nedepozitnom finansijskom organizacijom, jer se njegova djelatnost ne može podvesti pod poslove takvih organizacija propisane odredbama Zakona o nedepozitnim finansijskim organizacijama ("Službeni list RBiH", broj 10/94. i 13/94), kao ni svrstati u

okvir djelatnosti uređene Zakonom o mikrokreditnim organizacijama ("Službene novine Federacije BiH", broj 24/00), čije se osnivanje i ne upisuje u sudski registar (čl.4.). Pozivanje u žalbi na mišljenje Federalnog ministarstva finansija i Agencije za bankarstvo nema utjecaja jer registarski sud samostalno utvrđuje i ocjenjuje uvjete za registraciju, odnosno brisanje konačnog upisa.

Zbog navedenog, primjenom člana 54. tačka 2. Zakona o postupku za upis u sudski registar (član 59. tačka 2. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar) odbijena je žalba i potvrđeno prvostepeno rješenje.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Gž-1/01 od 29.6.2001. godine)

30.

Član 287., 310. i 361. Zakona o privrednim društvima

UDIO ČLANOVA DRUŠTVA SA OGRANIČENOM ODGOVORNOSTI NE MOŽE SE MIJENJATI U NOVIM DRUŠTVIMA NASTALIM PODJELOM DOTADAŠNJEG BEZ NJIHOVE SAGLASNOSTI.

Iz obrazloženja:

Podjelom društva sa ograničenom odgovornosti na više drugih ne može se, bez saglasnosti pojedinih članova društva, izostaviti njihovo učešće u osnovnom kapitalu novonastalih društava, niti smanjiti, jer bi time, bez volje vlasnika udjela, došlo do prinudnog oduzimanja ili smanjenja prava vlasništva, što kao mogućnost nije predviđeno odredbama Zakona o privrednim društvima. U slučaju prestanka društva podjelom ima uvjeta za

analognu primjenu odredaba člana 287. u vezi sa članom 310. i člana 361. Zakona o privrednim društvima, koji se odnose na promjenu oblika društva, po kojima članovi stiču udjele u novonastalim društvima srazmjerno njihovom učešću u osnovnom kapitalu društva prije podjele, naravno ako se izričito ne saglase o drugačijem načinu podjele uloga.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Gž-45/01 od 31.10.2001. godine)

31.

Član 26., 31., 36., 37. st. 4. i 72. st. 3. Zakona o obligacionim odnosima

Član 311. st.1. i 328. st.2. i 3. Zakona o privrednim društvima

Član 37. i 38. Uredbe o upisu u sudski registar pravnih osoba koje obavljaju privrednu djelatnost

UGOVOR O PRIJENOSU OSNIVAČKOG UDJELA U DRUŠTVU SA OGRANIČENOM ODGOVORNOSTI PUNOVAŽNO JE ZAKLJUČEN KADA TAKVU PISMENU IZJAVU JEDNOG OD OSNIVAČA PRIHVATI POSEBNOM PISMENOM IZJAVOM DRUGI OSNIVAČ, MAKAR I U FORMI UGOVORA ZAKLJUČENOG SA PREOSTALIM OSNIVAČIMA, KOJIM PRIMLJENI DIO DJELIMIČNO I NJIMA USTUPA.

Iz obrazloženja:

Dana 27. decembra 2000. godine D. K. je u Puli, R Hrvatska u prisustvu javnog bilježnika dao i potpisao izjavu kojom prenosi vlastiti udio u subjektu upisa na L. M. i odustaje od funkcije direktora upisane u sudskom registru dana 29. marta 2000. godine pod broj em U/I-928/2000, te da ova izjava sa danom kada je sastavljena

postaje punovažna. Izjava je ovjerena pred Općinskim sudom u Puli dana 23. januara 2001. godine. Na osnovu ove izjave koja se može smatrati ponudom za zaključenje ugovora o ustupanju i prijenosu osnivačkog uloga i promjeni osnivača i osoba ovlaštenih za zastupanje i predstavljanje, osnivači

subjekta upisa (i bez navođenja imena ranijeg osnivača i direktora - ponuditelja) sastavljanjem i potpisivanjem pismena (ugovora) u B. dana 15. januara 2001. godine, stvarno i pravno su prihvatili ponudu. Kako je za prihvatanje ponude ponuditelj saznao 16. februara 2001. godine, odnosno 26. februara 2001. godine (a što proizilazi iz njegovog i pismena njegovog punomoćnika), to je po ocjeni ovoga suda upis u sudski registar određenih promjena izvršen na osnovu pravno valjanog ugovora o ustupanju i prijenosu osnivačkog uloga i dokaza o promjeni osnivača i osoba ovlaštenih za zastupanje i predstavljanje subjekta upisa - čl. 37. i 38. Uredbe o upisu u sudski registar pravnih osoba koje obavljaju privrednu djelatnost.

Prema odredbi čl. 72. st. 3. Zakona o obližnjim odnosima, za zaključenje dvostranog ugovora dovoljno je da svaka strana potpiše primjerak isprave namijenjen drugoj strani, što je u konkretnom slučaju i učinjeno, pa je irelevantno bilo u prihvatu ponude (ugovoru) navoditi ime ponuditelja i potpisivati se u njegovo ime.

Prema odredbama čl. 26. i 31. navedenog Zakona, ugovor je sklopljen kad su se ugovorne strane saglasile o bitnim sastojcima ugovora i onoga časa kada je ponuditelj primio izjavu ponuđenoga da prihvata ponudu. U ovom slučaju, prihvatanje ponude je izvršeno u B. dana 15. 1. 2001. godine (neovisno od datuma ovjere potpisa kod javnog bilježnika u Puli i Općinskog suda u Puli), pa ponuditelj nije mogao, svojom izjavom od 18. januara 2001. godine sastavljenom u Puli i potpisanom pred javnim bilježnikom u Puli dana 19. januara 2001. godine, opozvati svoju ponudu, jer se ponuda može opozvati samo ako je ponuđeni primio opoziv prije primitka ponude ili istovremeno sa njom - čl. 36. istog Zakona. Tim prije, što je ponuda učinjena odsutnoj osobi i što u njoj nije određen rok za prihvatanje, a po ocjeni

ovoga suda prihvat ponude učinjen je u razumnom roku i prije opoziva ponude, odnosno u vrijeme koje je vezivalo ponuditelja za ponudu - čl. 37. st. 4. istog Zakona. Kako ponuđeni nije primio opoziv ponude (od 19. januara 2001. godine) prije prijema ponude ili istovremeno sa ponudom irelevantna je okolnost kada je takav opoziv ponude dostavljen registarskom sudu.

D.K. kao raniji suosnivač i direktor subjekta upisa ponudom i njenim prihvatom prenio je vlastiti udio u subjektu upisa L.M. kao novom osnivaču i direktoru subjekta upisa i odustao od funkcije direktora, pa je ponuđeni mogao prihvatiti ponudu na način kako je to učinjeno istovremeno sa zaključenjem ugovora preneti udio rasporediti na sve osnivače subjekta upisa, te tako razriješiti između osnivača sve odnose koji su proistekli iz dotadašnjeg poslovanja, čime ponuđeni nije samovlasno postupao, kako se to želi ukazati žalbenim navodima. Tim više, što udio na koji se odnosi ugovorena obaveza nije vezan dodatim imovinskom ili osobnom činidbom u korist subjekta upisa, pa za pravno valjan prijenos takvog udjela nije bila ni potrebna izričita pismena saglasnost subjekta upisa (vinkulacija), a niti ovjera potpisa u skladu sa zakonom koja se zahtjeva kod ugovora o osnivanju društva sa ograničenom odgovornošću - čl. 311. st. 1. i 328. st. 2. i 3. Zakona o privrednim društvima. Dovoljno je da je ugovor zaključen u pismenom obliku, bez obzira na to da li se prijenos udjela vrši uz naknadu ili bez nje, pa razlozi zbog kojih se pokušala opozvati ponuda nemaju uticaja na pravnu valjanost zaključenog ugovora o ustupanju i prijenosu osnivačkog uloga i promjeni osoba ovlaštenih za zastupanje i predstavljanje subjekta upisa.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Gž-26/01 od 20.7.2001. godine)

32.

Član 355. Zakona o privrednim društvima

NE MOŽE SE POVEĆAVATI OSNOVNI KAPITAL DRUŠTVA SA OGRANIČENOM ODGOVORNOSTI OPROSTOM VRAĆANJA POZAJMICE DATE U ROBI KOJOM JE DRUŠTVO OTPOČELO DJELATNOST.

Iz obrazloženja:

Prvostepenim rješenjem odbačena je prijava predlagača za rješenje povećanja osnovnog kapitala d.o.o.B.

Protiv ovog rješenja izjavio je žalbu predlagač zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava. U žalbi se navodi da se u konkretnom slučaju temeljni kapital ne povećava u novcu, već u robi koju je osnivač i direktor preduzeća unio u preduzeće, što proizilazi iz nalaza i mišljenja vještaka, priloženog uz prijavu za upis.

Žalba nije osnovana.

Prema odredbama člana 355. Zakona o privrednim društvima, u društvu sa ograničenom odgovornošću osnovni kapital povećava se na osnovu odluke skupštine društva odnosno odlukom osnivača, kad je društvo osnovala jedna osoba, uplatom ili unošenjem novih uloga. Novim ulogom u smislu navedene odredbe zakona, ne smatraju se stvari, odnosno roba sa kojom je osnivač započeo obavljanje djelatnosti, jer ove već čine imovinu preduzeća, i kada su

bile date kao pozajmica privrednom društvu. Oprost duga koji se sastoji u obavezi vraćanja pozajmljenih stvari ne može se smatrati novim ulogom u smislu navedenog zakonskog propisa, jer ne predstavlja efektivno povećanje osnovnog kapitala.

Iz navedenih razloga prvostepeni sud je

pravilno postupio kada je podnosiocu prijave zaključkom od 20.2.2001.godine naložio da u smislu člana 36. stav 1. tačka 2. Uredbe o upisu u sudski registar pravnih osoba koje obavljaju privrednu djelatnost, priloži isprave navedene u zaključku, a po bezuspješnom proteku određenog roka prijavu odbacio.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Gž-34/01 od 14.9.2001. godine)

33.

Član 6. i 7. Zakona o standardnoj klasifikaciji djelatnosti u FBiH

Član 7. Zakona o zemljoradničkom zadrugarstvu Tuzlanskog kantona

ZEMLJORADNIČKA ZADRUGA SA PODRUČJA TUZLANSKOG KANTONA DUŽNA JE USKLADITI POSLOVANJE SA KANTONALNIM ZAKONOM O ZEMLJORADNIČKOM ZADRUGARSTVU I UPISATI U SUDSKI REGISTAR POLJOPRIVREDNE DJELATNOSTI IZ STANDARDNE KLASIFIKACIJE DJELATNOSTI U FBiH.

Iz obrazloženja:

Ispitujući formalne uvjete za upis u sudski registar dopune djelatnosti i usklađivanja sa Zakonom o zadrugama ("Službene novine Federacije BiH", broj 28/97) po podnijetoj prijavi, registarski sud je našao da podnositelj prijave treba da dopuni djelatnost i usklađivanje izvrši prema odredbama Zakona o zemljoradničkom zadrugarstvu ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj 8/2000), da bi se po njoj moglo postupiti, pa je zaključkom od 26.9.2000. godine naložio podnositelju prijave da u ostavljenom roku tako postupi.

Utvrdivši da podnositelj prijave nije postupio po tome zaključku, a ostavljeni rok je istekao, sud je donio rješenje kojim je prijavu odbacio po čl. 32. st. 3. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar.

Kad registarski sud rješenjem odbaci prijavu zbog nepostupanja po njegovom zaključku donijetom u fazi ispitivanja formalnih uvjeta za upis u sudski registar, zakonitost njegovog rješenja u izravnoj je ovisnosti od pravilnosti donijetog zaključka kao njegovoj pravnoj podlozi, pa se u postupku odlučivanja po žalbi protiv rješenja mora prethodno ispitati pravilnost samog zaključka.

Odbačenom prijavom podnositelj zahtjeva upis dopune djelatnosti i usklađivanje sa Federalnim zakonom o zadrugama. Dopunu djelatnosti zahtjeva pod šifrom 52 486 - Trgovina na malo gorivima i šifrom 74 300 - Tehničko ispitivanje i analiza.

Budući da je prijava podnijeta u vrijeme (od 16.6. do 16.12.2000. g.) kada je subjekt upisa bio dužan uskladiti svoje poslovanje sa Zakonom o zemljoradničkom zadrugarstvu, pravilno je stajalište registarskog suda da subjekt upisa treba upisati djelatnosti u skladu sa odredbama Kantonalnog zakona o zemljoradničkom zadrugarstvu.

Odredbama čl. 6. i 7. Zakona o standardnoj klasifikaciji djelatnosti u FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 6/95) propisano je da se prema standardnoj klasifikaciji vrši razvrstavanje poslovnih i drugih subjekata, među koje spadaju i zemljoradničke i druge zadruge, a Odlukom o standardnoj klasifikaciji djelatnosti u FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 28/98), standardna klasifikacija djelatnosti sadrži standardne nazive i šifre djelatnosti koje obuhvataju područja, podpodručja, odjeljke, razrede i podrazrede djelatnosti.

Prema odredbi čl. 7. Zakona o zemljoradničkom zadrugarstvu, zadruge mogu biti opće i specijalizovane i one obavljaju dvije ili više poljoprivrednih djelatnosti (opće) ili jednu poljoprivrednu djelatnost (specijalizovane).

Obzirom da podnositelj prijave u svojoj prijavi zahtjeva dopunu djelatnosti koja je izvan standardne klasifikacije poljoprivrednih djelatnosti (A Poljoprivreda, Lov i Šumarstvo, 01 Poljoprivreda i odgovarajuće uslužne djelatnosti i 02 Šumarstvo i šumarske usluge), to je sud pravilno postupio kada mu je zaključkom naložio da upiše djelatnosti u skladu sa Zakonom o zemljoradničkom zadrugarstvu, a ne sa Zakonom o zadrugama.

Kako podnositelj prijave po tom zaključku nije postupio, a u žalbi neosnovano navodi da po zaključku nije bio dužan ni postupiti i da sud restriktivno tumači Zakon o zemljoradničkom zadrugarstvu, valjalo je žalbu odbiti i pobijano rješenje potvrditi (čl. 59. tač. 2. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar).

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Gž-82/01 od 14.1.2002. godine)

34.

Član 7. i 12. t. 6. Zakona o bankama - raniji

Član 17. i 21. Zakona o preduzećima - raniji

NA STVARIMA KAO DIJELU OSNIVAČKOG ULOGA U BANKE, ORGANIZOVANE KAO DIONIČKA DRUŠTVA, BANKA STIČE PRAVO VLASNIŠTVA (RANIJE PRAVO RASPOLAGANJA).

Iz obrazloženja:

Pogrešan je zaključak prvostepenog suda da osnivači koji unose u novoosnovana preduzeća (sada privredna društva) stvari kao dio osnivačkog uloga, zadržavaju pravo vlasništva (ranije pravo raspolaganja kod društvenih pravnih osoba) na tim stvarima. U vrijeme zaključenja ugovora o osnivanju tužene, bio je na snazi Zakon o bankama ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/95), koji je u članu 12. tačka 6. predviđao da se u ugovor o osnivanju unosi novčani iznos pojedinačnog uloga svakog osnivača u kapital banke, što znači i u novcu procijenjena vrijednost unesenih stvari. Na banke su se u to vrijeme primjenjivale i odredbe Zakona o preduzećima ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/95) koje se odnose na dionička društva (čl. 7.), a po odredbama člana 17. ovog zakona, u ugovor o osnivanju dioničkog društva unosi se i novčani iznos uloga u stvarima i način procjene tog dijela uloga. Iz ovih zakonskih odredbi jasno slijedi da stvari koje unose osnivači treba da postanu sredstva osnovanih pravnih subjekata (dioničkih

društava), tako što ovi subjekti na njima stiču pravo vlasništva (za svoje obaveze u toku poslovanja odgovaraju svim svojim sredstvima), a za uzvrat osnivači stiču dio osnovnog kapitala, izražen u dionicama.

Po odredbama člana 21. pomenutog Zakona o preduzećima, ulazi u stvarima i pravima unose se u cjelosti prije upisa dioničkog društva u sudski registar. Iz ove odredbe slijedi da je temelj za unos stvari osnivački ugovor koji se zaključuje prije nastanka osnovanog dioničkog društva kao pravne osobe, dakle, da se radi o specifičnom ugovoru u korist trećeg, iz koga za osnovano društvo nastaje pravo da na sebe zahtijeva prijenos prava vlasništva (raspolaganja) na unesenoj stvari (član 149. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima), što proizilazi i iz odredbe člana 21. stav 2. Zakona o preduzećima, po kojoj se prijenos prava na stvarima na dioničko društvo upisuje u odgovarajuću javnu knjigu.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj Pž-96/01 od 10.8.2001. godine)

OBLIGACIONO PRAVO - OPĆI DIO

35.

Član 279. stav 3., 371. i 372. Zakona o obligacionim odnosima

POTRAŽIVANJA CIJENE ZA ISPORUČENU VODU RADNJI SAMOSTALNOG PRIVREDNIKA ZASTARJEVA U OPĆEM ZASTARNOM ROKU, A ZATEZNA KAMATA TEČE OD DOSPIJEĆA ZA ISPLATU POJEDINIH RAČUNA.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je pogrešno primijenio materijalno pravo kada je, odlučujući o osnovanosti prigovora zastarjelosti potraživanja, našao da je utuženo potraživanje naknade odnosno cijene vode koja se mjesečno obračunava, povremeno potraživanje koje, shodno odredbama člana 372. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, zastarjeva u roku od 3. g. od dospelosti svakog pojedinog davanja.

U konkretnom slučaju ne radi o povremenim unaprijed utvrđenim novčanim davanjima već o sukcesivnim periodičnim obračunima cijene za utrošak vode koja se kontinuirano isporučuje, pa potraživanje nije povremeno i ne zastarjeva u roku od 3. godine od dospelosti svakog pojedinog davanja, shodno članu 372. ZOO, a ni po članu

374. istog zakona po kome se računa zastarjelost međusobnih potraživanja iz ugovora o prometu robe i usluga, jer se ne radi o društvenoj, odnosno, državnoj imovini, pa je o zastarjelosti trebalo odlučiti primjenom općeg zastarnog roka od 5. g., shodno odredbama člana 371. istog zakona.

Kako se u konkretnom slučaju ne radi o povremenom potraživanju, pogrešno je prvostepeni sud primijenio materijalno pravo kada je, primjenom odredbe člana 279. stav 3. ZOO zatezne kamate dosudio od 8.4.1997.g., kao dana kada je sudu podnesen zahtjev za njihovu isplatu. Na potraživanje naknade za isporučenu vodu koja se obračunava mjesečno zatezna

kamata teče od dana dospelosti potraživanja po svakoj od faktura, kako to osnovano tužitelj ističe u žalbi, osporavajući presudu u dijelu kojim je odbijen njegov zahtjev za isplatu kamata od

dospelosti potraživanja po svakoj od faktura.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj Pž-248/00 od 31.8.2001. godine)

36.

Članak 383. Zakona o obveznim odnosima

Članak 20. Uredbe sa zakonskom snagom (Zakona) o primjeni Zakona o redovnim sudovima za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili za vrijeme ratnog stanja

RATNO STANJE NIJE RAZLOG ZA ZASTOJ ZASTARJEVANJA AKO JE VJEROVNIK MOGAO PODNIJETI TUŽBU I DRUGOM SUDU, A NE SAMO MJESNO-NADLEŽNOM.

Iz obrazloženja:

U postupku pred sudom prvog stupnja tuženik je istakao prigovor zastare tužiteljeve tražbine. Iako je utvrdio da je tužiteljeva tražbina dospjela u 1992. godini a tužba za njezino ispunjenje podnijeta u 1996. godini dakle, po proteku zastarnog roka od tri godine iz članka 374. Zakona o obveznim odnosima, sud nije prihvatio ovaj tuženikov prigovor, smatrajući da je razdoblje ratnog stanja predstavljalo tužitelju nesavladivu prepreku sudskim putem zahtijevati od tuženika ispunjenje obveze (članak 383. ZOO).

Ovakvo pravno stajalište je pogrešno i proturječi odredbi članka 20. Uredbe sa zakonskom snagom o dopunama Uredbe sa zakonskom snagom o primjeni Zakona o redovnim sudovima za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili za vrijeme ratnog stanja ("Službeni list RBiH", br. 21/92), koja je kasnije postala zakon, a prema kojoj je tužitelj mogao podnijeti tužbu najbližem stvarno nadležnome sudu i tako spriječiti nastupanje zastarjelosti. On je to zapravo mogao učiniti i u nedostatku navedene

odredbe, pogotovo što se ne radi o sporu sa isključivom mjesnom nadležnošću pa bi sud kojemu bi tužba bila podnijeta, mogao se proglasiti mjesno nenadležnim samo po prigovoru tuženika, što svakako ne bi imalo nikakve štetne posljedice za tužitelja.

Ratno stanje nije dakle, predstavljalo nesavladivu prepreku sudskim putem zahtijevati ispunjenje obveze, pa njegovo vrijeme trajanja ne sprječava tijek zastarjevanja. Stoga je sud prvog stupnja pogrešno primijenio materijalno pravo kada je, ne prihvatajući tuženikov prigovor zastare tužiteljeve tražbine, usvojio tužbeni zahtjev, pa je temeljem članka 355. točka 4. Zakona o parničnom postupku, tuženikova žalba, koja ponavlja taj prigovor, uvažena i odlučeno kao u izreci, budući da se zastarom gubi pravo zahtijevati ispunjenje obveze po članku 360. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj Pž-97/01 od 15.8.2001. godine)

37.

Član 563. Zakona o obligacionim odnosima

Član 213. i 216. Zakona o izvršnom postupku

KADA JE ZAJAM DAT U ZAMJENLJIVIM STVARIMA, A NE U NOVCU, I NIJE UGOVORENO DA ĆE ZAJMOPRIMAC VRATITI ZAJAM U NOVCU, ZAJMODAVAC MOŽE SAMO ZAHTIJEVATI VRAĆANJE DATIH STVARI ODREĐENIH PO VRSTI, A SAMO KAO ALTERNATIVNU OBAVEZU ISPLATU NOVČANE PROTUVRIJEDNOSTI PO POJEDINIM VRSTAMA STVARI, ANTICIPIRANOM PRIMJENOM PROPISA IZVRŠNOG POSTUPKA, ODREĐENE PO CIJENAMA U VRIJEME KADA JE PO PRESUDI TREBALO VRATITI STVARI.

Iz obrazloženja:

Uz obavezu vraćanja zajma u stvarima po pojedinim stavkama dosuđena je i alternativna novčana obaveza po procjeni iz nalaza i mišljenja vještaka od 28.7.2000. godine, datoj po tržišnoj cijeni na dan 20.7.2000. godine. Nema, međutim, uvjeta da se alternativna novčana obaveza određuje po cijenama na dan kada je zajam trebalo vratiti, kako je urađeno u dijelu

nalaza koji je prvostepeni sud prihvatio za osnov dosude novčanog iznosa, jer ne dolazi do primjene član 563. ZOO, već se alternativna novčana obaveza može izračunati samo po vrijednosti robe koju ima u momentu kada je tužena trebala vratiti stvari po presudi. Među strankama alternativna novčana obaveza nije

ugovorena, pa se može dosuditi samo anticipiranjem (prihvatanjem unaprijed) primjene odredaba članova 213. i 216. Zakona o izvršnom postupku. Ovo znači da tužena može da bira unutar paricionog roka da li će predati stvari (u cjelini ili djelimično) ili isplatiti dosuđene iznose alternativne novčane obaveze za koje iznose tužitelj može kupiti stvari iste vrste, količine i asortimana koje odgovaraju nepredatim stvarima, a po bezuspješnom protoku paricionog roka, tužitelj može zahtijevati prinudno izvršenje na način određen u članu 24. Zakona o izvršnom postupku.

Neosnovano je prvostepeni sud obavezao tuženu da isplati alternativnu novčanu obavezu u ukupnom novčanom iznosu, jer se, u mjeri u kojoj je uopšte mogla biti dosuđena, mora vezati za pojedine stavke (iznosi određeni po jedinačnim cijenama stvari) koje se odnose na predaju stvari, a kako se ne radi o samostalnoj novčanoj obavezi, tužena nije mogla biti obvezana na isplatu zateznih kamata na novčane iznose alternativne obligacije, koji eventualno tek mogu nastati kao naplativo potraživanje.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj Pž-277/00 od 31.8.2001. godine)

38.

Sporazum o oživotvorenju Federacije Bosne i Hercegovine

Odluka Ustavotvorne skupštine FBiH od 11.12.1995.g.

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE PREUZELA JE OBAVEZU ISPLATE REGRESA NAKNADE PLAĆA ZA VRIJEME SPRIJEČENOSTI ZA RAD USLJED BOLESTI KOJA JE TERETILA POJEDINA MINISTARSTVA U VLADI REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je utvrdio da je tužitelj isplatio za račun tužene na ime naknade plaća za vrijeme spriječenosti za rad usljed bolesti i trudničkog odsustva svojih radnika za period od 1.7.1994. godine do 31.12.1996. godine iznos od 12.493,32 KM i na osnovu takvog utvrđenja kojem ni tužena u toku prvostepenog postupka nije određeno prigovorila, sud je zaključio da je osnovan tužbeni zahtjev tužitelja za refundiranje uplaćenih sredstava i odlučio kao u izreci pobijane presude.

Nisu osnovani žabeni navodi tužene (koji su isticali i tokom postupka) da u ovoj pravnoj stvari tužena nije pasivno legitimisana.

U ovom sporu kao tužena označena je Federacija BiH, a kao bliže određenje navedeno je Federalno ministarstvo finansija. Federalno ministarstvo finansija nije pravna osoba (čl. 2. Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave) niti je nekim posebnim propisom proširena njegova stranačka sposobnost, a kako ono nije ni utuženo i rasprava o tome da li je ono pravni slijednik Ministarstva finansija RBiH ili neko drugo ministarstvo, mogla je izostatiti kao suvišna i nepotrebna za presuđenje.

U smislu čl. 69. Zakona o parničnom postupku, stranka u parnici u pravilu može biti samo fizička ili pravna osoba, ako posebnim propisom nije proširena stranačka sposobnost ili ako parnični sud nije iznimno priznao stranačku sposobnost nekom obliku udruženja koji inače

nije pravna osoba.

Nastojanje tužene da Federalno ministarstvo finansija, dakle, isključi iz pravnog odnosa prema predmetu konkretnog spora ne znači i da je osnovan prigovor nedostatka pasivne legitimacije na strani tužene. RBiH je prestala postojati kao pravni subjekt (pravna osoba), a implementacijom Ustava BiH prestale su i njene institucije postojati. Na Federaciju BiH prenesene su određene obaveze RBiH, pa je prvostepeni sud pravilno ocijenio istaknuti prigovor nedostatka pasivne legitimacije na strani tužene.

U cilju implementacije Ustava Federacije BiH, zaključen je Sporazum o oživotvorenju Federacije Bosne i Hercegovine, u Dejtonu, dana 9.11.1995. godine, koji je prihvaćen Odlukom Ustavotvorne skupštine Federacije BiH, na sjednici održanoj 11.12.1995. godine. (Odluka i Sporazum su objavljeni u "Službenim novinama Federacije BiH", broj 8/95). Po odredbama Sporazuma Vlada RBiH je zadržala ingerencije koje joj omogućuju da funkcioniše kao Vlada međunarodno priznate države BiH, a sve druge civilne funkcije su prenesene na Vladu Federacije BiH, između ostalih, i zdravstvena zaštita do donošenja zakona iz te oblasti. Prelaskom ovih funkcija, prešle su i odgovornosti iz navedenih resora na institucije Federacije BiH, a takav prelazak podrazumijeva i prijenos nereguliranih obaveza nastalih u obavljanju tih funkcija.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj Pž-234/00 od 27.7.2001. godine)

OBLIGACIONO PRAVO - ZAKONSKE OBAVEZE

39.

Član 277. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

ZATEZNA KAMATA NA POTRAŽIVANJE CIJENE ZA ISPORUČENU ELEKTRIČNU ENERGIJU TEČE OD DANA DOSPIJEČA ZA PLAĆANJE ISPOSTAVLJENOG RAČUNA, AKO DUŽNIK NIJE MOGAO PRIJE PRIJEMA RAČUNA SAZNATI OBIM OBAVEZE.

Iz obrazloženja:

Pravilno je prvostepeni sud primijenio materijalno pravo-član 277. stav 1. ZOO kada je obavezao tuženog, koji je zadocnio sa ispunjenjem novčane obaveze da plati zatezne kamate na glavnici, ali samo za period docnije od 10.7.2000. godine do isplate, a ne od 5.8.1999. godine kao dana utuženja. Ovo jer iz spisa proizlazi da tuženom uz tužbu nisu dostavljeni računi, već na raspravi dana 11.7.2000. godine,

a prvostepeni sud u toku postupka nije utvrđivao da li su računi tuženom dostavljeni prije utuženja. Ovo je odlučno jer potraživanje naknade za isporučenu električnu energiju za svaki mjesec dospijeva u ugovornom roku nakon dostave fakture dužniku koji, prije izvršenog obračuna po povjeriocu, ne može znati iznos koji je dužan da plati, pa stoga ni ispuniti nastalu obavezu.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj Pž-243/00 od 27.8.2001.godine)

40.

Član 277. i 279. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima

Zakon o visini stope zatezne kamate

ZATEZNA KAMATA NA POTRAŽIVANJA IZRAŽENA U NOVIM BH DINARIMA POČEV OD 15.7.1994. GODINE OBRACUNAVA SE SVAKOG MJESECA KONFORMNOM METODOM, ALI BEZ PRIPISIVANJA OBRACUNATE KAMATE GLAVNICI DUGA.

Iz obrazloženja:

Pravomoćnom presudom obavezan je dužnik na isplatu 83.735 BHD (novih) sa kamatom obračunatom po stopi iz čl. 1. Zakona o visini stope zatezne kamate počev od 17.11.1993.g.

Zatezna kamata u ovom slučaju otpočela je teći 17.11.1993.g. za vrijeme primjene odredaba Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službeni list SFRJ", broj 57/89) koji se primjenjivao kao preuzeti zakon do stupanja na snagu istoimenog zakona ("Službene novine Federacije BiH", broj 18/96), čija je primjena otpočela 1.10.1996.g. Pomenuti savezni zakon je propisivao obračun zatezne kamate svakog mjeseca konformnom metodom, a po stopi koja odgovara stopi Narodne banke (najprije SFRJ, a kasnije BiH) uvećanoj za 20%. Po pravilima matematske nauke, konformni način obračuna kamate - interesa, nije podrazumijevao pripisivanje obračunate kamate glavnici potraživanja, već se primjenjivao samo kod perioda docnije kraće od godinu dana, radi pravilnog obračuna kamate određene godišnjom stopom, s tim da tako obračunata kamata ako docnja traje godinu dana i više, ne može preći iznos kamate koji bi se dobio obračunom za cijelu godinu po pravilima običnog interesnog računa od sto. Kako se, međutim, raniji savezni zakon primjenjivao u periodu izrazito visoke inflacije i stalnog izrazitog obezvrjeđivanja domaće valute, u sudskoj praksi je bilo jedinstveno prihvaćeno da se svakomjesečno obračunata kamata, kada se radi o potraživanjima u domaćoj

valuti, pripisuje glavnici i daljni obračun vrši na tako uvećanu glavnici i kroz takav način obračuna vršena je i revalorizacija glavnice, jer se smatralo da bez takvog načina obračuna, odvojeno izračunata zatezna kamata na neuvećanu glavnici ne postiže zakonsku svrhu. Prihvaćen je i stav da dok traje ovakav način obračuna, dolazi do suspenzije odredaba čl. 279. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima.

Nakon donošenja Zakona o promjeni vrijednosti dinara ("Službeni list RBiH", broj 16/94 i 33/94) čija je primjena otpočela 15.7.1994.g. nakon izvršene denominalizacije BiH dinara, novi BH dinar je postao stabilna valuta, što najbolje pokazuje okolnost da se zvanični kurs 100 BH dinara 1 DEM, nije nikada mjenjao, a u tim uvjetima prestala je potreba da se zatezna kamata, makar je nastavljen način obračuna svakog mjeseca primjenom konformne metode do 1.10.1996.g., pripisuje glavnici potraživanja, i tako ova revalorizira, čime je prestala i suspenzija odredaba čl. 279. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima.

Ovo praktično znači da se glavnica ranije dospjelog potraživanja u domaćoj valuti, stalno uvećavana pripisivanjem obračunate zatezne kamate, definitivno formira 15.7.1994.g. i od tada zatezna kamata, bez obzira na koji se način obračunava, ne pripisuje glavnici.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj Gž-70/01 od 16.10.2001. godine)

OBLIGACIONO PRAVO - UGOVORI

41.

Član 1087. Zakona o obligacionim odnosima

AKO U BANKARSKOJ GARANCIJI TO NIJE POSEBNO NAVEDENO, A PRIMJENJUJE SE DOMAĆE PRAVO, GARANCIJA SE NE GASI AKO SE PRIJE ISTEKA NJENE VAŽNOSTI PRIMJERAK IZDATE GARANCIJE VRATI BANCI - GARANTU.

Iz obrazloženja:

Žalitelj isplatu po ovoj garanciji osporava stoga što je primjerak garancije tuženom vraćen prije podnošenja zahtjeva za isplatu, što da, prema odredbama članova 23. i 24. Jedinstvenih pravila za garancije na zahtjev (Publikacija MTK broj 458.), predstavlja otkaz garancije, koji znači njen prestanak. Pomenuta Jedinstvena pravila predstavljaju kodifikaciju međunarodnih trgovinskih i bankarskih običaja koju je obavila Međunarodna trgovačka komora u Parizu i nemaju značaj propisa multilateralnih i bilateralnih međunarodnih sporazuma, koji postaju sastavni dio pravnog poretka zemlje koja ih ratifikuje. Ova pravila se primjenjuju u spornim odnosima ugovornih stranaka pod uvjetom da su na njih stranke pristale, što je vidljivo i iz odredaba člana 1. Jedinstvenih pravila da se, između ostalog.

primjenjuju ako se u garanciji navodi da je podvrgnuta ovim pravilima, a takve naznake u garanciji broj 112/98 nema. U konkretnom slučaju originalni primjerak garancije se nalazio kod kupca, a tužitelj je samo faksom bio obavješten o sadržaju garancije i tuženom je njegov nalogodavac - kupac robe, vratio primjerak garancije, želeći njeno gašenje, što bi, čak i da se imaju primijeniti pomenuta pravila, predstavljalo očitu zloupotrebu, koja ne bi mogla dovesti do prestanka garancije. Odredbe o bankarskim garancijama sadržane u Zakonu o obligacionim odnosima, međutim, ne predviđaju gašenje bankarske garancije na navedeni način, pa je prvostepeni sud pravilno postupio kada ovaj prigovor tuženog, istican i u toku glavne rasprave, nije uvažio.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj PŽ-76/01 od 29.6.2001. godine)

42.

Član 1087. Zakona o obligacionim odnosima

AKO JE U SAMOSTALNOJ BANKARSKOJ GARANCIJI NAVEDENO DA ĆE BANKA IZVRŠITI ISPLATU UKOLIKO KORISNIK GARANCIJE NAVEDA DA NIJE PRIMIO ISPLATU OD KUPCA, A DA JE ISPORUČIO ROBU I PRILOŽI DOKAZ O ISPORUCI ROBE, DOVOLJNO JE PRILAGANJE DOKAZA O PREDAJI ROBE PRVOM PRIJEVOZNIKU.

Iz obrazloženja:

Garancijom broj 332/98 obezbjeđeno je plaćanje cijene za isporučenu robu i banka se tom garancijom obvezala da će do ovog iznosa izvršiti isplatu, ako tužitelj navede da nije primio isplatu od kupca i uz izjavu da je isporučio robu prezentira dokaze o isporuci robe. Prvostepeni sud nalazi da je tužitelj stekao pravo na isplatu po garanciji kada je, uz blagovremeno podneseni zahtjev, priložio i primjerke međunarodnih tovarnih listova (CMR) iz kojih proizlazi da je robu predao na prijevoz, radi isporuke kupcu-nalogodavcu tuženog. Tuženi i u žalbi prigovara da se nije moglo poći od ove (inače logične) pretpostavke, no ako bi se ovo i prihvatilo, prvostepeni sud je pravilno zaključio da je zahtjev za isplatu po garanciji bio dovoljno dokumentovan. Radi se o samostalnoj bankarskoj garanciji, na koju se primjenjuje domaće pravo, pa se o uvjetima za isplatu sudi samo prema formalno urednim ispravama, uobičajenim u međunarodnom trgovinskom prometu kada se radi o isporuci robe koja podrazumijeva prijevoz. U nedostatku drugačijih izričitih ugovornih odredaba, na koje bi garancija upućivala, po odredbama člana 31. tačka a) Bečke konvencije o međunarodnoj prodaji robe, ako

prodavac nije dužan isporučiti robu u nekom drugom određenom mjestu, njegova se obaveza isporuke sastoji u predaji robe prvom prijevozniku radi dostave kupcu, ukoliko se prema ugovoru o prodaji roba treba da preveze (u suštini istovjetno pravilo sadrži i odredba člana 472. Zakona o obligacionim odnosima). Tužitelj je uz zahtjev za isplatu priložio međunarodne tovarne listove iz kojih proizlazi da je dana 9.9. i 15.9.1998.g. kahva predata na prijevoz autoprijevozniku u luci K., a adresovana na kupca, tako da su ove isprave bile dovoljne, obzirom na navedene propise, i bez prilaganja dopunskih dokaza da je kupac odabrao prijevoznika i da je izvršio kvantitativni i kvalitativni prijem robe. Ovo tim prije ako se prihvati (od tuženog u ovoj parnici, inače, neosporavana) tvrdnja tužitelja da je između tužitelja i kupca bila ugovorena transportna klauzula FOT port of Koper, sa naznakom Truck (kamion) No-registarski broj i ime vozača kamiona, inače sadržana u računima tužitelja. Smisao ove klauzule treba cijeliti prema značaju datom ovakvoj transportnoj klauzuli u

Incoterms iz 1953.g., iako ova pravila nisu bila sastavni dio ugovora o prodaji, jer se samo u tim pravilima objašnjava šta taj izraz znači, a objašnjenje

je prvostepenom sudu dao sudski vještak.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj Pž-76/01 od 29.6.2001. godine)

STAMBENO PRAVO

43.

Član 29., 30. i 33. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo

Član 9. Zakona o prometu nepokretnosti

UGOVOR O PRODAJI STANA NA KOME JE POSTOJALO STANARSKO PRAVO NASTAO JE U ČASU POTPISIVANJA, A OBAVEZA OVJERE POTPISA UGOVORNIH STRANA PROISTIČE IZ OVOG UGOVORA I PREDSTAVLJA NAČIN ISPUNJENJA UGOVORA, PA SU I NASLJEDNICI KUPCA UMRLOG IZA ZAKLJUČENJA UGOVORA OVLAŠTENI DA U PARNICI ZAHTIJEVAJU OD PRODAVCA DA OVJERI POTPIS NA UGOVORU I TRPI DA I NASLJEDNICI KUPCA OVJERE SVOJE POTPISE I TAKO OMOGUĆI UKNJIŽBU PRAVA VLASNIŠTVA NA STANU.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenju nižestepeni sudova prednik tužiteljica, njihov otac, bio je nosilac stanarskog prava na stanu, i on je dana 22.10.1999. godine zaključio kupoprodajni ugovor sa tuženim kao vlasnikom stana, koji je obostrano potpisan, a potom potvrđen kod pravobranioca dana 17.1.2000. godine. Kupac je umro dana 31.12.1999. godine, a tuženi uskraćuje ovjeru potpisa na ugovoru njegovim nasljednicama - tužiteljicama kod nadležnog suda, i odbija da ovjeri potpis svog zakonskog zastupnika.

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud pravilnom primjenom materijalnog prava (član 29,30. i 33. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo koji je *lex specialis* - "Službene novine Federacije BiH", br. 27/97), udovoljava tužbenom zahtjevu i nalaže ovjeru potpisa, nakon pravilnog rezonovanja, da je pravno valjan ugovor o kupoprodaji stana na kojem postoji stanarsko pravo zaključen dana 22.10.1999. godine, kada su ga potpisale ugovorne strane, tj. nosilac stanarskog prava i zakonski zastupnik tuženog. Takav ugovor nije prestao postojati nakon smrti kupca (čl. 359. ZOO), a prava kupca iz ugovora naslijedile su tužiteljice kao lica iz prvog nasljednog reda, tako da dosljedno tome, imaju pravo da zahtijevaju da prodavac ovjeri kod suda potpis svog zakonskog zastupnika, te trpi da i tužiteljice ovjere svoje potpise, a ovo sve radi ispunjenja ugovora upisom prava vlasništva u zemljišnim knjigama.

Drugostepeni sud odbija tužbeni zahtjev sa obrazloženjem da sporni ugovor o kupoprodaji stana nije pravno valjan, jer mu nedostaje ovjera potpisa ugovarača u nadležnom sudu, tj. da nije u

skladu sa odredbom člana 9. Zakona o prometu nepokretnosti.

Ovakav stav nije osnovan. Iz naprijed navedenih odredaba Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo jasno slijedi da se ugovori o prodaji zaključeni na temelju odredaba ovog zakona, u pogledu forme kao uvjeta punovažnosti, jasno razlikuju od klasičnih ugovora o prometu nepokretnosti. Čim je, naime, ovaj ugovor sklopljen, dakle, samo potpisan od strane ugovornih strana, kupcu prestaje svojstvo nosioca stanarskog prava (član 33.), dakle, već u tom času ugovor proizvodi pravne efekte, što ne bi mogao biti slučaj da nije već toga časa punovažno nastao. Potpisani ugovor se dostavlja nadležnom pravobraniocu na potvrdu, i ako pravobranilac nađe da cijena stana nije utvrđena saglasno zakonu, a stranke ne prihvate da ugovor dopune, pravobranilac je ovlašten da tužbom koju mora podnijeti u određenom roku zatraži poništenje ugovora (član 29.), a ovakvo postupanje pravobranioca ne bi bilo potrebno da ugovor nije već punovažan (ne bi se moglo zahtijevati poništenje nepostojećeg - ništavog ugovora). Konačno, iz odredaba člana 30. navedenog zakona, slijedi da su ugovorne stranke dužne ovjeriti potpise, dakle, ovjera potpisa nije uvjet punovažnosti ugovora i samog njegovog nastanka, već predstavlja samo način ispunjenja obaveza iz ugovora, da bi se, saglasno pravnim pravilima zemljišnoknjižnog prava, mogla izvršiti uknjižba prava vlasništva kupca, odnosno njegovih nasljednika.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj Gvl-8/01 od 14.1.2002. godine)

44.

Član 47. stav 2. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo

DO DONOŠENJA ODGOVARAJUĆEG ZAKONA O RESTITUCIJI, NOSIOCI STANARSKOG PRAVA NE MOGU ZAHTIJEVATI ZAKLJUČENJE UGOVORA O PRODAJI STANOVA KOJI SU POSTALI DRUŠTVENO VLASNIŠTVO PO OSNOVU NACIONALIZACIJE, PA I KADA SE RADI O STANU KOJI JE PRIJE NACIONALIZACIJE BIO U VLASNIŠTVU SADAŠNJEG DRŽAVLJANINA SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA.

Iz obrazloženja:

Na osnovu utvrđenja, da su tužioci nosioci stanarskog prava a tužena općina nosilac prava raspolaganja, te na osnovu utvrđenja, da je na osnovu sporazuma između Vlade SFRJ i Vlade SAD od 5.11.1964. godine (ratifikovan 15.7.1965. godine) Vlada SFRJ saglasna da plati, a Vlada SAD da prihvati sumu od 3.500.000 SAD dolara, kao puno namirenje i isplatu svih novčanih potraživanja državljana SAD, kako fizičkih, tako i pravnih lica prema Vladi SFRJ po osnovu nacionalizacije i drugih preuzimanja prava i interesa u njoj i u vezi s njom, izvršenih u vremenu između 19.7.1948. godine do dana ovog sporazuma, nižestepeni sudovi rezonuju, da su ranije vlasnice spornog stana prije nacionalizacije (1962.god.), sada državljanjani SAD, svojom voljom otuđili ovu svoju imovinu uz naknadu u korist tužene, da su u cijelosti namirene i obeštećene, te da za ovu imovinu ne bi mogle bilo što potraživati. Zato udovoljavaju tužbenom zahtjevu i obvezuju tuženu na zaključenje ugovora o prodaji stana nosiocu stanarskog prava.

Ovakav stav nižestepeni sudovi nije pravilan i revizija na to osnovano ukazuje.

Naime, nižestepeni sudovi smatraju, da sporni stan ne može biti predmet restitucije, jer bivši vlasnici spornog stana prije nacionalizacije, nemaju pravo na restituciju, pošto su ga *de fakto* otuđili tuženoj i potpunu naknadu primili. Zbog takvog pravnog stava isključuju primjenu člana 47. stav 2. Zakona o prodaji stanova na kojima

postoji stanarsko pravo ("Službene novine Federacije BiH" , br. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00 i 32/01), kojim je propisano, da će se prodaja stanova koji su predmet restitucije urediti posebnim propisima o restituciji.

Stav nižestepeni sudovi, da je u ovom slučaju prestalo pravo na restituciju bivšim vlasnicima prije nacionalizacije, po mišljenju ovog suda, nije zasnovan na dokazima, koji bi direktno ukazivali na konkretno obeštećenje bivših vlasnica. Ova dilema nije otklonjena postojanjem sporazuma između vlada SFRJ i SAD od 5.11.1964. godine, jer iz tog sporazuma nije vidljiv konačan stav navedenih vlasnica u pogledu naknade, koju su eventualno primili u neutvrđenom iznosu. Obzirom na to, svako izvođenje zaključka da je pravo na restituciju u ovom slučaju prestalo, je preuranjeno, sve dok zakon ne propiše norme za regulisanje ovakvih i sličnih pravnih situacija koje se odnose na pravo na restituciju.

Iz ovih razloga, stav je ovoga suda, da je za rješenje ovoga spora obavezna primjena člana 47. stav 2. navedenog zakona, koji je u skladu i sa članom 16a Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prometu nepokretnosti (Službeni list SRBiH br. 22/91), tako da se za sada ne bi mogao usvojiti tužbeni zahtjev.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj Rev-50/01 od 6.11.2001. godine)

UPRAVNO PRAVO

45.

Članovi 1., 2. i 4. Zakona o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca

MAJKA POGINULOG ODNOSNO NESTALOG BORCA IAKO JE SA NJIM ŽIVJELA U ZAJEDNIČKOM DOMAČINSTVU DO NJEGOVE SMRTI ILI NESTANKA, NEMA PRAVO NA IZUZETNO MATERIJALNO OBEZBJEĐENJE, KADA SU IZA NJEGA OSTALI SUPRUGA I DJECA KOJI SU TO PRAVO OSTVARILI, A NEZAVISNO OD TIH ZAKONSKIH USLOVA ISTO PRAVO NE MOŽE OSTVARITI NI KAO MATERIJALNO NEOBEZBIJEĐENI RODITELJ OBZIROM DA JE KORISNIK PORODIČNE PENZIJE.

Iz obrazloženja:

Na prijedlog općinskog organa uprave nadležnog za boračko-invalidsku zaštitu Općine Novi Grad-S. za odbijanje zahtjeva tužiteljice za priznavanje prava na izuzetno materijalno obezbjeđenje, tuženi organ je u postupku utvrdio da tužiteljica ne ispunjava zakonske uslove za priznanje traženog prava, jer je iza poginulog joj sina G.H. ostala njegova supruga G.F., koja koristi pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje, a pored toga da je tužiteljica korisnik porodične penzije od 1992-e godine zbog čega joj nije priznato navedeno pravo.

Prema odredbi člana 2. stav 2. Zakona o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca ("Službeni list RBiH", broj 33/95, 37/95 i 17/96) pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje mogu ostvariti: otac, majka, očuh, maćeha i usvojilac ukoliko su živjeli u zajedničkom domaćinstvu sa licima iz člana 1. ovog zakona nezavisno od prednjih uslova iz člana 2. zakona, u vrijeme njihove smrti ili nestanka i ako nema članova porodice iz stava 1. ovog člana (bračni drug i drugi), dok je odredbom člana 4. istog zakona propisano da roditeljima poginulih lica iz člana 1. zakona nezavisno od prednjih uslova iz člana 2. zakona, pripada izuzetno materijalno obezbjeđenje ukoliko ni jedan od roditelja nije u radnom odnosu, ne obavlja

samostalnu djelatnost niti je korisnik penzije.

Imajući u vidu navedene zakonske odredbe i utvrđene činjenice, da je iza poginulog G.H. ostala supruga G.F. sa dvoje djece koji su korisnici prava na izuzetno materijalno obezbjeđenje a koja spadaju u krug lica iz stava 1. člana 2. navedenog zakona, čije je pravo prvenstveno u odnosu na lica iz stava 2. i 3. istog člana koja mogu ostvariti to pravo samo ako nema lica iz stava 1. tog člana i to pod određenim uslovima. Osim toga, tužiteljica G.S. je uživatelj porodične penzije iza smrti muža od 1992-e godine, pa joj ne bi pripadalo navedeno pravo sve i da nema lica iz stava 1. člana 2. pomenutog zakona te je tuženi organ zakonito postupio kada je osporenim rješenjem odbio zahtjev tužiteljice za priznavanje prava na izuzetno materijalno obezbjeđenje, jer je utvrdio da ista ne ispunjava zakonske uslove za priznanje tog prava. Bez uticaja je na pravilnost osporenog rješenja navod tužiteljice istaknut u tužbi da je živjela sa sinom sve do njegove pogibije, kod nesporne činjenice da je poginuli H. imao bračnog druga i djecu, radi čega tužiteljica nema pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj U-1645/99 od 6.12.2001. godine)

46.

Članovi 5. st. 1., 2. i 3. i 6. Zakona o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca

Član 255. Zakona o upravnom postupku

SUPRUZI POGINULOG BORCA PRIPADA PRAVO NA IZUZETNO MATERIJALNO OBEZBJEĐENJE I U SLUČAJU OBNOVLJENOG POSTUPKA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI POČEV OD PRVOG DANA NAREDNOG MJESECA OD DANA UTVRĐIVANJA NJEGOVE SMRTI, U MJESEČNOM IZNOSU KOJI SE ODREĐUJE PREMA OKOLNOSTIMA POGIBIJE UTVRĐENIM U OBNOVLJENOM POSTUPKU, A NE OD PRVOG DANA NAREDNOG MJESECA OD DANA IZDAVANJA UVJERENJA NADLEŽNOG VOJNOG ORGANA, KAO NOVOG DOKAZA O OKOLNOSTIMA POGIBIJE BORCA.

Iz obrazloženja:

Tužiteljica osporava rješenje tuženog iz razloga što smatra da je tuženi pogrešno odlučio kada joj nije priznao pravo na naknadu za izuzetno materijalno obezbjeđenje u visini od dvije prosječne plaće počev od dana smrti poginulog supruga, odnosno od dana 1.6.1993.godine, kada joj je to pravo priznato.

Ovaj prigovor tužiteljice je osnovan.

U postupku donošenja osporenog rješenja, tuženi nije imao u vidu odredbe člana 6. Zakona o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca kojim je propisano, da izuzetno materijalno obezbjeđenje korisniku pripada od prvog dana narednog mjeseca od dana smrti lica iz člana 1. ovog zakona tj. pripadnika oružanih snaga, nego je tuženi u postupku obnove ranijeg rješenja pogrešno zaključio da tužiteljici pripada pravo na naknadu za izuzetno materijalno obezbjeđenje u visini od dvije prosječne plaće počev od prvog dana narednog mjeseca od dana izdavanja uvjerenja nadležnog vojnog organa, dakle od dana kada je pribavio novi dokaz. Pravilnom primjenom odredaba navedenog zakona, tužiteljici je trebalo priznato pravo na naknadu za izuzetno materijalno obezbjeđenje u visini od dvije prosječne plaće počev od dana pogibije njenog muža, tj. od dana kada je tužiteljici priznato pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje, a to je 1.6.1993.godine, kako je to utvrđeno u ranijem rješenju od 2.10.1996.godine.

Polazeći od pogrešnog zaključka da tužiteljici pripada pravo na naknadu u visini dvije prosječne plaće počev od 1.4.2001.godine, a ne od dana kada joj je utvrđeno pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje, tuženi je pogrešno zaključio da ranije rješenje koje je bilo predmet obnove treba ukinuti u cijelosti. U konkretnom slučaju u smislu odredbe člana 255. Zakona o upravnom postupku ne postoje uvjeti da se ranije rješenje ukida u cijelosti. Prema ovoj odredbi, kada organ uprave nađe da postoje uvjeti da se ranije rješenje zamijeni novim rješenjem, tada obzirom na sve okolnosti pojedinog slučaja organ može prijašnje rješenje poništiti ili ukinuti. Ranije rješenje se ukida u slučaju kada se novim rješenjem po zakonu ne dira u pravne posljedice koje je ranije rješenje do tada proizvelo pa novo rješenje proizvodi pravne posljedice samo ubuduće

(djevstvo *ex nunc*). Ranije rješenje se poništava u slučaju kada se uklanjaju pravne posljedice koje je to rješenje proizvelo od momenta donošenja, pa novo rješenje ima djevstvo retroaktivno (*ex tunc*) tako da novo rješenje u potpunosti zamjenjuje ranije rješenje i djeluje retroaktivno.

Budući da je ranijim rješenjem od 2.10.1996.godine tužiteljici priznato pravo na materijalno obezbjeđenje i da joj je to pravo priznato počev od 1.6.1993.godine, to u tom dijelu ranije rješenje se nije ni moglo mijenjati, pa je tuženi pogrešno odlučio kada je u tom dijelu ukinuo rješenje. Ranije rješenje je trebalo, u smislu člana 255. ZUP poništiti, ali samo u dijelu kojim je tužiteljici određena naknada u visini od jedne i po prosječne plaće umjesto od dvije prosječne plaće. Naime, bez obzira kada je tuženi utvrdio okolnost da je muž tužiteljice poginuo vršeći neposrednu vojnu dužnost, tužiteljici pripada pravo na naknadu od dvije prosječne plaće počev od 1.6.1993.godine, pa je tuženi pogrešno odlučio kada tužiteljici nije osporenim rješenjem za period od 1.6.1993. do 1.4.2001. godine priznao pravo na naknadu na ime izuzetnog materijalnog obezbjeđenja u visini od dvije prosječne plaće.

Obzirom na izloženo, ovaj sud je primjenom odredbe člana 38. stav 4. Zakona o upravnim sporovima, osporeno rješenje preinačio tako što je primjenom odredbe člana 255. Zakona o upravnom postupku, ranije rješenje poništio samo u dijelu kojim je tužiteljici tim ranijim rješenjem određena naknada na ime izuzetnog materijalnog obezbjeđenja u visini od jedne i po prosječne plaće, pa se tužiteljici priznaje pravo na mjesečnu naknadu u visini od dvije prosječne plaće od dana kada joj je priznato pravo na materijalno obezbjeđenje 1.6.1993.godine. Osporeno rješenje u dijelu kojim tužiteljici nije određena mjesečna naknada u visini od dvije prosječne plaće ostvarene u Federaciji za period od 1.6.1993.godine do 1.4.2001. godine je poništeno, iz razloga što je u ponovnom postupku potrebno utvrditi i obračunati tužiteljici za ovaj period naknadu

u visini od dvije prosječne plaće i odrediti isplatu razlike od ranije isplaćenog iznosa koji je bio obračunat u visini jedne i po prosječne plaće do visine od dvije prosječne plaće, pa u tom pravcu je potrebno da tuženi donese odgovarajuće rješe-

nje. U ostalom dijelu osporeno rješenje ostaje neizmijenjeno.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj U-3090/01 od 24.1.2002.godine)

47.

Članovi 11. tač. 1. i 2., 114. st. 1. i 2., te 157. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

ODREDBE FEDERALNOG ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU PREMA KOJIM KORISNICIMA STAROSNE I INVALIDSKE PENZIJE, KOJI ZASNUJU RADNI ODNOS ILI ZAPOČNU OBAVLJANJE PRIVREDNE ILI USLUŽNE DJELATNOSTI ODNOSNO PROFESIONALNU DJELATNOST U VIDU SAMOSTALNOG ZANIMANJA, PENZIJA NE ISPLAĆUJE ZA TO VRIJEME, A NAJDUŽE DO NAVRŠENIH 40 GODINA PENZIJSKOG STAŽA ODNOSNO 65 GODINA ŽIVOTA, ODNOSE SE NA SVE KORISNIKE PENZIJA KOJI SU TO SVOJSTVO IMALI U MOMENTU STUPANJA NA SNAGU ZAKONA NEZAVISNO OD ČINJENICE KADA SU PENZIJU STEKLI, ZASNOVALI RADNI ODNOS ILI ZAPOČELI OBAVLJANJE NAVEDENIH DJELATNOSTI.

Iz obrazloženja:

Pravilno su organi uprave primijenili odredbe člana 114. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/98) kada su utvrdili prestanak isplate penzije tužitelju počev od 31.7.1998. godine tj. od dana kada je stupio na snagu citirani zakon. Ovim odredbama propisano je da svim korisnicima penzije (dakle, bez obzira da li je korisnik penzije istu ostvario po ranijim propisima), koji su penziju ostvarili prije navršenja 40 godina penzijskog staža, odnosno 65 godina života, prestaje pravo na isplatu penzije ako zasnuju radni odnos ili započnu da obavljaju djelatnost iz člana 11. tačka 1. i 2. ovog zakona tj. počnu da se bave samostalnom djelatnošću.

U konkretnom slučaju u postupku je utvrđeno, da je tužitelju priznato pravo na penziju na temelju navršenog penzijskog staža u trajanju od 34 godine, te da se tužitelj dana 7.7.1997. godine počeo baviti samostalnom djelatnošću - obukom za vozače "B" kategorije, što ni tužitelj u tužbi ne osporava. Polazeći od ovog utvrđenja, organi

uprave su pravilno zaključili, da tužitelju kao korisniku penzije koji je penziju ostvario prije navršenih 40 godina penzijskog staža (a i prije navršenih 65 godina života) ne pripada pravo na isplatu penzije jer je počeo da obavlja djelatnost iz člana 11. tačka 1. i 2. citiranog Zakona. Nema značaja na pravilnost rješenja okolnost da je tužitelju penzija priznata po propisima Zakona o osnovnim pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja, jer se odredbe čl. 114. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju odnose na sve korisnike penzije koji su to svojstvo imali u momentu stupanja na snagu ovog zakona i od dana 31.7.1998. godine prestaje im pravo na isplatu penzija u slučaju zasnivanja radnog odnosa ili obavljanja samostalne djelatnosti ako su penziju ostvarili prije navršenih 40 godina penzijskog staža, odnosno 65 godina života, kao i korisnicima invalidske penzije.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj U-1070/99 od 11.10.2001. godine)

48.

Član 3. stavovi 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima

Članovi 4. stav 1. tačka 3. i stav 2, te 6. Zakona o stambenim odnosima

NA STANU VEZANOM ZA VRŠENJE SLUŽBENE DUŽNOSTI NE MOŽE SE STEĆI STANARSKO PRAVO JER SE TAKAV STAN NE SMATRA STANOM U ZAKONSKOM SMISLU, PA NJEGOVI RANIJI KORISNICI KOJI SU STEKLI STATUS IZBJEGLICE ILI RASELJENOG LICA, NEMAJU PRAVO NA POVRAT TAKVOG STANA OBIZROM DA TO PRAVO PRIPADA SAMO NOSIOCU STANARSKOG PRAVA I ČLANU NJEGOVOG PORODIČNOG DOMAĆINSTVA.

Iz obrazloženja:

U upravnom postupku je provođenjem odgovarajućih dokaza utvrđeno, da je sporni stan u površini od 54 m², koji se nalazi u sastavu

poslovne zgrade vlasnika stana, tužitelju dodijeljen odlukom OOUR-a za održavanje pruga i elektrotehničkih postrojenja B. broj

619/2-89 od 21.3.1989. godine u vezi sa radnim odnosom (službeni stan) i da na tom stanu on nije stekao niti je mogao steći stanarsko pravo, što je sve i navedeno u pomenuju odluci.

Polazeći od tih činjenica, prvostepeni sud je pravilno odlučio kada je odbio tužiteljevu tužbu pozivom na iste odredbe materijalnog prava na koje su se i organi uprave pozvali u svojim rješenjima. Stoga se pobijana presuda, po ocjeni ovog suda, zasniva na pravilno utvrđenom činjeničnom stanju kao i pravilnoj primjeni odredaba člana 4. stav 1. tačka 3. Zakona o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH", broj 14/84, 12/87 i 36/89), koji je preuzet kao federalni zakon Zakonom o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima ("Službene novine Federacije BiH", br. 11/98, 38/98, 12/99 i 19/99), prema kojim se stan vezan za vršenje službene dužnosti i kao takav utvrđen općim aktom davaoca stana na korištenje, ne smatra stanom, pa se na njemu ne može steći stanarsko pravo jer se stanarsko pravo može steći samo na stanu.

Zakonitost i pravilnost osporene presude nije dovedena u sumnju navodima iz žalbe, prema kojim je tužitelj zakonitim useljenjem stekao stanarsko pravo koje nije moglo prestati, obzirom

da vlasnik stana nije pokrenuo sudski postupak za raskid ugovora. Ovo iz razloga što predmetni stan, kao što je i navedeno u odluci o njegovoj dodjeli, ima status službenog stana, pa je kao takav utvrđen normativnim aktom OOUR-a za održavanje pruga i elektrotehničkih postrojenja B., a potom je, na osnovu člana 107. Statuta navedene radne organizacije, dodijeljen tužitelju na korištenje. U tački 2. dispozitivne te odluke, je navedeno, da je on korisnik prava stanovanja i da nije nosilac stanarskog prava, niti ga može steći budući da se radi o službenom stanu u sastavu poslovne zgrade.

Neosnovano se u žalbi ističe da tužitelju pravo na povrat stana pripada na osnovu odredaba Zakona o prestanku primijene Zakona o napuštenim stanovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/98-31/01), kao licu koje je na dan 30.4.1991. godine u istom boravilo, jer se upravo tim zakonom u članu 3. stav 1. to pravo priznaje nosiocima stanarskog prava ili članu njegovog porodičnog domaćinstva, a tužitelj, kao što je u upravnom postupku i utvrđeno, nema takav status.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj UŽ-234/01 od 18.10.2001. godine)

49.

Član 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primijene Zakona o napuštenim stanovima

Član 6. Zakona o stambenim odnosima

ČLANU PORODIČNOG DOMAĆINSTVA NOSIOCA STANARSKOG PRAVA PRESTAJE TO SVOJSTVO U MOMENTU PRESTANKA DA SA NJIM TRAJNO ŽIVI I STANUJE ZBOG STUPANJA U BRAK I ŽIVOTA U BRAČNOJ ZAJEDNICI U KOJOJ ZADOVOLJAVJA SVOJE STAMBENE POTREBE U DRUGOM STANU, NEZAVISNO OD ČINJENICE DA LI JE TIME RIJEŠIO STAMBENO PITANJE, PA POSLIJE SMRTI NOSIOCA STANARSKOG PRAVA NE MOŽE ZAHITIJEVATI KAO IZBJEGLICA ILI RASELJENO LICE POVRAT STANA JER TO PRAVO PRIPADA SAMO NOSIOCU STANARSKOG PRAVA I ČLANU NJEGOVOG PORODIČNOG DOMAĆINSTVA.

Iz obrazloženja:

Polazeći od utvrđenog činjeničnog stanja, organi uprave su odbili zahtjev tužiteljice za vraćanje stana u posjed, jer su na osnovu istog zaključili da tužiteljica nema svojstvo člana porodičnog domaćinstva poginulog brata V.E. kao nosioca stanarskog prava na predmetnom stanu (poginuo 30.12.1994. godine), pa da joj zbog toga u smislu čl. 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primijene Zakona o napuštenim stanovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/98 i 27/99), ne pripada pravo na vraćanje u posjed navedenog stana.

Pobijanom presudom prvostepeni sud je odbio tužbu tužiteljice, jer je zaključio da je osporeno rješenje pravilno i zakonito.

Pobijana presuda temelji se na pravilnoj primjeni federalnog zakona.

U smislu odredaba Zakona o stambenim

odnosima ("Službeni list SRBiH", broj 14/84), koji je preuzet kao federalni zakon Zakonom o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima ("Službene novine Federacije BiH", br. 11/98, 38/98, 12/99 i 19/98), članu porodičnog domaćinstva na određenom stanu prestaje to svojstvo zaključenjem braka u kojem je trajno počeo da živi i stanuje u zajedničkom domaćinstvu sa bračnim drugom, te prestao da trajno živi i stanuje u stanu na kojem je imao svojstvo člana domaćinstva, jer je postojanje trajne zajednice života i stanovanja sa nosiocem stanarskog prava uslov za sticanje i zadržavanje položaja člana porodičnog domaćinstva po članu 6. stav 2. navedenog zakona. Sukladno ovome, tužiteljici je prestalo svojstvo člana porodičnog domaćinstva predmetnog stana zaključenjem braka i

zasnivanjem zajedničkog domaćinstva sa bračnim drugom T.E., jer je nakon zaključenja braka prestala da trajno stanuje i živi u predmetnom stanu, tako da u vrijeme kada je njen brat V.E. zaključio ugovor o korištenju stana dana 15.10.94.g. i time postao nosilac stanarskog prava na tom stanu, kao i u vrijeme prestanka tog prava smrću brata (30.12.1994.g.), tužiteljica nije bila član njegovog porodičnog domaćinstva na predmetnom stanu, jer nije trajno živjela i stanovala sa njim kao nosiocem stanarskog prava u istom stanu. Zbog toga je, samo iz ovog razloga zahtjev tužiteljice za vraćanje stana u posjed neosnovan, budući da je citiranim Zakonom o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima u odredbi čl. 3. st. 1. predviđeno da samo nosiocu stanarskog prava ili članu porodičnog domaćinstva pripada pravo na vraćanje napuštenog stana, ako imaju svojstvo izbjeglice ili raseljenog lica. Prvostepeni sud je u obrazloženju presude naveo razloge u tom pravcu

koje u cijelosti uvažava i ovaj sud, pa se na te razloge u cijelosti poziva na osnovu ovlaštenja iz člana 44. Zakona o upravnim sporovima.

Obzirom na izloženo prigovor tužiteljice u žalbi, da njeno stanarsko pravo na stan na kojem je njen muž stekao svojstvo nosioca stanarskog prava, zaključenjem ugovora o korištenju stana 15.11.93.g. je privremenog karaktera, jer da je raniji nosilac stanarskog prava zatražio vraćanje stana u posjed, nema nikakvog značaja na pravilnost osporenog rješenja, niti na drugačije rješenje ove upravne stvari, budući da je za rješenje ove upravne stvari odlučno, kako je to naprijed navedeno, da tužiteljica nema svojstvo člana porodičnog domaćinstva predmetnog stana u smislu čl. 6. st. 2. citiranog Zakona o stambenim odnosima, zbog čega joj ne pripada pravo na povrat stana u posjed.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj UŽ-121/01 od 14.6.2001. godine)

50.

Član 5. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima

ROK ZA PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA VRAĆANJE STANA U POSJED DO 4.7.1999. GODINE JE MATERIJALNO-PRAVNI PREKLUZIVNI ZAKONSKI ROK, ČIJIM PROPUSTANJEM NOSIOCIMA STANARSKOG PRAVA, IZUZEV ONIH ZA KOJE JE ZAKONOM PREDVIĐEN DUŽI ROK ZA PODNOŠENJE TAKVOG ZAHTJEVA, PRESTAJE STANARSKO PRAVO NEZAVISNO OD RAZLOGA ZBOG KOJIH SU PROPUSTILI ROK, ZBOG ČEGA PODNESENI ZAHTJEV PO PROTEKU ROKA TREBA ODBITI.

Iz obrazloženja:

Osporenim rješenjem konačno je odbijen zahtjev tužiteljice za vraćanje u posjed napuštenog stana, koji se nalazi u L. ul. Kralja Tvrtka bb iz razloga što je, u postupku koji je prethodio donošenju osporenog rješenja, utvrđeno da je tužiteljica zahtjev za vraćanje stana podnijela 7.8.2000. godine, dakle nakon proteka propisanog roka u odredbi član 5. stav 1. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ("Službene. novine Federacije BiH", broj 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99 i 43/99).

Pobijanom presudom prvostepeni sud je odbio tužbu tužiteljice podnesenu protiv osporenog rješenja jer je našao da je osporeno rješenje pravilno i zakonito.

Žalбом tužiteljica pobija prvostepenu presudu iz razloga što smatra da je trebalo njen zahtjev, koji je podnijela 7.8.2000.godine, smatrati osnovanim jer da je do propuštanja roka došlo zbog objektivnih i opravdanih razloga koje detaljno objašnjava u žalbi.

Ovaj sud je nalazi da se pobijana presuda zasniva na pravilnoj primjeni federalnog zakona.

Rok za podnošenje zahtjeva za vraćanje napuštenih stanova propisan je noveliranim članom 5. stav 1. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima (izmjene i

dopune objavljene u "Službenim novinama Federacije BiH", broj 12/99), a kojim je određeno da se zahtjev za vraćanje stana u posjed mora podnijeti u roku od 15 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona. To znači, da je zakonski rok za podnošenje zahtjeva za vraćanje stana bio 4.7.1999. godine, računajući 15 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/98 - stupio na snagu 4.4.1998.godine), pa kako je tužiteljica zahtjev za vraćanje stana podnijela 7.8.2000. godine, što ni u žalbi ne osporava, organi uprave kao i prvostepeni sud su pravilno zaključili da je zahtjev podnesen nakon zakonom propisanog roka. Radi se o roku koji je zakonom strogo određen - materijalno-pravne prirode, dakle o prekluzivnom roku, a to znači, da protekom istog prestaje pravo koje je njegov titular imao do proteka navedenog roka, u ovom slučaju stanarsko pravo, što je izričito propisano u članu 5. stav 3. istog zakona (član 5. stav.4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prestanku primjene zakona o napuštenim stanovima "Službene novine Federacije BiH", broj 27/99). Zbog toga, ovaj rok ne može se mijenjati, što znači

ne može se ni produžavati bez obzira na postojanje objektivnih i opravdanih razloga za njegovo propuštanje, pa tužiteljica neopravdano u žalbi ukazuje na postojanje ovih okolnosti i neosnovano insistira da joj se dozvoli produženje roka. U konkretnom slučaju radi se o zahtjevu ranijeg nosioca stanarskog prava za vraćanje u posjed napuštenog stana koji je podnesen nakon zakonom propisanog roka, a članom 5. stav 3. citiranog zakona propisano da nositelju stanarskog prava, ako u roku propisanom ovim članom ne podnese zahtjev za povrat stana nadležnom upravnom organu, nadležnom sudu,

ili Komisiji za imovinske zahtjeve izbjeglica i raseljenih osoba, prestaje stanarsko pravo. Slijedi dakle, da je iz zakonom propisanih razloga tužiteljici prestalo stanarsko pravo na predmetnom stanu zbog toga što zahtjev za vraćanje stana u posjed nije podnijela u zakonom propisanom roku, pa neosnovano tužiteljica i u žalbi ističe da je njen zahtjev za povrat stana osnovan.

Iz izloženog ovaj sud je primjenom odredbe člana 43. stav 2. Zakona o upravnim sporovima žalbu tužiteljice odbio kao neosnovanu.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj UŽ-30/01 od 8.11.2001. godine)

51.

Članovi 3., 40., 41., 43. i 64. Zakona o stambenim odnosima

Članovi 3. i 4. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima

DUGOGODIŠNJE KORIŠTENJE NASTOJNIČKOG STANA (STANA ZA KUĆEPAZITELJA) PRIJE I POSLIJE PRESTANKA TE DUŽNOSTI, NA OSNOVU RJEŠENJA O DODJELI STANA, UZ IZVRŠAVANJE OBAVEZA IZ RJEŠENJA I BEZ PROTIVLJENJA DAVAOCA STANA NA KORIŠTENJE, IZJEDNAČAVA RAVNI STATUS NASTOJNIKA-KUĆEPAZITELJA U KORIŠTENJU TOG STANA SA STATUSOM NOSIOCA STANARSKOG PRAVA IAKO NEMA ZAKLJUČEN UGOVOR O KORIŠTENJU NASTOJNIČKOG STANA I STATUS TAKVOG STANA SA STATUSOM STANA NAMIJENJENOG SAMO ZA STANOVANJE, ŠTO BIVŠEM NASTOJNIKU KAO IZBJEGLICI ILI RASELJENOM LICU DAJE PRAVO DA ZAHTIJEVA VRAĆANJE STANA U POSJED.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je odbio tužbu tužiteljice, kojom je osporila zakonitost konačnog rješenja tuženog od 14.12.2000. godine, prihvatajući u cijelosti činjenično stanje utvrđeno u upravnom postupku koji je prethodio donošenju tog rješenja, kao i izraženi pravni stav oba upravna organa. Bitne činjenice, te pravni razlozi koje su utvrdili i naveli upravni organi u svojim rješenjima, a prihvatio i prvostepeni sud su: da se tužiteljica u predmetni stan uselila na osnovu rješenja Doma zdravlja M. broj 01-1179/67 od 13.3.1967. godine, da nikada nije zaključila ugovor o korišćenju stana, te da zato nikada nije ni stekla stanarsko pravo na tom stanu, a, osim toga, da se radi o stanu sa specijalnim statusom u smislu člana 40. i 41. Zakona o stambenim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 11/66), čija je dodjela i korišćenje vezano za obavljanje predstojničke (kućepaziteljske) dužnosti u zgradi u kojoj se taj stan nalazi, pa se takav stan nije ni mogao dodijeliti na trajno korišćenje, a njegov korisnik je dužan iz istog iseliti i vratiti ga vlasniku kada mu prestane dužnost predstojnika - kućepazitelja. Polazeći od ovih činjenica i navedenih zakonskih odredaba, te odredaba člana 3. i 4. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, prvostepeni sud je usvojio kao pravilan stav upravnih organa da tužiteljici ne pripada pravo na povrat stana u smislu tog zakona.

Ovaj sud nalazi da su upravni organi svojim rješenjima od 6.9.2000. godine i 14.12.2000.

godine povrijedili zakon na štetu tužiteljice, pa prvostepeni sud presudom broj U-81/01 od 24.4.2001. g. nije mogao ta rješenja ocijeniti kao pravilna i zakonita i odbiti tužiteljčinu tužbu kao neosnovanu, a kako je tako postupio i sam je počinio povredu zakona na štetu tužiteljice. Tužiteljica je uselila u predmetni stan na osnovu rješenja Doma zdravlja M. broj 01-1179/67 od 13.3.1967. godine. Ovo rješenje, kako to proizilazi iz njegovog uvida, doneseno je na osnovu odredaba člana 3., 40. i 41. tada važećeg Zakona o stambenim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 11/66) i odluke upravnog odbora Doma uz, u dispozitivu utvrđenu obavezu tužiteljice da, pored vršenja dužnosti čistačice, vrši i dužnost kućepazitelja (nastojnika, predstojnika), a ukoliko joj iz ma kojih razloga prestane služba u Domu, postupiće se po članu 64. tog zakona, s tim što je tužiteljica obavezana da, u skladu sa članom 43. istog zakona, zaključi ugovor o korišćenju stana sa organizacijom za gazdovanje stambenim zgradama u društvenoj svojini. Iz ovog rješenja i naprijed citiranih, kao i drugih zakonskih odredaba, slijedi da je tužiteljici faktički dodijeljen na korišćenje stan kao nastojniku zgrade (član 41. a ne i 40. pomenutog Zakona o stambenim odnosima), te da se i za takve stanare zaključuje ugovor o korišćenju stana, na šta naročito upućuju odredbe člana 41. stav 2., a da su u

slučaju prestanka nastojničke dužnosti, nastojnik i lica koja zajedno s njim stanuju dužni iseliti iz tog stana, ali ako je nastojnička dužnost prestala uslijed penzionisanja ili uslijed smrti, licima koja se iseljavaju iz stana obezbijedit će se nužni smještaj (stav 4. i 5. istog člana), s tim što je u stavu 6. tog člana propisana mogućnost da općina donese propis, između ostalog, i o tome da se nastojniku kome je prestala dužnost (ili članovima porodičnog domaćinstva umrlog nastojnika), uz određene uslove mora, umjesto nužnog smještaja, obezbijediti drugi stan. Iz ovih zakonskih odredaba bi dalje slijedilo da je po tom zakonu stanarsko pravo na ovakvim stanovima bilo uslovljeno obavljanjem nastojničke dužnosti i trajalo određeno vrijeme - dok se takva dužnost obavlja, nakon čega bi bilo dužno da se (na zahtjev davaoca i vlasnika stana) iseli, sa pravima propisanim u navedenim odredbama istog zakona. Ovaj stan tužiteljica je, prema izjavi, koristila od 1967. godine, pa sve do 1992. godine (oko 25 godina), od čega, također prema njenoj izjavi, 15 godina nakon penzionisanja i prestanka obavljanja nastojničke dužnosti. Ona ne osporava činjenicu da nikada nije zaključila ugovor o korišćenju stana. Tužiteljica je dana 4.2.1999. godine podnijela prvostepenom organu zahtjev za povrat stana u skladu sa odredbama člana 3. i 4. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ("Službene novine Federacije BiH", br. 11/98 i 38/98, kasnije 12/99, 18/99, 27/99, 43/99 i 31/01), kojim je propisano pravo na povrat stana nosiocu stanarskog prava ili članu njegovog porodičnog domaćinstva u skladu sa Aneksom VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Razloge zbog kojih upravni organi i prvostepeni sud negiraju tužiteljici pravo na povrat stana zbog nepostojanja zaključenog ugovora o korištenju stana i statusa tog stana kao nastojničkog, čije je korišćenje vezano isključivo za obavljanje nastojničke (kućepaziteljske) dužnosti, ovaj sud ne prihvata ukoliko je tačno da

je tužiteljica taj stan, u koji se uselila na osnovu pravno valjanog rješenja o dodjeli na korišćenje uz obaveze utvrđene u tom rješenju koje je izvršavala, koristila 15 godina nakon prestanka nastojničke dužnosti u Domu zdravlja M. zbog penzionisanja (a ukupno 25 godina), a da za cijelo to vrijeme niko, pa ni Dom zdravlja M., nije joj osporavao pravo da taj stan i dalje koristi, jer se tada njen status u pogledu prava da traži povrat stana po članu 3. navedenog zakona, mora izjednačiti sa statusom nosioca stanarskog prava, neovisno od toga što nije zaključila i ugovor o korišćenju stana i što joj je nastojnička dužnost prestala zbog penzionisanja, te joj priznati prava koja joj po tom osnovu pripadaju. Predmetni stan, naime, uz uvaženje gore navedenih okolnosti, mora se smatrati tužiteljčinim "domom" u koji ona treba da se vrati, jer se odgovarajuće odredbe Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima moraju tumačiti na način koji bi bio saglasan Ustavu Bosne i Hercegovine i Evropskog konvenciji o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, posebno člana 8. Konvencije, te Aneksa 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini (Sporazum o izbjeglim i raseljenim osobama), koji u članu 1. tačka 1. Prvog odeljka predviđa da sva izbjegla i raseljena lica imaju pravo slobodno se vratiti u svoje domove i pravo na povrat imovine, koja im je oduzeta zbog neprijateljstva počev od 1991. godine. Osnovni cilj Aneksa 7. je povratak ljudi u svoje domove u mjestima prebivališta koje su imali 1991. godine, a isto i prema članu II.5. Ustava BiH, zbog čega je pravo izbjeglih i raseljenih lica dignuto na nivo ustavnih prava, koja su, prema članu II.4. tog Ustava, osigurana svim licima u Bosni i Hercegovini.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj UŽ-135/01 od 10.1.2002. godine)

52.

Članovi 13. i 123. stav 2. Zakona o upravnom postupku

RJEŠENJE KOJIM JE UPRAVNI ORGAN ODBIO ZAHTJEV STRANKE (NEGATIVNO RJEŠENJE), A PROTIV KOJEG SE NE MOŽE IZJAVITI ŽALBA NITI POKRENUTI UPRAVNI SPOR, NIJE PRAVOMOĆNO U MATERIJALNO-PRAVNOM SMISLU I NE MOŽE BITI SMETNJA ZA POKRETANJE I VOĐENJE PONOVOG UPRAVNOG POSTUPKA PO ZAHTJEVU STRANKE O ISTOJ UPRAVNOJ STVARI, PA NADLEŽNI ORGAN NIJE MOGAO ZAKLJUČKOM ODBACITI NOVI ZAHTJEV STRANKE ZBOG PRAVOMOĆNO RIJEŠENE UPRAVNE STVARI, NEGO O ISTOM, NAKON PROVEDENOG POSTUPKA, MERITORNO ODLUČITI.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni organ, postupajući po zahtjevu tužioca zaključkom od 21.10.1998. godine odbio je njegov zahtjev za priznavanje statusa pripadnika Armije RBiH za umrlog oca R.V., za period od 8.4.1992. do 30.11.1992. godine iz razloga što je isti organ već jednom vodio upravni

postupak u istoj upravnoj stvari i rješenjem broj 03-st-18/95 od 15.3.1995. godine zahtjev odbio kao neosnovan. S obzirom da je prvostepeni organ utvrdio da je o istoj upravnoj stvari ranije pravomoćno odlučeno, prema odredbi člana 123. stav 2. Zakona o

upravnom postupku tužilac nema uslova za pokretanje upravnog postupka, pa je trebalo zahtjev tužioca zaključkom odbaciti, a ne odbiti. Odlučujući o prigovoru tužioca izjavljenom protiv navedenog zaključka tuženi je rješenjem prigovor odbio kao neosnovan iz razloga koje je naveo i prvostepeni organ, odnosno da je ova upravna stvar okončana pravosnažnim rješenjem prvostepenog organa od 15.3.1995. godine, te da drugi navodi istaknuti u prigovoru se smatraju irelevantnim i nisu mogli uticati na zakonitost zaključka prvostepenog organa.

Pitanje pravomoćnog rješenja predmetne upravne stvari, što može biti razlog za donošenje zaključka po članu 123. stav 2. Zakona o upravnom postupku, organi uprave trebalo je da cijene sa aspekta člana 13. tog zakona, kojim je izričito propisano da je pravomoćno ono rješenje koje ima formalnu pravomoćnost, a kojim je stranka stekla određena prava, odnosno kojim su stranci određene neke obaveze (materijalna pravomoćnost), što znači da se materijalna pravomoćnost ne odnosi na tzv. negativna rješenja (kojim je odbijen zahtjev stranke, kao u konkretnom slučaju kada je u pitanju zahtjev tužioca za priznavanje statusa pripadnika Armije RBiH za umrlog oca), budući da se takvim rješenjem ne stiče nikakvo pravo niti nalažu obaveze, kako za stranku tako i za treća lica. Prema tome, ako je ranijim rješenjem zahtjev tužioca za priznavanje statusa pripadnika Armije

RBiH za umrlog oca konačno i odbijen (a to će biti ukoliko je tužiocu uručen zaključak prvostepenog organa od 15.3.1995. godine, što tužilac u toku postupka osporava) nema smetnji da on podnese isti zahtjev o istoj upravnoj stvari, pa je nadležni organ dužan da o takvom zahtjevu, a na osnovu činjenica koje utvrdi, donese meritorno rješenje, pri čemu će svakako uzeti u obzir novonastale činjenice i okolnosti koje je stranka u zahtjevu istakla. Pri tome, valja ukazati da u konkretnoj upravnoj stvari tuženi odlučujući osporenim rješenjem o prigovoru tužioca nije vodio računa o svojoj stvarnoj nadležnosti za odlučivanje o istoj, jer je Federalno ministarstvo odbrane S. bilo nadležno da odlučuje o prigovoru tužioca izjavljenom protiv zaključka prvostepenog organa, radi čega je osporeno rješenje doneseno uz povredu odredaba člana 24. stav 2. Zakona o upravnom postupku.

Iz naprijed navedenih razloga prvostepeni sud nije mogao donijeti presudu, kojom se tužba odbija kao neosnovana, nego je bio dužan da postupi u skladu sa članom 38. stav 3. u vezi sa članom 35. stav 2. Zakona o upravnim sporovima. Kako nije tako postupio ovaj sud je primjenom člana 43. stav 2. istog zakona odlučio kao u dispozitivu presude.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj UŽ-117/99 od 17.1.2002. godine)

53.

Članovi 50., 124. i 264. tačka 4. Zakona o upravnom postupku

Član 96. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA POKREĆE SE ISKLJUČIVO NA ZAHTEJV OSIGURANIKA, KOJI PO NJEGOVOM PRISTANKU MOŽE U NJEGOVO IME PODNIJETI I NJEGOV POSLODAVAC, A PO NJEGOVOM ZAHTEJUV I ZASTUPATI GA U POKRENUTOM UPRAVNOM POSTUPKU, PA SU DONESENA RJEŠENJA UPRAVNIH ORGANA BEZ TAKO POSTAVLJENOG ZAHTEJVA OD STRANE OSIGURANIKA ODNOSNO NJEGOVOG POSLODAVCA, NA KOJA ON NIJE NAKNADNO IZRIČITO ILI PREČUTNO PRISTAO, NIŠTAVA.

Iz obrazloženja:

Članom 96. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", broj 24/98) propisano je da se postupak za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja pokreće na zahtjev osiguranika, dok je članom 50. Zakona o upravnom postupku propisano da preduzeće, ustanova i druga pravna osoba, društvena organizacija i udruženje građana, koji prema svom općem aktu imaju zadatak da štite određena prava i interese svojih članova, mogu po pristanku svog člana da stave zahtjev koji se odnosi na takva prava i interese kao i da stupe u već pokrenuti postupak sa svim pravima stranke (stav 1.), te da navedene pravne osobe mogu da

zastupaju svog radnika u upravnom postupku na njegov zahtjev, ako je to predviđeno općim aktom te pravne osobe (stav 2.)

Iz navedenih odredbi jasno proizilazi da se postupak za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja pokreće isključivo na zahtjev osiguranika, te da njegova radna organizacija (preduzeće) nema zakonsko ovlaštenje za pokretanje postupka za ostvarivanje njegovih prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i za zastupanje u tom postupku, izuzev u slučaju ako bi za to postojao pristanak osiguranika odnosno njegov zahtjev.

Međutim, kako to proizilazi iz spisa upravnog predmeta kao i samih tužbenih navoda, zahtjev za pokretanje postupka za ostvarivanje prava tužitelja iz penzijskog i invalidskog osiguranja, podnesen je od strane njegove radne organizacije (ovjeren pečatom i potpisom ovlaštene osobe) bez zahtjeva odnosno pristanka osiguranika, što doneseno prvostepeno rješenje čini ništavnim shodno čl.264. tačka 4. Zakona o upravnom postupku.

Kako je osporenim rješenjem odbijena žalba

tužitelja i time potvrđeno prvostepeno rješenje kao pravilno i na zakonu zasnovano, to je tuženi organ propustio da primjenom člana 238. stav 1. Zakona o upravnom postupku prvostepeno rješenje sa navedenim nedostacima proglaši ništavnim, na što je bio dužan paziti po službenoj dužnosti, tim više što je na to tužitelj ukazivao žalbom, pa je iz izloženih razloga valjalo tužbu uvažiti i poništiti osporeno kao i prvostepeno rješenje primjenom člana 36. stav 3. Zakona o upravnim sporovima.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj U-2257/99 od 7.6.2001. godine)

54.

Članovi 246. tačka 1., 247. stav 1. i 255. Zakona o upravnom postupku

PRI MERITORNOM RJEŠAVANJU GLAVNE STVARI U OBNOVLJENOM UPRAVNOM POSTUPKU, UPRAVNI ORGAN JE DUŽAN DA CIJENI DOKAZE NA OSNOVU KOJIH JE U RANIJEM POSTUPKU DONESENO RJEŠENJE I NAKNADNO PRIBAVLJENE NOVE DOKAZE U OBNOVLJENOM POSTUPKU, U SKLADU SA PRAVILIMA IZ ČLANA 9. ZAKONA O UPRAVNOM POSTUPKU, TE NA OSNOVU TAKO UTVRĐENIH ODLUČNIH ČINJENICA (USTANOVLJENIH U RANIJEM I OBNOVLJENOM POSTUPKU) RANIJE RJEŠENJE KOJE JE BILO PREDMET OBNOVE OSTAVI NA SNAZI, PONIŠTI ILI UKINE.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni organ je, po službenoj dužnosti, pokrenuo obnovu postupka u kojem je taj organ donio prvostepeno rješenje broj 04-560-986/95 od 8.12.1996.g., kojim je konačno i pravomoćno tužitelju bilo priznato svojstvo ratnog vojnog invalida. Prvostepeni organ je obnovu postupka pokrenuo iz razloga predviđenih odredbom čl. 246. tač. 1. Zakona o upravnom postupku tj. zbog postojanja novog dokaza, pa je u postupku obnove izvršio uvid u pribavljeni novi dokaz - potvrdu Federalnog ministarstva odbrane od 22.2.2000.g., u kojoj je navedeno da je tužitelj ranjen 5.7.'95.g. pri dolasku na radno mjesto, pa je samo na osnovu izvedenog novog dokaza zaključio da tužitelj nije povrijeđen u vršenju vojne dužnosti, zbog čega je zaključio da mu ne pripada svojstvo ratnog vojnog invalida u smislu preuzetog Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca. Zbog toga je rješenjem donesenim u obnovljenom postupku utvrdio da tužitelju prestaje navedeno svojstvo počev od 29.2.2000.godine.

Tuženi je osporenim rješenjem žalbu tužitelja protiv prvostepenog rješenja odbio, jer smatra da je prvostepeno rješenje pravilno i zakonito.

U postupku donošenja osporenog rješenja i prvostepeni organ i tuženi počinili su povredu pravila postupka koja bitno utiče na pravilnost osporenog rješenja.

Prema odredbama člana 247. Zakona o upravnom postupku, kada organ uprave, koji je donio rješenje, po službenoj dužnosti pokreće obnovu postupka, tada je dužan da u smislu člana 255. istog zakona u obnovi postupka odlučuje na osnovu novog dokaza, zatim na osnovu podataka pribavljenih u prijašnjem postupku, a također i na

osnovu pribavljanja ostalih potrebnih dokaza, pa je dužan da u obnovljenom postupku cijeni nove dokaze u vezi sa dokazima izvedenim u ranijem postupku, kao i sve dokaze izvedene u obnovljenom postupku, pa tek nakon ocjene svakog pojedinog dokaza posebno, a zatim i svih dokaza zajedno, cijeliti postojanje drugačijeg činjeničnog stanja od onog koje je utvrđeno u ranijem postupku i koje bi moglo dovesti do drugačijeg rješenja, zbog toga što novi dokazi i te činjenice nisu iznesene i upotrijebljene u ranijem postupku. Organi uprave u konkretnom slučaju, međutim, u postupku obnove nisu postupili u skladu sa navednom odredbom čl. 255. Zakona o upravnom postupku, nego su samo na osnovu potvrde Federalnog ministarstva odbrane od 22.2.2000.g., u kojoj je navedeno da je tužitelj ranjen pri dolasku na radno mjesto, zaključili da nisu ispunjeni uvjeti da se tužitelju prizna svojstvo ratnog vojnog invalida, odnosno na osnovu ove potvrde zaključili su da tužitelj nije ranjen u vršenju vojne dužnosti. Budući da je tužitelj i u žalbi ukazao na postojanje dokaza, kao i pismene dokumentacije o tome da je ranjen dana 5.7.1995. godine za vrijeme obavljanja vojnih zadataka i to za vrijeme 24-časovnog dežurstva, da je u momentu ranjavanja išao po materijal za proizvodnju po nalogu rukovodioca, to su, za pravilno rješenje ove upravne stvari, tuženi kao i prvostepeni organ u postupku obnove bili dužni da provedu i ocijene sve potrebne dokaze kako one koji su u obnovljenom postupku provedeni, tako i one koji su izvedeni ranije, i da na osnovu

tako provedenog postupka, i takve ocijene svih provedenih dokaza, utvrde pravilno i potpuno činjenično stanje. Radi se o činjenici koja se ne može utvrditi samo na osnovu potvrde određenog ministarstva, nego je za utvrđenje ove okolnosti potrebno izvesti i ocijeniti dokaze na osnovu kojih će se sa sigurnošću utvrditi kada je tužitelj faktično ranjen, odnosno da li je do ranjavanja

došlo u momentu kada je obavljao vojnu dužnost.

Tužitelj i u tužbi predlaže dokaze u tom pravcu, paje u ponovnom postupku potrebno provesti sve predložene dokaze i nakon toga odlučiti da li postoje uvjeti da se ranije rješenje kojim je tužitelju bilo priznato svojstvo ratnog vojnog invalida ukine.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj U-543/01 od 7.6.2001. godine)

55.

Članovi 4., 9. i 26. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima

Članovi 5., 21. stav 2. i 28. Zakona o stambenim odnosima

RJEŠENJE DAVAOCA STANA NA KORIŠTENJE O ODBIJANJU ZAHTEJEVA LICA ZA DAVANJE SAGLASNOSTI DA SE NA NJEGA PRENESE STANARSKO PRAVO SA UMRLOG NOSIOCA STANARSKOG PRAVA KOJEG JE IZDRŽAVAO, NEMA KARAKTER UPRAVNOG AKTA, ŠTO IMA ZA POSLJEDICU ODBACIVANJE TUŽBE KOJOM JE POKRENUT UPRAVNI SPOR PROTIV TOG RJEŠENJA.

Iz obrazloženja:

Upravni spor se može voditi samo protiv upravnog akta (član 9. stav 1. Zakona o upravnim sporovima - "Službene novine Federacije BiH", broj 2/98), a upravni akt u smislu stava 2. istog člana navedenog zakona jeste akt kojim nadležni organ iz člana 4. istog zakona (pod organom po tom članu podrazumijevaju se organi uprave i upravne ustanove Federacije i kantona - županija, gradonačelnik i općinski načelnik i gradske i općinske službe za upravu, kao i institucije koje imaju javne ovlasti kad u vršenju javnih ovlasti rješavaju u upravnim stvarima) rješava o izvjesnom pravu ili obavezni građanina ili pravne osobe u kakvoj upravnoj stvari. Iz ovako date definicije pojma upravnog akta slijedi da jedan akt, da bi imao svojstva upravnog akta, mora ispunjavati uvjete u pogledu donosioca, autoritativnosti i pojedinačnosti, i mora biti donesen u upravnoj stvari.

U konkretnom slučaju tužilac je tuženom, kao davaocu na korišćenje predmetnog stana, koji je istovremeno i nosilac prava raspolaganja na tom stanu, podnio zahtjev za prijenos stanarskog prava na tom stanu sa umrle S.D., koja je do svoje smrti bila nosilac stanarskog prava na njega, legitimistički se kao član njenog porodičnog domaćinstva, koje svojstvo je stekao po osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju koji je trajao više od pet godina, a uspostavljena je bila, i trajala do smrti nosioca stanarskog prava, ekonomska zajednica u istom stanu. Ovakav zahtjev tuženi je konačnim rješenjem odbio, a tužiocu pogrešno dao pravnu pouku o mogućnosti pokretanja upravnog spora protiv tog rješenja kod ovog suda, iako to rješenje nema karakter upravnog akta, jer se ne radi o upravnoj stvari, niti je tuženi, odlučujući o tužiočevom zahtjevu, postupao u vršenju javnih ovlasti. Radi se o zahtjevu koji regulišu odredbe člana 28. u vezi sa članom 21. st.2. Zakona o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH",

broj 14/84, 12/87 i 36/89), koji je preuzet kao federalni zakon Zakonom o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/98 i dalje), iz kojih slijedi obaveza svake osobe koja namjerava trajno i nesmetano nastaviti s korišćenjem stana u slučajevima kada nosilac stanarskog prava prestane koristiti stan i kada mu prestane to svojstvo iz određenih razloga, da pribavi od davaoca stana na korišćenje akt na osnovu kojeg će zaključiti ugovor o korišćenju stana (bilo sa davaocem stana, bilo sa organizacijom na koju je davalac stana prenio to pravo na osnovu ovlašćenja iz člana 5. stav 3. Zakona o stambenim odnosima), te pravo te osobe da u slučaju odbijanja davaoca stana na korišćenje da takvu saglasnost da (ili zaključi i ugovor o korišćenju stana) u određenom roku podnese zahtjev stambenom organu za donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korišćenju stana dok taj ugovor ne bude zaključen po odredbama navedenog zakona. Donoseći rješenje o odbijanju zahtjeva tužioca za prijenos stanarskog prava, tuženi je postupao kao davalac stana na korišćenje i nosilac prava raspolaganja na predmetnom stanu, a ne kao organ uprave koji vrši javne ovlasti i rješava o predmetu koji nije upravna stvar u postupku davanja saglasnosti za prenos stanarskog prava, pa to rješenje nema karakter upravnog akta, nego akta raspolaganja. Postupak koji tužilac može voditi kod stambenog organa nakon što je tuženi odbio da mu da traženu saglasnost, a u skladu sa odredbama člana 28. Zakona o stambenim odnosima, odnosno predmet odlučivanja u tom postupku je upravna stvar, a nadležni stambeni organ je tada organ iz člana 4. Zakona o upravnim

sporovima, pa će rješenje tog organa imati karakter upravnog akta i tužilac će imati pravo da protiv konačnog rješenja tog organa pokrene upravni spor kod nadležnog suda ukoliko ne

bude s njim zadovoljan.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj U-1121/99 od 1.9.1999. godine)

56.

Članovi 4., 9. stav 2. i 26. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima

Članovi 2. stav 2. i 7. Uredbe o vršenju ovlaštenja i obaveza organa Federacije Bosne i Hercegovine u privrednim društvima po osnovu državnog kapitala

Član 38. Zakona o privatizaciji preduzeća

RJEŠENJE FEDERALNOG MINISTARSTVA PROMETA I KOMUNIKACIJA KOJIM SU IMENOVANI PREDSEDNIK I ČLANOVI UPRAVNOG ODBORA PRIVREDNOG DRUŠTVA (PREDUZEĆA) U KOJEM POSTOJI DRŽAVNI KAPITAL, SRAZMJERNO UČEŠĆU TOG KAPITALA U UKUPNOM KAPITALU DRUŠTVA, RADI ZAŠTITE DRŽAVNOG KAPITALA, NEMA KARAKTER UPRAVNOG AKTA I PROTIV NJEGA SE NE MOŽE VODITI UPRAVNI SPOR.

Iz obrazloženja:

Osporenim rješenjem tuženog imenovani su predsjednik i članovi upravnog odbora tužioca kao privrednog društva u kojem postoji državni kapital i to rješenje objavljeno u "Službenim novinama Federacije BiH". Tuženi je navedeno rješenje donio na osnovu čl. 7. Uredbe o vršenju ovlaštenja i obaveza organa Federacije BiH u privrednim društvima po osnovu državnog kapitala ("Službene novine Federacije BiH", br. 8/00, 40/00, 43/00 i 4/01) i tačke II pod 6. Liste privrednih društava, prema kojima ovlaštenja i obaveze po osnovu državnog kapitala vrše organi Federacije Bosne i Hercegovine, koja u smislu čl. 2. st. 2. pomenute uredbe čini sastavni dio te uredbe. Prema izmijenjenom čl. 7. Uredbe, federalni organ utvrđen u listi iz čl. 2. te uredbe, sve do završetka procesa privatizacije i donošenja rješenja iz čl. 38. Zakona o privatizaciji preduzeća (rješenja koje donosi na osnovu izvještaja o provedenom postupku privatizacije nadležna agencija, kojim odobrava opis izvršene privatizacije u sudski registar) će vršiti, srazmjerno učešću državnog kapitala u ukupnom kapitalu preduzeća, imenovanje i razrješenje članova skupštine društva, upravnog odbora i nadzornog odbora, te davati prethodne saglasnosti za imenovanje direktora društva, na statut društva i statusne promjene društva. U skladu sa ovim odredbama koje su imperativne prirode, tuženi je kao ovlašteni federalni organ, donio osporeno rješenje kojim je imenovao predsjednika i članove upravnog odbora tužioca, obzirom da on vrši ovlaštenja i obaveze vlasnika kapitala po osnovu državnog kapitala u subjektima kao što je tužilac sve do njihove potpune privatizacije i da mu je nametnuta

bezuslovna obaveza da imenuje članove skupštine društva, upravnog odbora i nadzornog odbora, radi zaštite državnog kapitala, a srazmjerno učešću državnog kapitala u ukupnom kapitalu preduzeća. Prema tome, osporenim rješenjem su imenovana fizička lica kao članovi upravnog odbora tužioca koji će štiti u postupku privatizacije državni kapital, a istim nije odlučivano o bilo kojem pravu ili obavezi tužioca kao pravnog lica.

Odredbama čl. 9. st. 2. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 8/00), data je definicija upravnog akta, prema kojoj je upravni akt onaj akt kojim nadležni organ iz čl. 4. tog zakona rješava o izvjesnom pravu ili obavezi građanina ili pravnog lica u nekoj upravnoj stvari, a prema odredbama čl. 10. istog zakona upravni spor se može pokrenuti i voditi samo protiv konačnog upravnog akta. Kako osporenim aktom tuženog nije odlučeno o bilo kojem pravu ili obavezi tužioca kao pravnog lica, nego samo imenovani članovi upravnog odbora koji će u postupku privatizacije štiti interese državnog kapitala, sve u skladu sa važećim propisima, taj akt nema svojstva upravnog akta propisana članom 9. Zakona o upravnim sporovima i protiv njega se ne može voditi upravni spor. Zbog toga je ovaj sud, primjenom čl. 26. st. 1. tač. 2. istog zakona, tužiocu odbacio.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj U-2219/01 od 30.7.2001. godine)

Članovi 4., 9. i 26. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima**Članovi 101. stav 1, 103. st. 3, 4. i 5., 104., 143., 143a., 143b. i 143c. Zakona o radu****Članovi 1., 2., 28., 58., 196. tačka 6., te 425. do 429. Zakona o parničnom postupku**

ODLUKE FEDERALNE ODOSNO KANTONALNE KOMISIJE ZA IMPLEMENTACIJU ČLANA 143. ZAKONA O RADU NEMAJU PRAVNI KARAKTER UPRAVNOG AKTA I NE PODLJEUŽU SUDSKOM PREISPITIVANJU U UPRAVNOM SPORU NEGO U PARNIČNOM POSTUPKU PRED MJESNO-NADLEŽNIM OPĆINSKIM SUDOM, ZBOG ČEGA TUŽBU KOJOM JE POKRENUT UPRAVNI SPOR PROTIV TIH ODLUKA TREBA ODBACITI.

Iz obrazloženja:

Tužbom se osporava zakonitost rješenja Kantonalne komisije za implementaciju člana 143. Zakona o radu HNK Mostar broj UP/106-34-714-1/00 od 8.2.2001. godine, protiv kojeg je tužiteljica izjavila žalbu Federalnoj komisiji za implementaciju člana 143. Zakona o radu, kao drugostepenom organu, i prije nego je ta komisija donijela odluku o žalbi, podnijela tužbu ovom sudu radi ostvarivanja i zaštite svojih prava iz radnog odnosa.

Podnesenom tužbom ne može se pokrenuti upravni spor protiv tužene drugostepene komisije za implementaciju člana 143. Zakona o radu u predmetnoj pravnoj stvari, nezavisno od činjenice da li se tužbom osporava konačna odluka prvostepene ili drugostepene komisije za implementaciju čl. 143. Zakona o radu ili odluka koja nije postala konačna, obzirom da se odlukama tih komisija ne rješava o pravu ili obavezi tužiteljice u nekoj upravnoj stvari, nego o njenim pravima iz radnog odnosa sa poslodavcem kao privrednim subjektom ("Aluminij" d.d. Mostar) i obavezama poslodavca prema njoj, kao zaposleniku na čekanju.

Postupak ostvarivanja i zaštite prava zaposlenika koja su sporna određen je pravilima parničnog postupka, na osnovu kojih općinski sudovi, kantonalni sudovi i Vrhovni sud Federacije BiH raspravljaju i odlučuju, između ostalih sporova, i o sporovima iz radnih odnosa. U parničnom postupku navedeni redovni sudovi sude u granicama svoje stvarne nadležnosti, koja je određena Zakonom o parničnom postupku (ZPP) ili drugim zakonom Federacije, odnosno zakonom kantona, kao i mjesne nadležnosti, koja se u sporovima iz radnih odnosa u kojima je tužiteljica zaposlenik određuje, pored suda koji je opće mjesno-nadležan za tuženog, i na sudove posebne mjesne nadležnosti - sud na čijem se području rad obavlja ili se obavljao, odnosno morao obavljati, te sud na čijem je području zasnovan radni odnos. Prema tome, stvarno i mjesno-nadležni sudovi sporove iz radnih odnosa vode i o njima odlučuju po općim pravilima parničnog postupka, uz izuzetak koji se odnosi na hitnost rješavanja tih sporova, donošenje privremenih mjera, paricioni rok i rok za žalbu. Sve naprijed izloženo proizilazi iz odredaba članova 1., 2., 28., 58., te 425. do 429. Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br.

42/98 i 3/99).

Odredbama člana 32. stav 2. Zakona o sudovima HNK ("Službene novine HNK", broj 5/98) propisana je stvarna nadležnost općinskih sudova za suđenje u prvom stepenu u radnim sporovima, a takve odredbe sadrže i zakoni o sudovima ostalih kantona u Federaciji.

O pravima i obavezama zaposlenika vansudskim putem odlučuje poslodavac ili drugo ovlašteno lice određeno statutom ili aktom o osnivanju, ili pak organi za mirno rješavanje radnih sporova (mirovno vijeće, arbitraža), kada je to predviđeno kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili sporazumom poslodavca i zaposlenika, što proizilazi iz odredaba čl. 101. st. 1., 103. st. 4. i 104. Zakona o radu ("Službene novine Federacije BiH", br. 43/99 i 32/00). Prelaznim i završnim odredbama članova 143., 143a., 143b. i 143c. tog zakona posebno je regulisan pravni status zaposlenika na čekanju posla, njihova prava iz radnog odnosa, prestanak radnog odnosa i prava koja im u tom slučaju pripadaju, te organi pred kojima će ostvariti vansudskim putem navedena prava iz radnog odnosa (prvostepena kantonalna i drugostepena federalna komisija za implementaciju čl. 143. ZR), kao i postupak za ostvarenje tih prava. Tim postupkom su predviđene dvije moguće pravne situacije u kojima se mogu naći zaposlenici na čekanju posla. Prva je, kada poslodavac povrijedi pravo zaposlenika (svojom odlukom ili faktičkim postupanjem) i zaposlenik podnošenjem žalbe prvostepenoj kantonalnoj komisiji zahtijeva zaštitu i ostvarenje povrijeđenog prava, te, u slučaju da nije zadovoljan njenim rješenjem, isti zahtjev ostvaruje izjavljivanjem žalbe drugostepenoj federalnoj komisiji (čl. 143a. st. 1. i 2. ZR). Druga pravna situacija je, kada se između zaposlenika i poslodavca pred nadležnim općinskim sudom već vodi radni spor o istim pravima naprijed navedenim, u kojem slučaju je sud dužan da rješenjem prekine parnični postupak na osnovu člana 196. tač. 6. Zakona o parničnom postupku u vezi sa čl. 143a. stav 4. Zakona o radu i zahtjev ustupi na nadležno postupanje

kantonalnoj komisiji.

Odluke federalne odnosno kantonalne komisije su prema čl. 143c. stav 2. tač. 1. Zakona o radu, konačne i podliježu sudskom preispitivanju u skladu sa zakonom. Ovakvim zakonskim odredbama nije eksplicitno propisano kada navedene odluke postaju konačne, koji sudovi vrše preispitivanje njihove zakonitosti u skladu sa važećim zakonom, i u kojem roku. Radi pravilnog rješenja ovog pitanja, prije svega valja istaći da su pomenute komisije ustanovljene Zakonom o radu sa ciljem efikasnijeg rješavanja zahtjeva zaposlenika na čekanju posla za ostvarenje prava iz radnog odnosa i po osnovu rada i tim zakonom propisan postupak, kojeg se moraju pridržavati pri odlučivanju. Stoga one nisu organi koje ima u vidu čl. 4. Zakona i upravnim sporovima, niti je postupak koji provode po propisima o radnim odnosima upravni postupak, nego se radi o organima i postupku koji su svojesvrсни (*sui generis*) i koji se prvi put pojavljuju u radnopravnom zakonodavstvu, pa su specifični (osobeni) i u odnosu na dosadašnje organe i njihov postupak za vansudsko rješavanje radnih sporova (mirovna vijeća i arbitraže). Pored toga, odredbama Zakona o radu, koje regulišu radnopravni status zaposlenika na čekanju posla (čl. 143., 143a., 143b. i 143c. ZR), kao ni drugim odredbama tog zakona ili podzakonskim aktima donesenim na osnovu istog zakona, nije propisano da će federalna odnosno kantonalne komisije voditi postupak po pravilima upravnog postupka i da se protiv njihovih konačnih odluka može pokrenuti i voditi upravni spor, nego je određeno da njihove konačne odluke podliježu sudskom preispitivanju u skladu sa zakonom (čl. 143c. ZR).

Iz prednjeg se može zaključiti da navedene komisije odlučuju o zahtjevima zaposlenika koji se odnose na njihova prava iz čl. 143. st. 1. i 2. ZR u postupku koji je određen tim zakonom i da njihove odluke sve dok ne postanu konačne u tom postupku, ne podliježu bilo kakvom, pa ni sudskom preispitivanju. Pošto se radi o odlukama kojima se rješava o pravima

zaposlenika, koja u odnosu na poslodavca predstavljaju njegove obaveze, preispitivanje konačnih odluka federalne odnosno kantonalnih komisija može u skladu sa važećim Zakonom o radu i Zakonom o parničnom postupku uslijediti podnošenjem prijedloga za nastavak prekinutog parničnog postupka ili podnošenjem tužbe ako ranije nije pokrenut radni spor od strane zaposlenika koji nije zadovoljan konačnom odlukom komisije, u rokovima predviđenim čl. 103. st. 3., 4. i 5. Zakona o radu, sve zavisno od pravne situacije zaposlenika na čekanju posla, što je naprijed izloženo. Sudsko preispitivanje tih odluka ne može se vršiti ni korištenjem vanrednih pravnih sredstava u parničnom postupku: revizije, zahtjeva za zaštitu zakonitosti ili ponavljanja postupka, jer se ova pravna sredstva mogu izjavljivati, odnosno podnositi, samo protiv pravosnažnih sudskih odluka (čl. 364. st. 1, 383. st. 1. i 391. ZPP), pa ostaje kao jedina zakonska mogućnost da se konačne odluke komisija preispituju u radnom sporu pred nadležnim redovnim sudovima.

Kako se u predmetnoj pravnoj stvari odlučuje o pravima iz radnog odnosa u postupku propisanom Zakonom o radu i pred organima koje uspostavlja taj zakon, osporeni akt tih organa, nezavisno od činjenice da li je ili nije konačan, nema karakter upravnog akta protiv koga se može voditi upravni spor u smislu čl. 9. Zakona o upravnim sporovima (upravni akt je akt kojim nadležni organ iz čl. 4. ZUS-a rješava o izvjesnom pravu ili obavezi građanina ili pravno lica u nekoj upravnoj stvari), što je naprijed detaljno obrazloženo, pa je sud, primjenom čl. 26. st. 1. tač. 2. istog zakona, tužbu tužiteljice odbacio.

(Rješenja Vrhovnog suda FBiH broj U-388/01 od 13.12.2001. godine i U-4092/01 od 20.12.2001. godine)

58.

Članovi 4. stav 5., 48. do 50. i 66. stavovi 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima

Član 277. stav 1. Zakona o upravnim postupku

Član 7. stav 6. Zakona o izvršenju odluka Komisije za imovinske zahtjeve izbjeglica i raseljenih lica

PROTIV ZAKLJUČKA O DOZVOLI IZVRŠENJA, KOJI JE DONIO KANTONALNI SUD NA OSNOVU ČLANA 66. STAV 2. ZAKONA O UPRAVNIM SPOROVIMA, A KOJIM SE ISTOVREMENO DOZVOLJAVA IZVRŠENJE RJEŠENJA NADLEŽNOG ORGANA UPRAVE I ODLUKE KOMISIJE ZA IMOVINSKE ZAHTJEVE IZBJEGLICA I RASELJENIH LICA KOJIMA JE NOSIOCU STANARSKOG PRAVA ODOBRENO VRAĆANJE U POSJED STANA I PRIVREMENOM KORISNIKU NALOŽENO ISELJENJE IZ ISTOG STANA BEZ PRAVA NA OBEZBJEĐENJE DRUGOG SMJEŠTAJA, PRIVREMENI KORISNIK MOŽE IZJAVITI ŽALBU ALI NJOME NE MOŽE POBIJATI PRAVILNOST ODLUKA KOJE SE IZVRŠAVAJU IZ RAZLOGA ŠTO MU NIJE PRIZNATO PRAVO NA OBEZBJEĐENJE DRUGOG SMJEŠTAJA ILI BILO KOJIH DRUGIH RAZLOGA, NEGO SE ŽALBA MORA ODNOSITI SAMO NA IZVRŠENJE.

Iz obrazloženja:

Kada sud, odlučujući u upravnom sporu poništi upravni akt ili kada u upravnom sporu zbog "šutanja administracije" (član 38. stav 6. Zakona o upravnim sporovima) presudom naloži nadležnom organu da donese odgovarajući upravni akt pa upravni organ ne postupi po presudi suda, tada sud u izvršenju presude, po zahtjevu stranke, istaknutom u smislu odredbe člana 66. Zakona o upravnim sporovima i pod uvjetima propisanim u ovoj odredbi, donosi rješenje koje u svemu zamjenjuje upravni akt nadležnog organa. Stoga odluka suda donesena temeljem odredbe člana 66. stav 2. Zakona o upravnim sporovima je odluka donesena u vezi sa upravnim sporom i u izvršenju presude donesene u upravnom sporu, pa protiv takve odluke suda u smislu odredbe člana 41. Zakona o upravnim sporovima žalba je dozvoljena. Budući da je u konkretnom slučaju prvostepeni sud pobijani zaključak donio u vezi sa upravnim sporom i u izvršenju presude istog suda donesene u upravnom sporu broj U-118/01 od 19.3.2001. godine, to je protiv ove odluke suda dozvoljena žalba koju je izjavila zainteresirana stranka, pa je neosnovan prigovor tužiteljice u odgovoru na žalbu da žalba nije dozvoljena. Međutim, žalba nije osnovana.

Iz podataka u spisu slijedi da je prvostepeni sud presudom broj U-118/01 od 19.3.2001. godine uvažio tužbu tužiteljice R.M. kojom je pokrenula upravni spor zbog "šutanja administracije", pa je ovom presudom tuženom kantonalnom organu naloženo da u roku od 15 dana odluči o žalbi tužiteljice koju je izjavila protiv prvostepenog organa zbog toga što prvostepeni organ nije u zakonom propisanom roku odlučio o njenom prijedlogu za donošenje zaključka o dozvoli izvršenja. Tužiteljica je naime, prijedlogom od 29.9.2000. godine, zatražila da prvostepeni organ dozvoli izvršenje rješenja nadležnog organa - Općine M. Z., broj 07/II-3-791/98 od 31.8.2000. godine, a zatim je svoj prijedlog proširila i na izvršenje odluke Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica (CRPC) broj 103.1681-1/1 od 1.2.2000. godine. Navedenim odlukama koje su identične, priznato je nositelju stanarskog prava stana koji se nalazi u M. u ulici M. Pijade broj 56. u površini od 81 m² vraćanje u posjed stana, pa je naloženo sudskim i upravnim organima da nositelja stanarskog prava uvede u posjed stana, a privremenom korisniku naloženo iseljenje iz stana, te mu nije priznato pravo na obezbjeđenje drugog smještaja. Budući da nadležni organ u datom roku nije postupio po presudi prvostepenog suda i nije donio odgovarajući akt ni u daljnjim rokovima propisanim u odredbi člana 66. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, to je tužiteljica podnijela zahtjev sudu temeljem odredbe člana 66. stav 2. Zakona o upravnim sporovima i zatražila da sud u izvršenju svoje presude donese rješenje koje u svemu zamjenjuje upravni akt nadležnog organa. Odlučujući o zahtjevu tužiteljice, prvostepeni sud je utvrdio da postoje svi propisani uvjeti za donošenje predložene odluke po zahtjevu

stranke, pa je ovaj zahtjev uvažio i pobijanim zaključkom dozvolio izvršenje predloženih odluka o vraćanju tužiteljice u posjed predmetnog stana i iseljenju žalitelja kao privremenog korisnika iz predmetnog stana.

Žalitelj ovaj zaključak prvostepenog suda pobija samo u dijelu kojim mu nije priznato pravo na drugi smještaj nakon iseljenja iz stana.

O žalbi zainteresirane stranke, ovaj sud je odlučio temeljem odredbe člana 42. stav 5. i shodnom primjenom odredbe člana 48. do 50. Zakona o upravnim sporovima. Ovim odredbama propisano je da Vrhovni sud Federacije odlučuje o žalbi stranke izjavljenoj protiv odluke najvišeg suda županije-kantona donesene u upravnom sporu tako da pobijanu odluku ispituje samo u granicama žalbe. Ovaj sud je stoga, u konkretnom slučaju, pobijanu odluku prvostepenog suda ispitao samo u granicama žalbe, pa je našao da žalba nije osnovana.

Ovo iz razloga što se u konkretnom slučaju radi o dozvoli izvršenja, a izvršni naslov su istovremeno i citirana odluka organa uprave od 31.8.2000. godine kao i odluka CRPC od 1.2.2000. godine, koje su postale konačne i izvršne, a kojim nije predviđeno pravo privremenog korisnika na drugi smještaj. Navedene odluke predstavljaju jedinstven izvršni naslov u smislu odredaba člana 7. stav 6. Zakona o izvršenju odluka Komisije za imovinske zahtjeve izbjeglica i raseljenih lica ("Službene novine Federacije BiH", br. 43/99 i 51/00), koji je bio na snazi u vrijeme donošenja pobijanog zaključka. Prema ovim odredbama postupak izvršenja ujedinjuje se u slučaju ako je istovremeno nadležni organ uprave donio rješenje o vraćanju u posjed napuštenog stana nosiocu stanarskog prava i ako je o takvom istom pravu i zahtjevu stranke donesena odluka od strane Komisije za imovinske zahtjeve izbjeglica i raseljenih lica. Dakle, obje odluke predstavljaju izvršni naslov za vraćanje u posjed nosioca stanarskog prava u stan i iseljenje privremenog korisnika stana.

Polazeći od navedenog, prvostepeni sud je odlučujući o zahtjevu stranke istaknutom u smislu čl. 66. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, pravilno odlučio kada zaključkom o dozvoli izvršenja navedenih odluka, koje su postale konačne i izvršne nije žalitelju utvrdio pravo na obezbjeđenje drugog smještaja prilikom iseljenja iz stana, jer je izvršenje dozvoljeno u granicama izvršnog naslova, a odlukama koje predstavljaju izvršni naslov privremenom korisniku, nije određeno obezbjeđenje drugog smještaja. Naime, izvršenje se može dozvoliti samo u granicama izvršnog naslova (član 267. - 280. Zakona o upravnom postupku) a izjavljena žalba protiv zaključka odnositi samo na

izvršenje, dok se njome ne može pobijati pravilnost odluka koje se izvršavaju.

Obzirom na izloženo, žalba izjavljena protiv

navedene odluke prvostepenog suda nije osnovana, pa je ovaj sud primjenom odredbe člana 43. stav 3. Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u dispozitivu rješenja.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj UŽ-338/01 od 17.1.2002. godine)

59.

Članovi 9. stav 2., 11., 22. i 26. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima

UPRAVNI SPOR ZBOG NEDONOŠENJA RJEŠENJA PO IMOVINSKO-PRAVNOM ZAHTJEVU ODREĐENOG LICA ZA PREDAJU STVARI U POSJED I NAKNADU ŠTETE, NE MOŽE SE VODITI U SMISLU ČLANOVA 11. I 22. ZAKONA O UPRAVNIM SPOROVIMA NI UZ ISPUNJENJE PROCESNIH USLOVA IZ OVIH ČLANOVA, OBTIROM DA SE NE RADI O NEDONOŠENJU AKTA U KAKVOJ UPRAVNOJ STVARI NEGO U STVARI KOJA NIJE UPRAVNA.

Iz obrazloženja:

I kada se radi o upravnom sporu zbog nedonošenja rješenja po zahtjevu (ili žalbi) određenog lica u smislu člana 11. i 22. Zakona o upravnim sporovima, takav spor se može pokrenuti i voditi samo ako se radi o nedonošenju upravnog akta tj. ako se radi o upravnoj stvari i da taj akt ima i druga svojstva da bi se mogao smatrati upravnim aktom u smislu člana 9. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, a ne i u slučaju nedonošenja akta u nekoj drugoj stvari, koja nije upravna i o kojoj se ne rješava u upravnom postupku o pravima ili obavezama podnosioca zahtjeva (ili žalbe).

Iz podataka spisa predmeta ovog suda broj Ur-26/01 vidi se da je tužilac i ranije ovom sudu podnio tužbu u istoj stvari, a radi nedonošenja rješenja, povrata imovine i naknade štete, pa ju je ovaj sud dana 19.10.2001. godine prosljedio Općinskom sudu I u S. u skladu sa odredbama člana 29. stav 1. tačka C. Zakona o sudovima Kantona Sarajevo, nakon čega se taj sud, s obzirom na vrijednost predmeta spora, rješenjem broj Ps-635/01 od 12.11.2001. godine oglasio stvarno nenadležnim za postupanje u toj stvari, s tim da će se predmet nakon pravomoćnosti rješenja ustupiti Kantonalnom sudu u Sarajevu, kao stvarno i mjesno nadležnom sudu.

U tužbi, koja je predmet ovog spora (U-182/02) tužilac ponovno navodi da mu tuženi i dalje odbija predati u posjed mobilizirane objekte, usljed čega on trpi znatnu štetu zbog nemogućnosti korišćenja objekata, koju tužilac procjenjuje na ukupan iznos od 8.235.000,00 KM, u čemu nalazi razloge za hitno postupanje. Međutim, kada se ima u vidu i ocijeni sadržaj tužiočevog zahtjeva, a u vezi sa podacima spisa predmeta, očigledno je da se ne radi o upravnoj stvari, nego o zahtjevu tužioca, kao vlasnika, za

povrat imovine, koju tuženi, odnosno jedna od njenih komponenata (ili Općina Čitluk) bespravno drži u posjedu, te o naknadi materijalne štete koju tužilac trpi zbog nemogućnosti korišćenja svojih objekata, budući da je prestankom ratnog stanja i neposredne ratne opasnosti (22.12.1995. g., odnosno 23.12.1996. godine), otpao pravni osnov po kojem su objekti bili mobilizirani u 1992. godini, pa se svako njihovo daljnje korišćenje smatra bespravnim (isto mišljenje je izrazio i tuženi u svom aktu od 9.5.2001. godine upućenom Općini Čitluk), što nije upravna stvar, nego građansko-pravni zahtjev, o kojem odlučuje redovni sud.

Kako se dakle, ne radi o upravnoj stvari o kojoj bi se odlučivalo u upravnom postupku (i upravnom sporu) tuženi nije ni bio dužan da donese rješenje o tužiočevom zahtjevu. Ovakva obaveza postojala bi samo da je tuženi, kao upravni organ, bio dužan da donese upravni akt odnosno takav akt koji bi imao sva obilježja upravnog akta u smislu čl. 9. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, a u ovom slučaju nedostaje, prije svega, jedno od bitnih sadržajnih obilježja upravnog akta, jer se ne radi o upravnoj stvari, ali i druga koja upravni akt mora imati u skladu sa tom odredbom.

S obzirom na iznijete razloge sud je, primjenom člana 26. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima tužbu odbacio ne upuštajući se u ispitivanje postojanja eventualno i drugih procesnih razloga za odbacivanje tužbe, kao ni u njenu opravdanost.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj U-182/02 od 7.2.2002. godine)

60.

Članovi 9. i 26. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima

Članovi 3. i 4. Uredbe o regulisanju međuentitetskog autobuskog saobraćaja

ODOBRENJE NADLEŽNOG FEDERALNOG MINISTARSTVA ZA PROMET I KOMUNIKACIJE KOJIM SE PRIJEVOZNIKU DOZVOLJAVA DA PODNESE ZAHTJEV MINISTARSTVU CIVILNIH POSLOVA I KOMUNIKACIJA BOSNE I HERCEGOVINE DA MU ISTO ODOBRI REGISTRACIJU REDOVNE MEĐUENTITETSKE AUTOBUSKE LINIJE, NEMA KARAKTER UPRAVNOG AKTA, PA TUŽBU ZAINTERESOVANOG PRIJEVOZNIKA KOJOM U UPRAVNOM SPORU POBIJA NAVEDENO ODOBRENJE FEDERALNOG ORGANA UPRAVE TREBA ODBACITI.

Iz obrazloženja:

Odbedbama člana 9 Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH" br. 2/98 i 8/00) propisano je da se upravni spor može voditi samo protiv upravnog akta, a upravni akt u smislu ovog zakona jeste akt kojim nadležni organ rješava o izvjesnom pravu ili obavezi građana ili pravne osobe u kakvoj upravnoj stvari. Dakle, upravni spor se može voditi protiv akta kojim je rješavano o pravima i obavezama građana i pravnih osoba u pojedinačnim upravnim stvarima.

U konkretnom slučaju tužilac je pokrenuo upravni spor protiv odobrenja, broj i datum naveden u uvodu ovog rješenja, kojim je Federalno ministarstvo prometa i komunikacija M. odobrilo zahtjev prijevoznika "Bugojnobus" iz B., P.J. M. za registriranje reda vožnje na međuentiteskoj autobuskoj liniji temeljem odredbe člana 4. Uredbe o regulisanju međuen-

titetskog autobuskog saobraćaja ("Službeni glasnik BiH", broj 9/98), na osnovu kojeg se odobravaju međuentitetske linije i to od strane Ministarstva civilnih poslova i komunikacija BiH (član 3. te Uredbe), a kojim nije odlučivano o pravima i obavezama građana i pravnih osoba u nekoj upravnoj stvari, nego je ono jedan od uvjeta za donošenje odluke-rješenja nadležnog državnog ministarstva za odobranje međuentitetske autobuske linije.

Prema tome, u konkretnom slučaju ne radi se o upravnom aktu u smislu citirane odredbe čl.9. st.2. Zakona o upravnim sporovima, pa se protiv ovog odobrenja ne može voditi upravni spor, zbog čega je ovaj sud primjenom odredbe člana 26. stav 1. tač.2. istog Zakona, odlučio kao u dispozitivu rješenja.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj U-3275/01 od 8.11.2001. godine)

61.

Članovi 41., 45., 51. i 63. Zakona o upravnim sporovima

Članovi 2. i 3. stav 2. Zakona o upravnim sporovima Županije Posavske

STVARNA NADLEŽNOST VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE ILI NAJVIŠEG SUDA KANTONA-ŽUPANIJE ZA RJEŠAVANJE O REDOVNIM I VANREDNIM PRAVNIM SREDSTVIMA (ŽALBI, ZAHTJEVU ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE I ZAHTJEVU ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI) PROTIV ODLUKA SUDOVA, ZAKONOM JE UTVRĐENA ISKLJUČIVO U ZAVISNOSTI OD ČINJENICE DA LI JE ODLUKA SUDA KOJA SE POBIJA, A NE UPRAVNOG ORGANA, ZASNOVANA NA FEDERALNOM MATERIJALNOM ZAKONU ODNOSNO DRUGOM PROPISU ILI FEDERALNOM PROCESNOM ZAKONU, ILI PAK, NA TAKVOM ZAKONU ODNOSNO DRUGOM PROPISU KANTONA.

Iz obrazloženja:

Zahtjev za vanredno preispitivanje je osnovan.

Odbedbama člana 63. Zakona o upravnim sporovima propisano je da se zakonom kantona-županije reguliraju uvjeti i način rješavanja pravnih lijekova iz člana 41., 45. i 47. tog zakona, koji se mogu podnijeti protiv odluka najvišeg suda kantona - županije, kojima je u upravnom sporu odlučeno na osnovu zakona, odnosno drugog propisa kantona - županije. Kanton - Županije Posavske je donijela Zakon o upravnim sporovima ("Narodne novine Županije", broj 3/98), kojim je u članu 2. propisao da se protiv

odluke Županijskog suda donesene u upravnom sporu može izjaviti žalba ako je odluka županijskog suda utemeljena na zakonu ili drugom propisu Županije, o kojoj, prema odredbi člana 3. stav 2. tog zakona, odlučuje Županijski sud u općoj sjednici. Iz citiranih odredaba navedenih zakona određeno proizilazi da kantonalni - županijski sudovi mogu odlučivati o žalbama protiv odluka najvišeg suda kantona - županije samo onda ako je tom odlukom odlučeno na osnovu zakona, odnosno drugog propisa

kantona - županije. Ako je, pak, odluka kantonalnog - županijskog suda zasnovana na federalnom zakonu ili drugom federalnom propisu ili ako su povrijeđena pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari, žalba protiv takve odluke izjavljuje se Vrhovnom sudu Federacije BiH, koji odlučuje o izjavljenoj žalbi (član 41. federalnog Zakona o upravnim sporovima).

U konkretnom slučaju presuda Kantonalnog - Županijskog suda O. broj U-67/00 od 24.1.2001. godine, kako to proizilazi iz ove presude, donesena je primjenom Zakona o privatizaciji preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 8/99, 32/00, 45/00 i 54/00), kao i Zakona o upravnom postupku i Zakona o upravnim sporovima (odredaba za koje se u žalbi tvrdilo da su pogrešno primijenjene), a radi se o presudi u kojoj su razmatrana samo procesna pitanja, s obzirom da je predmet upravnog spora bio ocjena zakonitosti konačnog akta tuženog, kojim je odbijena žalba tužilaca i osnaženo rješenje prvostupajnskog organa od 24.8.2000.godine, kojim je odbačena žalba prvotužioca kao neblagovremena, nedopuštena i izjavljena od neovlaštene osobe, a pominjanje u navedenoj presudi i Zakona o županijskoj agenciji za privatizaciju ("Narodne novine Županije Posavske", broj 2/97) kod utvrđenja koje

rješenje su tužioci pobijali žalbom i prihvatanju stava upravnih organa da se radi o rješenju o odobravanju programa privatizacije od 10.3.2000.godine (to rješenje, kako to proizilazi iz njegovog uvoda, doneseno je primjenom člana 9. navedenog Zakona o privatizaciji), nije se mogla uspostaviti stvarna nadležnost Kantonalnog - Županijskog suda, s obzirom na propise na kojim je prvostupajnski sud, odlučujući o tužbi, zasnovao presudu, obrazlažući da je žalba tužilaca izjavljena protiv prvostupajnskog rješenja od 10.3.2000. godine, i po ocijeni tog suda, i neblagovremena i nedozvoljena. Pogriješio je, stoga, Kantonalni - Županijski sud u O. kada je (u općoj sjednici - sjednici svih sudaca) odlučivao o žalbi izjavljenoj protiv prvostupajnske presude istog suda, umjesto da ju je sa spisima predmeta dostavio ovom sudu, kao stvarno nadležnom u smislu člana 41. federalnog Zakona o upravnim sporovima, pa je zato ovaj sud uvažio zahtjev za vanredno preispitivanje te presude i istu ukinuo (stavio van snage), a na osnovu člana 51. stav 2. Zakona o upravnim sporovima i to bez vraćanja predmeta tom sudu na ponovno rješavanje, smatrajući da za to nema razloga.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj Uvl-28/01 od 7.6.2001. godine)

62.

Članovi 26. i 109. Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca

Članovi 124. i 264. tačka 4. Zakona o upravnom postupku

POSTUPAK ZA UTVRĐIVANJE NOVOG VEĆEG PROCENTA VOJNOG INVALIDITETA U VEZI SA NASTALOM PROMJENOM OŠTEĆENJA ORGANIZMA MOŽE SE PO ZAKONU POKRENUTI I VODITI SAMO NA ZAHTJEV VOJNOG INVALIDA, PA NADLEŽNI ORGAN U TOM POSTUPKU NE MOŽE RANIJE KONAČNO I PRAVOMOĆNO RJEŠENJE IZMIJENITI NA ŠTETU PODNOSIOCA ZAHTJEVA BEZ OBZIRA NA URTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE U TOM PRAVCU, NEGO SAMO ODLUČITI O OSNOVANOSTI ILI NEOSNOVANOSTI NJEGOVOG ZAHTJEVA.

Iz obrazloženja:

Tužilac je podnio zahtjev prvostepenom organu dana 19.10.1999. godine, za utvrđivanje novog, većeg procenta vojnog invaliditeta i to po osnovu povrede ramena, a zbog pogoršanja njegovog zdravstvenog stanja. Po podnesenom zahtjevu prvostepeni organ je pokrenuo postupak u smislu člana 109. preuzetog Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca ("Službeni list RBiH", broj 2/92) i nakon provedenog postupka donio naprijed navedeno rješenje kojim je tužiocu utvrđen prestanak svojstva ratnog vojnog invalida zbog neispunjavanja uslova propisanih u članu 4. navedenog zakona za sticanje tog svojstva. Ovako je odlučeno na osnovu nalaza i mišljenja prvostepene ljekarske komisije od 29.10.1999. godine koja je na osnovu neposrednog pregleda tužioca i uvida u medicinsku dokumentaciju u spisu cijenila vojni invaliditet po tački 230-a Liste

procenata vojnog invaliditeta i uz primjenu člana 26. Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca ispod 20%, jer se radi o oboljenju koje se pogoršalo u toku službe u Oružanim snagama RBiH.

U postupku po žalbi tuženi je pribavio nalaz i mišljenje drugostepene ljekarske komisije od 26.1.2000. godine, koja je na osnovu neposrednog pregleda tužioca i uvida u medicinsku dokumentaciju cijenila vojni invaliditet po istoj tački ispod 20%, te utvrdila ukupni vojni invaliditet ispod 20%, jer nije došlo do pogoršanja stanja nakon povrede lijevog ramena, a psihičko stanje se stabilizovalo, pa je tuženi u potpunosti prihvatio isti nalaz i mišljenje i žalbu tužioca odbio i time osnažio prvostepeno rješenje.

Organi uprave su pogrešno postupili kada

su o zahtjevu tužioca podnesenom po članu 109. navedenog zakona odlučili na njegovu štetu.

Odredbama ovog člana Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca propisano je da vojni invalid može po isteku dvije godine od dana donošenja konačnog rješenja, ako kod njega nastupe promjene koje utiču na njegova prava utvrđena konačnim rješenjem, podnijeti zahtjev za utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta u vezi sa nastalom promjenom. Kako je tužilac podnio zahtjev za utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta zbog nastale promjene koja utiče na prava utvrđena konačnim rješenjem tužene broj UP-II-02/560-932/97 od 13.8.1997. godine (ovim rješenjem je tužioc priznato svojstvo ratnog vojnog invalida X grupe sa 20% vojnog invaliditeta), u smislu člana 109. navedenog zakona pokrenut je postupak za utvrđivanje novog većeg procenta vojnog invaliditeta u vezi sa nastalom promjenom. Kada je postupak za utvrđivanje vojnog invaliditeta,

zbog kasnije nastale promjene u tjelesnom oštećenju, pokrenut na zahtjev stranke radi povećanja procenta invaliditeta, ne može se u tom postupku odlučivati na štetu stranke, jer bi to bilo odlučivanje mimo zahtjeva stranke, a prema odredbama člana 264. tačka 4. Zakona o upravnom postupku ništavo je rješenje koje je donio organ bez predhodnog zahtjeva stranke (član 124) a na koje rješenje stranka nije naknadno izričito ili prećutno pristala, pa su organi uprave mogli samo zahtjev tužioca odbiti, budući da je na osnovu ocjene i nalaza obje ljekarske komisije utvrđeno da se zdravstveno stanje tužioca nije pogoršalo.

Kako tako nije postupljeno, iz naprijed navedenih razloga ovaj sud je primjenom člana 36. st. 3., 38. stav 4. u vezi sa članom 35. stav 1. i 3. Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u dispozitivu presude, čime je rješenje tužene od 13.8.1997. g. ostalo na snazi.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj U-785/00 od 10.1.2002. godine)

63.

Članovi 20. stav 1. tačka 2., 34. stav 1. i 37. Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca

RODITELJI POGINULOG BORCA, KAO ČLANOVI NJEGOVE PORODICE, IMAJU PRAVO NA PORODIČNU INVALIDNINU, NEZAVISNO OD ČINJENICE DA LI SU GA IZDRŽAVALI I LI DA LI JE ON NJIH IZDRŽAVAO U POSLEDNJIH PET GODINA PRIJE SMRTI, I TO KAO SAUŽIVAOCI SA JEDNAKIM DJELOVIMA.

Iz obrazloženja:

U postupku donošenja osporenog rješenja, organi uprave su utvrdili da su C. M. i S.A. roditelji poginulih boraca Senada i Selmira, pa su im priznali pravo na porodičnu invalidninu na ravne djelove pozivom na odredbe člana 20. stav 2. i člana 33. stav.1. preuzetog Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca.

Tužilac tužbom osporava ovo rješenje zbog toga što smatra da je porodičnu invalidninu iza poginulih boraca trebalo samo njemu priznati, a da majci poginulih boraca S.A. to pravo ne pripada, iz razloga što je on isključivo izdržavao djecu i starao se o njima do njihove pogibije.

Osporeno rješenje je pravilno i temelji se na pravilnoj primjeni Zakona.

Prema odredbi člana 20. stav 1. tačka 2. preuzetog Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca, članovima porodice palog boraca smatraju se roditelji, a njihova osnovna prava propisana ovim zakonom kao i pravo na porodičnu invalidninu nisu uslovljena ni izdržavanjem djece a ni drugim uslovima propisanim za ostale članove porodice palog borca. Prema tome, pravo na porodičnu invalidninu pripada i majci i ocu poginulih boraca bez obzira da li su oni izdržavali i starali se o djeci do njihove pogibije (po ovoj odredbi obaveza izdržavanja u određenom periodu odnosi se samo

na očuha, maćehu i usvojica), pa tužilac neopravdano u tužbi ističe prigovor da se samo on brinuo o izdržavanju poginulih boraca, jer ova okolnost kada se radi o roditeljima poginulog, nije odlučna za priznanje prava na invalidninu, niti je bila sporna u postupku donošenja osporenog rješenja. Stoga je suvišno izvoditi daljnje dokaze na ovu okolnost koje tužilac predlaže u tužbi, a u toku postupka je utvrđeno, da je majka poginulih boraca i da nije zanemarila roditeljsku dužnost prema svojoj djeci tj. da je izvršavala svoja roditeljska prava i obaveze i nakon razvoda braka, to tužitelj neopravdano smatra da majci poginulih boraca ne pripada pravo na porodičnu invalidninu, odnosno da to pravo pripada isključivo njemu.

Pravilno je tuženi odlučio kada je osporenim rješenjem, primjenom odredbe člana 37. citiranog zakona utvrdio da porodična invalidnina roditeljima pripada na ravne djelove i u tom pravcu izmijenio prvostepeno rješenje, kojim je bilo odlučeno da se roditeljima poginulih boraca priznaje pravo na invalidninu u odgovarajućem mjesečnom iznosu.

Iz navedenih razloga ovaj sud je primjenom odredbe člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, odlučio kao u dispozitivu presude.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj U-2204/99 od 24.1.2002. godine)

A B E C E D N I S T V A R N I R E G I S T A R

KRIVIČNO PRAVO

Konfiskacija

- mogućnost brisanja 2

Izvršilac krivičnog djela

- službena ili odgovorna osoba 5

Odbačaj krivične prijave

- propuštanje roka za nastavak krivičnog gonjenja 6

Ponavljanje postupka

- uvjeti ponavljanja 9

Pravna ocjena

- promjena blanketnog propisa navedenog u činjenicom 4

Prekoračenje nužne odbrane

- neophodno potrebna odbrana 1

Prekoračenje optužbe

- modifikacija činjeničnog opisa 8

Prikrivanje

- pripreme radnje 3

Punomoćnik

- ovlaštenje punomoćnika oštećenog kao tužioca da odustane od krivičnog gonjenja 7

Zahtjev za zaštitu zakonitosti

- mogućnost ispitivanja odluka po službenoj dužnosti 10

GRADANSKO I PRIVREDNO PRAVO

Alternativna obligacija

- novčana, kod vraćanja zajma datog u zamjenjivim stvarima 37

Banka

- stvari kao osnivački udio postaju vlasništvo banke 34

Bankarska garancija

- posljedice vraćanja primjerka garancije prije isteka roka važnosti 41
- uvjeti za isplatu 42

Doprinos za zdravstveno osiguranje

- o obavezi uplate ne odlučuju sudovi u parnici 11

Društvo sa ograničenom odgovornošću

- članski udjeli u slučaju podjele 30
- valjanost ugovora o prijenosu osnivačkog uloga 31
- način povećanja osnovnog kapitala 32

Egzekvatura

- ne može se priznati ovršna javnobilježnička isprava iz Rep. Hrvatske 17
- i sudsko poravnanje mora biti snabdjeveno potvrdom pravomoćnosti; ne može ako sklopljena nagodba u sporu za koji je isključivo nadležan domaći sud; ne može ako spor o utvrđenju udjela bračnih drugova u sticanju

nekretnina na području BiH 18

- u postupku egzektivne ne može se ocjenjivati zakonitost privremene mjere 19

Izberiva mjesna nadležnost

- u slučaju iz člana 52. ZPP ne zavisi od svojstva poslovne jedinice 12

Mjesna nadležnost

- izberiva - u slučaju iz člana 52. ZPP ne zavisi od svojstva poslovne jedinice 12

Nadležnost

- sudovi ne odlučuju u parnici o obavezi uplate doprinosa za zdravstveno osiguranje 11

Nasljednik

- nosioca stanarskog prava koji je potpisao ugovor o otkupu stana ovlašten je da u parnici zahtijeva ovjeru potpisa 43

Pasivna legitimacija

- Federacije BiH za obaveze pojedinih ministarstava RBiH 38

Poslovna jedinica

- radi zasnivanja izberive mjesne nadležnosti iz čl. 52. ZPP ne mora imati svojstvo pravne osobe 12

Povrat u prijašnje stanje

- nije opravdan razlog ako od uručenja poziva za ročište do dana ročišta nije ostalo osam dana 15
- objektivni rok u privrednim sporovima kod presude zbog izostanka 16

Pravo vlasništva

- stiče preduzeće na stvarima unesenim kao dio osnivačkog uloga 34

Preduzeće

- stvari kao osnivački udio postaju vlasništvo preduzeća 34

Presuda zbog izostanka

- objektivni rok za povrat u prijašnje stanje u privrednim sporovima 16

Preuzimanje duga

- u stečajnom postupku mora se zasnivati na valjanoj izjavi 21

Prigovor prijeboja

- i protutužba 14

Prijeboj (kompenzacija)

- prigovor i protutužba 14

Privatizacija preduzeća

- registarki sud je vezan za rješenje o odobravanju upisa izvršene privatizacije 25

Privredni spor

- početak objektivnog roka za povrat u prijašnje stanje kod presude zbog izostanka 16

Privredno društvo

- članski udjeli društva ograničene odgovornosti u slučaju diobe 30
- valjanost ugovora o prijenosu osnivačkog uloga u društvu sa ograničenom odgovornosti 31
- način povećanja osnovnog kapitala 32

Privremena mjera

- koju je donio strani sud - u postupku egzektivne ne može se ocjenjivati zakonitost 19
- mora odgovarati karakteru zahtijevane činidbe 20

Priznavanje stranih odluka

- ne može se priznati ovršna javnobilježnička isprava iz Rep. Hrvatske 17
- i sudsko poravnanje mora biti snabdjeveno potvrdom pravomoćnosti; ne može ako sklopljena nagodba u sporu za koji je isključivo nadležan domaći sud; ne može ako spor o utvrđenju udjela bračnih drugova u sticaju nekretnina na području BiH 18
- ne može se ispitivati zakonitost privremene mjere 19

Protutužba

- i prigovor prijeboja 14

Rok

- objektivni, za povrat u prijašnje stanje kod presude zbog izostanka 16

Stanarsko pravo

- ugovor o prodaji stana nosiocu nastao je u času potpisivanja 43
- nosioci ne mogu otkupiti prije donošenja zakona o restituciji, stan koji je nacionalizovan, pa i kada je raniji vlasnik državljanin SAD 44

Stečaj

- dovoljna trajnija nesposobnost za plaćanje 21

Sudski registar

- nije potrebno uvjerenje o izmirenim poreskim obvezama u postupku upisa usuglašavanja statusa subjekta upisa sa odredbama Zakona o gospodarskim društvima 22
- upis promjena ako nije zatražen u roku upis usklađivanja 23
- povećanje osnovnog kapitala uplatom u novcu - uz prijavu nužna potvrda banke o uplati 24
- sud je vezan za rješenje o odobravanju upisa izvršene privatizacije 25
- rješenja o brisanju iz registra prestanka preduzeća zbog neprilagođavanja podataka odredbama Zakona o privrednim društvima moraju biti obrazložena 26
- pravo na žalbu ima samo treća osoba čije je pravo ili pravni interes egzistiralo u vrijeme donošenja rješenja o upisu 27
- brisanje neosnovanog konačnog upisa po službenoj dužnosti - pokretanje postupka 28
- usklađivanje poslovanja štednokreditne zadruge 29
- udjeli članova društva ograničene odgovornosti u slučaju podjele društva 30
- valjanost ugovora o prijenosu osnivačkog uloga 31
- ne može se povećavati osnovni kapital društva ograničene odgovornosti u slučaju opraštanja vraćanja pozajmice date u robi 32
- upis poljoprivrednih djelatnosti kod usklađivanja poslovanja zemljoradničke zadruge 33

Štedno-kreditna zadruga

- usklađivanje poslovanja 29

Tužba

- neuredna ako nije označena vrijednost predmeta spora kada to zakon

zahtijeva 13

Ugovor o prodaji stana

- nosiocu stanarskog prava, nastao je već u času potpisivanja ugovora 43
- ne može prije Zakona o restituciji, pa i kada je stan bio prije nacionalizacije u vlasništvu sadašnjeg državljanina SAD 44

Ugovor o zajmu

- u zamjenjivim stvarima, kada je vraćanje u novcu 37

Zadruga

- usklađivanje poslovanja štedno-kreditne 29
- zemljoradnička - obaveza upisa poljoprivrednih djelatnosti 33

Zajam

- u zamjenjivim stvarima i alternativna novčana obaveza 37

Zastarjelost potraživanja

- cijene za isporučenu vodu 35
- kada ratno stanje nije razlog za zastoj 36

Zatezna kamata

- na cijenu isporučene vode 35
- od kada teče na cijenu za isporučenu električnu energiju 39
- način obračuna u BH dinarima od 15.7.1994. godine 40

Zdravstveno osiguranje

- u parnici se ne odlučuje o obavezi uplate doprinosa 11

Zemljoradnička zadruga

- obaveza upisa poljoprivrednih djelatnosti u sudski registar 33

UPRAVNO PRAVO

Izuzetno materijalno obezbjeđenje

- uslovi koje mora ispunjavati majka poginulog borca da bi joj se priznalo pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje 45
- od kada supruzi poginulog borca pripada pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje u povećanom iznosu kada su okolnosti za to utvrđene u obnovi

postupka 46

Penzijsko i invalidsko osiguranje radnika

- prestanak isplate starosne i invalidske penzije u slučaju zasnivanja radnog odnosa penzionera i koji se zakon primjenjuje 47

Stambeni odnosi

- izbjeglice i raseljena lica nemaju pravo povrata stana koji su dobili u vezi sa vršenjem službene dužnosti 48
- član porodičnog domaćinstva koji je to svojstvo izgubio stupanjem u brak sa drugom osobom i zadovoljavanjem stambenih potreba u drugom stanu, ne može tražiti povrat stana poslije smrti nosioca stanarskog prava 49
- rok za podnošenje zahtjeva za vraćanje stana u posjed do 4.7.1999. godine je prekluzivni zakonski rok čijim propuštanjem nosiocu stanarskog prava prestaje pravo na stan 50
- pod kojim uslovima se status nastojničkog stana može izjednačiti sa statusom stana namijenjenog za stanovanje i status kućepazitelja sa statusom nosioca stanarskog prava iako nema ugovor o korištenju tog stana 51

Upravni postupak

- negativno rješenje nije pravomoćno u materijalno-pravnom smislu pa stranka može podnošenjem zahtjeva tražiti pokretanje i vođenje novog upravnog postupka o istoj upravnoj stvari 52
- postupak za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja pokreće se isključivo povodom zahtjeva osiguranika pa je rješenje koje organ donese bez zahtjeva ništavo 53
- koji se sve dokazi moraju cijeliti pri meritornom rješavanju upravne stvari u obnovljenom upravnom postupku 54

Upravni sporovi

- rješenje davaoca stana na korištenje kojim odbija zahtjev lica za davanje saglasnosti za prenos stanarskog prava na njega nema karakter upravnog akta 55
- rješenje nadležnog federalnog ministarstva kojim su imenovani predsjednik i članovi Upravnog odbora

privrednog društva u kojem postoji državni kapital, nije upravni akt 56

- odluke federalne i kantonalne Komisije za implementaciju člana 143. Zakona o radu nemaju karakter upravnog akta i ne podliježu sudskom preispitivanju u upravnom sporu 57
- i zaključak o dozvoli izvršenja koji je donio sud može se pobijati žalbom koja se odnosi samo na izvršenje, a ne i na odluke koje se izvršavaju 58
- upravni spor zbog nedonošenja rješenja ne može se pokrenuti i voditi kada se radi o imovinsko-pravnom zahtjevu za predaju stvari u posjed i naknadu štete, pa takvu tužbu treba odbaciti 59
- odobrenje nadležnog federalnog ministarstva kojim prijevozniku dozvoljava da podnese zahtjev nadležnom ministarstvu BiH da mu odobri registraciju redovne međuentitetske autobuske linije, nije upravni akt 60
- stvarna nadležnost sudova za rješavanje o redovnim i vanrednim pravnim sredstvima protiv odluka sudova zavisi od toga na osnovu kojih propisa je sud zasnovao - donio svoju odluku, federalnih ili kantonalnih 61

Vojni invalidi

- u postupku po zahtjevu vojnog invalida za povećanje procenta vojnog invaliditeta u vezi sa nastalom promjenom oštećenja organizma ne može se ranije konačno i pravomoćno rješenje izmijeniti na njegovu štetu 62
- za ostvarenje prava roditelja na porodičnu invalidninu iza poginulog borca nije zakonski uslov da su se međusobno izdržavali određeni vremenski period prije njegove smrti 63

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

KRIVIČNO PRAVO

- Krivični zakon Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br.43/98 i br.2/99);
- Zakon o krivičnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br.43/98 i 2/99);
- Krivični zakon RBiH ("Službeni list SRBiH"; br. 16/77, 32/84, 19/86, 40/87, 33/89, 2/90 i 24/91, i "Službeni list RBiH". br. 18/92, 21/92 i 28/94);
- Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima ("Službeni list SFRJ", br.50/88, 80/89 i 40/90)
- preuzet zakonom ("Službeni list RBiH", broj 2/92), koji se primjenjuje kao federalni zakon temeljem člana IX.5. Ustava Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 1/94);
- Zakon o bezbjednosti saobraćaja na putevima ("Službeni list SRBiH", br.3/90, 9/90, 11/90 i 40/90), koji se primjenjuje kao federalni zakon temeljem člana IX.5.Ustava Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 1/94).

GRADANSKO I PRIVREDNO PRAVO

RANIJI PROPISI

- Zakon o primjeni Zakona o redovnim sudovima za vrijeme neposrednih ratnih opasnosti ili za vrijeme ratnog stanja ("Službeni list RBiH", br. 21/92 i 13/94);
- Zakon o preduzećima ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/95 i 8/96);
- Zakon o bankama ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/95, 9/96 i 25/97).

PREUZETI PROPISI (i sada u primjeni)

- Zakon o izvršnom postupku ("Službeni list SFRJ", br. 20/78 do 27/90);
- Zakon o obligacionim-obveznim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78 do 57/89, "Službeni list RBiH", br. 2/92, 13/93 i 13/94);
- Zakon o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 43/82);
- Zakon o prometu nepokretnosti ("Službeni list SRBiH", br. 38/78, 4/89, 29/90, 22/91, "Službeni list RBiH", br. 21/92, 13/94, 18/94 i 33/94).

PROPISI FEDERACIJE BiH

- Sporazum o oživotvorenju Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 8/95);
- Odluka Ustavotvorne skupštine Federacije Bosne i Hercegovine o prihvatanju Sporazuma o oživotvorenju FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 8/95);
- Sporazum između Vlada Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima (Dodatak Službenom listu RBiH, Međunarodni ugovori, godina I, broj 1. iz 1996. godine);
- Zakon o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 42/98, ispr. u 3/99);
- Zakon o stečaju i likvidaciji ("Službene novine Federacije BiH", broj 23/98);
- Zakon o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar ("Službene novine Federacije BiH", br. 4/00, ispr. 19/00, 49/00 i 32/01);
- Zakon o privrednim -gospodarskim društvima ("Službene novine Federacije BiH", br. 23/99 i 45/00);
- Zakon o Agenciji za privatizaciju ("Službene novine Federacije BiH", broj 18/96);
- Zakon o privatizaciji preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 8/99, 32/00, 45/00, 54/00 i 61/01);
- Zakon o standardnoj klasifikaciji djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 6/95);
- Zakon o zadrugama ("Službene novine Federacije BiH", broj 28/97);
- Zakon o zdravstvenom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", broj 30/97);
- Zakon o doprinosima ("Službene novine Federacije BiH", br. 35/98, 54/00, 37/01 i 1/02);
- Zakon o visini stope zatezne kamate ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/98 i 51/01);
- Zakon o o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 32/01 i 61/01);
- Uredba o upisu u sudski registar pravnih osoba koje obavljaju privrednu djelatnost ("Službene novine Federacije BiH", br. 12/00, 16/00, 38/00 i 58/01).

KANTONALNI PROPISI

- Zakon o zemljoradničkom zadrugarstvu ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj 8/00).

UPRAVNO PRAVO

SAVEZNI PROPISI

- Zakon o stambenim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 11/66);
- Zakon o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca ("Službeni list SFRJ", br. 31/86, 44/89, 87/89, 20/90 i 42/90);

REPUBLIČKI PROPISI (SRBiH i RBiH)

- Zakon o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca ("Službeni list RBiH", br. 33/95, 37/95 i 17/96);

- Zakon o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH", br. 14/84, 12/87 i 36/89).

FEDERALNI PROPISI

- Zakon o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 48/99);
- Zakon o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 8/00);
- Zakon o izvršenju odluka Komisije za imovinske zahtjeve izbjeglica i raseljenih lica ("Službene novine Federacije BiH", br. 43/99, 51/00 i 56/01);
- Zakon o privatizaciji preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 8/99, 32/00, 45/00 i 54/00);
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98 i 49/00);
- Zakon o radu ("Službene novine Federacije BiH", br. 43/99 i 32/00);
- Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ("Službene novine Federacije BiH", br. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 31/01 i 56/01);
- Zakon o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima ("Službene novine Federacije BiH", br. 11/98, 38/98, 12/99 i 19/99);
- Uredba o vršenju ovlaštenja i obaveza organa Federacije Bosne i Hercegovine u privrednim društvima po osnovu državnog kapitala ("Službene novine Federacije BiH", br. 8/00, 40/00, 43/00 i 4/01);

PROPISI DRŽAVE BIH

- Uredba o regulisanju međuentitetskog autobusnog saobraćaja ("Službeni glasnik BiH", broj 9/98).